

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451 - 4257

SUBOTICA, 14. SVIBNJA 2004. * CIJENA 20 DINARA * BROJ 67

Intervju:
Smiljan Čolak

Na subotičkoj Televiziji K23

**Program na hrvatskom
prvi puta uživo**

TEMA BROJA: PRIPREME ZA SUSRET NAJVIŠIH DRŽAVNIH DUŽNOSNIKA SCG I HRVATSKE

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 600 dinara

☐ 1 godina = 1.000 dinara

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

INOZEMSTVO

☐ 1 godina = 70 EUR.

BANK: VBUYU 22

(Vojvođanska banka a.d. Novi Sad Yugoslavia)

Beneficiary customer:

540101-320-5 NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Hrvatska riječ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

VETERINARSKI ZAVOD SUBOTICA a.d.

Beogradski put 123

24106 Subotica

Telefon: 024/567-933, 567-984

Fax: 024/567-871, 567-736

KOMPLETNA HRANA ZA ŽIVOTINJE

KOMPLETNE SMJEŠE ZA ŽIVOTINJE:

Smješa N, Smješa PS 1, Smješa PS 3, PSB Finišer, PSB Starter, Smješa KD, Smješa TS 1, Favorit P, Premixi, Superi i VETCAN – kompletna hrana za pse.

Uoči posjeta delegacije SCG Hrvatskoj
Drašković ipak ne ide.....6,7

Visoko obrazovanje na hrvatskom jeziku
Uspostava suradnje fakulteta.....8,9

Demografska slika Vojvodine
Sve više starih.....10

Intervju
Smiljan Čolak.....12-14

Poljoprivreda
Kiše padaju – sjetva završena.....16

HKC »Bunjevačko kolo« u Slavoniji
To treba vidjeti.....18,19

Hrvati iz Mađarske u Golubincima
Srijemci dobri domaćini.....24

IMPRESSUM

OSNIVAČ:

Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mr. Mato Groznica (predsjednik), Dušica Dulić,
Kalman Kuntić, Marija P. Matarić, Dražen Prčić,
Stipan Stipić, Zvonko Sarić, Zvonko Tadijan,
Tomislav Žigmanov

DIREKTOR I V. D. GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA:

Zvonimir Perušić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje),
Dušica Dulić (Subotica),
Jasminka Dulić (dopisništvo),
Ivan Ivković Ivandekić (fotografije),
Dražen Prčić (sport i zabava),
Zvonko Sarić (kultura),
Nada Sudarević (fotografije)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zorica Tikvicki,
Zdenka Sudarević

LEKTORICA:

Katarina Vasiljčuk

TELEFON:

++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN:

355-1023208-69

E-MAIL:

hrvatska.rijec@suonline.net

WEB:

www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK:

»Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« Štamparija

List je registriran kod Sekretarijata za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.

List je oslobođen poreza na promet na osnovu
mišljenja Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje
i kulturu; broj 106-413-00221/2003-01 od
20.3.2003. godine

Novi korak

U sferi informiranja hrvatska zajednica u Vojvodini načinila je još jedan korak. Mali, doduše, ali ipak značajan. Od 7. svibnja svakog petka na subotičkoj lokalnoj televiziji K23 u jutarnjem programu, u terminu od 7,50 do 8,00 emitira se na ovim prostorima prva televizijska emisija uživo na hrvatskom jeziku.

Pokaže li se suradnja s televizijom K23 uspješnom, moguće je da se hrvatski jezik proširi i na popodnevni i večernji program na ovoj, a možda i na još ponekoj lokalnoj televiziji. Do sada jedina televizijska emisija na hrvatskom jeziku TV Divani (ranije TV Tjednik) već se skoro tri godine emitira na državnoj TV Novi Sad, kao i na somborskoj TV Spektar i već spomenutoj K23, a krajnji je cilj da hrvatska manjinska zajednica jednoga dana, ali ne baš jako daleko, osim izdavanja pisanih medija, sama proizvodi i emitira u vlastitoj RTV kući i televizijski i radijski program na hrvatskom jeziku. Ovdašnjim hrvatskim institucijama i udrugama, kao i zajednici u cjelini, potreban je informativni servis koji će medijski – i pisanom riječju, i TV i radioprogramom – podržati sva njihova stremjenja i važne projekte.

Hrvatska riječ, profesionalno ustrojena ustanova, s uposlenicima i većim brojem vanjskih suradnika, i jest zamišljena kao stožer u informativnoj djelatnosti na hrvatskom jeziku. U tom smislu u tijeku je formiranje televizijske redakcije unutar Hrvatske riječi, čija će zadaća ubuduće biti produkcija, kako već postojećih TV Divana, tako i ostalih televizijskih emisija.

Ali, upravo zbog važnosti uloge informiranja, u ovo medijsko povezivanje i objedinjavanje trebaju biti uključene sve strukture hrvatske manjine u SCG, na čelu s Hrvatskim nacionalnim vijećem kao krovnom institucijom hrvatskog organiziranja, bez obzira na to, tko će ubuduće biti nositelj osnivačkih prava nad NIU Hrvatska riječ – Autonomna Pokrajina Vojvodina ili HNV. Velike i ozbiljne projekte uvijek je lakše provesti ako su razmotreni i dogovoreni u širim strukturama, i to je put da se izborimo za prava za koja ne želimo da ostanu samo na papiru. Upravo u oblasti informiranja Hrvati imaju dobre izgleda da ostvare »najviše standarde«, a u tom poslu dobrodošli su svi koji mogu i žele pomoći.

Z. P.

TJEDNIK

ČETVRTAK, 6. 5.

Jedna beba i dvije
odrasle osobe zaražene
AIDS-om,
krivac – ljudski faktor

Live and let live.

NEDJELJA, 9. 5.

Miljenko Dereta:
Očigledno nema ni želje ni
napora da se Srbija
pripremi za ulazak u EU

PONEDJELJAK 10. 5.

Presedan u Den Haagu – minstar
pravde Zoran Stojković tretiran
kao svjedok obrane.

UTORAK, 11. 5.

Ivo Sanader zatražio od
Hrvata da budu tolerantni
prema srpskim povratnicima

SRIJEDA, 12. 5.

Vrijednost dinara u prva tri
mjeseca ove godine opala za
2,1 posto u odnosu na euro

SUBOTA, 8. 5.

Stjepan Mesić:
Vuk Drašković
nije pozvan
u Hrvatsku

ČUDNI PUTOWI

Put do moderne Srbije nekad vodi u Bruxelles, nekad u Washington, nekad u Šilerovu. **Čedomir Jovanović**, bivši potpredsjednik Vlade Srbije, Danas, 8. svibnja

PUT PUTUJEM, PUT DALEKI

Srbija je prije 200 godina krenula u Europu i još nije stigla do kraja. Zapravo već tada, dakle prije 200 godina, krenuli smo u Europu. Nismo još stigli do kraja. **Zoran Šamić**, predsjednik Skupštine SCG, B92, 9. srpnja

A ŠTO ĆEMO S ODLIČJIMA?

Mislimo da je svako pravosuđe jednako, zavisi kako ga ljudi sprovode, odnosno primjenjuju. U Beogradu se sudi mahom hrvatskim državljanima srpske nacionalnosti, zbog čega će na kraju izgledati, kako su u ovom dijelu regije i Europe, hrvatska država i njezini stanovnici najveći zločinci. Naime, ima nas u Haagu, pa sad i u Beogradu, jer tamo se sudi hrvatskim državljanima, koji su se u Srbiju sklonili zbog privatnih problema i neriješenih životnih situacija. Ne može se govoriti da su optuženi mogli raditi što su htjeli, jer ipak su bili pod nečijom ingerencijom i zapovijedanjem, a mnogi su do bili odličja od tadašnjeg Generalštaba SRJ za sudjelovanje u »otadžbinskom« ratu, čime im je nekadašnja JNA priznala sva njihova djela! **Danijel Rehak**, predsjednik Hrvatskog društva logoraša srpskih koncentracijskih logora, Vjesnik 9. svibnja

BRAVO ZA SUSJEDE HRVATE

Ne mislim da će Europa, ili UN, ili Haag promijeniti svoje mišljenje, ali zbog toga neće trpjeti Europa, već ćemo mi biti dalje od nje. Hrvatska je za to dobar primjer. Premijer Sanader nije u predizbornoj kampanji pokazivao oduševljenje, bar se meni tako činilo, za suradnju s Haagom. Po dolasku na vlast, upravo njegova Vlada pokazala je takvu kooperativnost, koja je Vladu učinila europskijom,

mnogo više nego što se očekivalo u svijetu, a Hrvatsku mnogo bliže Europi, nego što se vjerovalo da će biti pod novom Vladom. **Svetozar Marović**, predsjednik SRJ, Politika, 6. svibnja

UMJETNIČKA DUŠA

Dovoljno sam govorila ovih dana. Moj sin nije imao interesa da ubije Zorana Đinđića. Ne vjerujem ni da je odgovoran za ubojstvo Ivana Stambolića i četvorice funkcionara SPO-a na Ibarskoj magistrali. Te priče o mom sinu su čista izmišljotina. Moj Milorad nije dijete razvedenih roditelja. I nije

'65. nego '68. godište. I završio je muzičku gimnaziju, svira klavir. **Natalija Ulemek**, majka Milorada Ulemeka Lukovića Legije, Blic, 6. svibnja

S DRAŽOM NA ULAZU

Ministrom kulture i medija u Vladi Srbije Draganom Kožadinovićem razgovarali smo u jedno kišno svibanjsko poslijepodne. Na ulazu u Ministarstvo pozdravljeni smo s »Pomoz Bog«, a na putu do kabineta prolazimo pokraj figure Draže Mihajlovića u prirodnoj veličini. **Danica Radović**, novinarka, Politika, 9. svibnja.

Dujizmi

- ✓ *Ako vlast ne laže, mi živimo sasvim dobro;*
- ✓ *Da vlast ne vjeruje narodu ne bi ga provjerava;*
- ✓ *Ovu vlast treba brzo pamtiti. Neće dugo trajati;*
- ✓ *Uspostavlja se ravnoteža s Eurom. Svatko vuče na svoju stranu;*

Dujo Runje

Iz roditeljskog kuta o upisu u odjele na hrvatskom jeziku

Iskoristimo pruženu šansu

Dragi čitatelji,

Budući da je vrijeme upisa mališana u prve razrede odlučila sam vam pisati i na neki način pružiti potporu. Vjerujem kako se mnogi roditelji još uvijek dvoume oko upisa, točnije oko odjela u koje će njihovo dijete ići. Upravo radi toga sam odlučila i pisati, jer mislim da je lakše odlučivati kada čujemo i drugo mišljenje.

Moj sin sada završava prvi razred u odjelu na hrvatskom jeziku. Mogu slobodno reći da sam ponosna na to. U nekim trenucima i mi smo se puno razmišljali, ali sada se vidi da smo donijeli pravu odluku i da nije bilo tako, sigurni bismo sada žalili.

STRAH JE POSTOJAO: Antun je išao dvije godine u vrtić na hrvatskom jeziku gdje je dobio osnovu hrvatskog jezika. I pored toga, u nekim smo se momentima bojali i plašili kako će to sve biti. Moram priznati da smo se i mi plašili hoće li netko tu djecu prozivati zato što su Hrvati ili slično tome. Postojao je strah kod nas, supruga i mene, ali ne i kod djeteta, te je on sam rekao kako želi ići u hrvatski razred. U momentu nisam znala kako reagirati, on to želi, a mi se premissljamo. Tada još nismo bili informirani u potpunosti, te sam odlučila upoznati se sa svim pravilima i mogućnostima.

Prikupila sam sve potrebne informacije i uvidjela da je to izvanredna prigoda za našeg sina. Imamo i stariju kćerku, no, njoj takvo što nije bilo ponuđeno. Shvatila sam da je to šansa za naš narod, dobili smo pravo na školovanje na materinjem jeziku, a mi još i razmišljamo. Zar malo dijete sa nepunih sedam godina razmišlja bolje nego mi odrasli? Ni trenutka se više nismo dvoumili, nego smo otišli i upisali dijete u hrvatski odjel. Bio je iznimno ponosan na to i svima se hvalio.

Sada kada on završava prvi razred, mogu reći da sam i ja ponosna na njega. Kod nas u obitelji se govori ikavica, ijekavica pa i ekavica, no najdraže mi je kada on dođe kući iz škole i kaže: »Mama je li gotova juha?« Osim njega i mi u obitelji učimo hrvatski jezik. Često nas ispravlja, i govori »Zašto niste i vi išli u hrvatski razred, pa biste sada znali«.

NAŠA ŠANSA: Osobito mi je drago jer djeca imaju i vjerski odgoj. Imaju puno veći spektar znanja i mogućnosti nego u ostalim razredima. To govorim sa sigurnošću jer starija kćerka nije imala niti dio toga. Osim svog materinjeg jezika oni uče srpski

Osim njega i mi u

obitelji učimo

hrvatski jezik.

Često nas

ispravlja, i govori;

Piše:
Anđelka Nađ Kanas

»Zašto niste i

vi išli u

hrvatski razred,

pa biste

sada znali«

jezik, te mađarski jezik kao jezik društvene sredine, i engleski jezik. Uče povijest i kulturnu baštinu našega naroda. Još jedna bitna činjenica u svemu tome je to što ih ima mali broj u razredu. To je gledajući s druge strane žalosno jer se naš narod razmišlja o svojem, ali s druge strane je to dobro. Učiteljica ima puno više vremena te se može posvetiti svakom djetetu ponaosob u zavisnosti od njegove potrebe. Što se po njihovom znanju može i primijetiti. Oni se međusobno izuzetno slažu i brinu jedno za drugoga.

Voljeli bismo kada bi cijelu osnovnu školu mogao ići u hrvatske odjele, te kada bi kasnije postojala i srednja škola na hrvatskom jeziku. Znam da se, ukoliko to želimo, svi moramo i boriti za to. Kako se boriti? Jednostavno tako što ćemo svoju djecu upisivati u hrvatske odjele, ne radi drugih, nego radi sebe samih. Neće nas nitko drugi ismijavati ili nam se izrugivati nego naš narod, što je više nego žalosno. Kad nam se pruži neka šansa da nešto ostvarimo mi to očigledno ne znamo iskoristiti. Već sam rekla kako smo se i mi na neki način plašili svega, ali sad mogu sa sigurnošću reći da to nije bilo potrebno. Nitko do sada nije prozivao našu djecu, naprotiv, oni se igraju i druže i s djecom iz srpskih odjelaa. Za djecu nema razdvajanja onako kako mi odrasli to gledamo. Njima su svi prijatelji bez obzira na nacionalnost. Ako to opstane pa bude i dalje hrvatskih razreda mi bismo voljeli i mlađu kćerku upisati u hrvatsko odjeljenje.

POTPORA RODITELJIMA: Znam da mnogim roditeljima to predstavlja dodatnu brigu, ili se javlja problem oko dolaska djeteta u školu, ali kada se nešto istinski želi onda je to moguće uraditi. Moram dodati još jednu činjenicu, da roditelji drugih nacionalnosti upisuju djecu u hrvatske odjele jer su uvidjeli da je to dobra i pozitivna stvar, da se djeci pružaju veće mogućnosti. Svi to vide, samo ne mi. Zar to nije sramota našega naroda? Ne želim prozivati nikoga, jer smo i sami u početku bili opterećeni time. No, samo sam željela skrenuti pozornost našem narodu i našim roditeljima, da ne rade po prozivanju i mišljenju drugih, nego po svojoj savjesti. Sad nam je pružena ta prilika, ne nekome drugome, nego nama.

Autorica je roditelj iz Subotice

Medijsko ispipavanje uoči posjeta visokog izaslanstva SCG službenoj Hrvatskoj

Drašković ipak ne ide u Zagreb

*Izaslanstvo SCG predvodit će predsjednik Svetozar Marović, dok će ministar vanjskih poslova, zbog prosvjeda dijela hrvatske javnosti i predsjednika Stjepana Mesića, sačekati neku drugu prigodu * Sporna Draškovićeva uloga na početku rata u Hrvatskoj, kao i njegov intervju zagrebačkom Globusu*

Piše: Dušica Dulić

Odnose Beograda i Zagreba koji su u uzlaznoj putanji temeljenoj na bezviznom režimu, nedavno potpisanim sporazumu o readmisiji, brojnim sudskim procesima o ratnim zločinima, te najavljenom početku ekshumacija 67 NN osoba s beogradskog groblja Lešće i gradskog groblja u Obrenovcu predviđenog za 17. svibnja, uzdrmao je nedavni intervju ministra vanjskih poslova SCG Vuka Draškovića u tjedniku »Globus«, a potom i izjava predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića.

Vukova pohvala Sanaderovoj vladi

»Nikada ne treba previše hvaliti bilo koga da se ne bi uobrazio, ali ja moram istaknuti da sam najugodnije iznenađen izjavama nove vlasti u Hrvatskoj, čelnih ljudi Hrvatske i čelnih ljudi HDZ-a, u povodu obilježavanja godišnjice proboja jasenovačkih logoraša, da je Jasenovac najstravičnije mjesto hrvatske povijesti. To liječi«, kaže Vuk Drašković o politici nove vlade Ive Sanadera, te dodaje: »Veoma mi je drago što je hrabro povukao nekoliko poteza, a Europa je na to odgovorila onako kako se moglo i očekivati. Hrvatska je stala na brzu traku priključenja EU, što mi je veoma drago«.

Mediji u Srbiji su uveliko najavljivali službeni posjet izaslanstva SCG na čelu s predsjednikom Svetozarom Marovićem Zagrebu 24. svibnja, uključujući svakako u popis uzvanika i ministra vanjskih poslova Vuka Draškovića. Neposredno nakon njegova intervjua u hrvatskom tjedniku »Globus« pod nazivom »Glasnik mira s Ravne gore« uslijedila je izjava predsjednika Mesića u kojoj je rekao da je u službeni posjet pozvao samo predsjednika Srbije i Crne Gore Svetozara Marovića a da mu nije poznato da je netko pozvao Vuka Draškovića.

Kako prenosi Hrvatska televizija, Mesić

je rekao da je u posjet pozvao predsjednika Svetozara Marovića, i da ne zna koga će on povesti sa sobom. Na inzistiranje novinara da odgovori je li Drašković dobrodošao u Hrvatsku, Stjepan Mesić je odgovorio: »Dobrodošao je Svetozar Marović«.

Prema komentarima srbijanskih medija, povod za takav stav Zagreba bi mogla biti izjava Draškovića kako je u Hrvatskoj devedesetih godina vođen građanski rat, te njegovo traženje od Hrvatske da povuče tužbu koju je protiv SRJ podnijela Međunarodnom sudu pravde.

VUKOV INTERVJU »GLOBUSU«: U cilju upoznavanja sa stavovima ministra Vuka Draškovića, donosimo dio intervjua koji je s njim vodila novinarka »Globusa« Slavica Lukić.

GLOBUS: Kako u kontekstu što hitnije normalizacije odnosa među dvjema državama gledate na tužbu Hrvatske protiv Srbije i Crne Gore pred Međunarodnim sudom pravde u Strasbourgu za agresiju, odnosno na zahtjev da joj Srbija i Crna Gora plati ratnu odštetu?

Vuk Drašković: Hrvatska tužba jedna je strana priče. BiH je također tužila SCG. Mi smo istom sudu tužili članice NATO-a zbog bombardiranja. SCG i Hrvatska ističu da nam je nacionalni i državni interes da što prije uđemo u NATO i druge transatlantske integracije. No, ne znam kako je moguće graditi partnerstvo na osnovama tužbe. Ne znam kako je moguće i Srbiji i Bosni i Hrvatskoj objašnjavati pred Bruxellesom da nam je stalo i do pomirenja i do najsvestranijih odnosa, a te odnose opterećivati tužbama. Sam proces sigurno bi bio veoma bolan, dugo bi trajao i još duže bi opterećivao naše međusobne odnose, a bojim se da istina uvijek ima dvije strane i uvjeren sam da bi nakon maratonskog vođenja procesa apsolutno svaki sud morao doći do zaključka da je u pitanju jedna užasna nesreća, građanski rat u kojem su ljudi iz tada iste države, ljudi istog jezika, etničkog porijekla, bili zavađeni i da su u jednom režiranom ratu političkih vrhuški i ekstremnih krugova na sve tri

Vuk Drašković

strane gurnuti u najveću nesreću, i svi su prema svima činili najveća zla. Zbog toga sam u prvim izjavama nakon dolaska na dužnost ministra vanjskih poslova iznio stav da bi u interesu budućnosti bilo da svi povuku tužbe protiv svih.

GL: Ako u Zagreb dolazite sa stavom da je ono što se dogodilo bio građanski rat, bojim se da ćete imati problema oko rješavanja niza otvorenih pitanja između dviju država. Hrvatska ima jasan stav da je na nju izvršena agresija. Kako ćete dokazati da je posrijedi građanski rat?

VD: Istina o ratu na prostoru bivše Jugoslavije sastavljena je od niza kockica koje čine mozaik od 1990. do 2000. Ako bi se stvar rješavala u međunarodnim sudnicama, to bi nas odvelo još dalje u prošlost, u 1941. ili '43. pa možda i dalje. Najbolja odluka za sve bila bi da se ta prošlost prepusti povjesničarima, znanstvenicima, psiholozima, pa i psihopatolozima, a da se mi okrenemo budućnosti i postignemo sporazum, da kao političari priznamo da ništa što boli nećemo pokazati u našim odnosima, nego ćemo to prepustiti objektivnom tretmanu znanosti, neka o tome sude neki budući naraštaji Hrvata i Srba koji će si

gurno biti pametniji od ovih današnjih. Dakle, doći ću u Zagreb i reći svuda i svagdje, duboko uvjeren u to, da je to bio građanski rat. Hoćete jedan argument koji čvrsto govori da je to bio građanski rat?

GL: I ja Vama mogu pronaći niz argumenata da nije bio građanski.

VD: Evo recite.

GL: Nije li Vam čudno da dragovoljačke jedinice iz Hrvatske 1991. nisu išle ratovati u Vranje ili Smederevo i činiti tamo ratne zločine, ali da dragovoljačke jedinice iz Srbije jesu išle ratovati u okolicu Gospića ili Knina, ili u istočnu Slavoniju.

VD: Išle su tamo gdje su Srbi činili većinu, iako ja to ne opravdam. Moje su pozicije tada bile veoma jasne, a to je da se sve mora riješiti dogovorom. Prihvatio sam tada, bez razmišljanja, sve prijedloge o asimetričnoj federaciji, potom o konfederaciji, potom o savezu suverenih država. Da je bilo koji od ovih prijedloga zaista zaživio, da su to htjeli prihvatiti Tuđman i Milošević, ni jedan metak ne bi bio ispaljen i mi danas ne bismo vodili ovakve razgovore. Rješenja je bilo, narod je htio ta rješenja, i hrvatski i srpski i bosanski, ali ga nisu htjele političke vrhuške.

RADIKALE NE UZIMATI OZBILJNO: Između ostalog, u intervjuu »Globusu« Drašković o Nikolićevoj granici kod Karlobaga kaže: »Budite sigurni da *Toma Nikolić* ni sam ne vjeruje u to što govori, već se obraća jednom velikom broju ljudi koji i dalje žive u Miloševićevu vremenu zbog toga što poslije 2000. godine nije došlo do suočavanja s punom istinom o zlu iz Miloševićeva doba, pa se i dalje jednom dijelu biračkoga tijela u Srbiji mogu slati poruke kakve on šalje... U Hrvatskoj takve poruke ne trebaju biti shvaćeno ozbiljno, ali mi ih ovdje trebamo shvatiti ozbiljno. Od ovakvih poruka Hrvatskoj neće faliti ni dlaka s glave, samo se u očima međunarodne zajednice i svih ponovno sramoti i ponižava Srbija i nanosi joj se velika šteta«, kaže o »radikalnoj« granici velike Srbije Vuk Drašković.

U intervjuu Drašković potvrđuje da je s *Vojislavom Šešeljem* povezan kumstvom te da su bili prijatelji i surađivali. Na upit je li prekinuli osobne kontakte poslije partijskog razilaženja iz SPO-a Vuk je rekao: »Ne, nismo prekinuli osobne kontakte. Kad bismo se sreli, pozdravili bismo se bez obzira na to što je Voja zaista vodio jednu nedopustivo prljavu kampanju svih onih godina rata i zla, prije svega protiv

Stjepan Mesić

mene, iz političkih razloga kako je on govorio, jer sam mu bio glavni politički prijatelj«.

GRANICE SAMO NA MAPAMA: Na novinarski upit s kakvim političkim zahtjevima i ponudama dolazi u Zagreb, Vuk Drašković je rekao: »Najkraće, donijet ćemo poruku i želju Srbije i Crne Gore da granice između naših država budu na mapama, ali da se ne osjete na terenu. Doći ćemo sa željom da uspostavimo odnose koji će nam omogućiti da kao nekada slobodno putujemo, slobodno trgujemo, družimo se, prelazimo granice da i ne primijetimo ni njih, ni carinike, na isti način na koji smo to činili dok smo živjeli u istoj državi... Položaj manjine uvijek je ogledalo većine i ako u Hrvatskoj postoji i jedan jedini Srbin koji strada i pati, ili je prognjen, ili živi u strahu zato što je Srbin, onda je to najveća moguća sjenka na licu hrvatskog naroda. I obrnuto, ako je ovdje u Srbiji itko zbog toga što je Hrvat u bilo kojem pogledu diskriminiran, onda je to najgora optužnica protiv srpskog naroda«.

DRAŠKOVIĆ OSTAJE U BEOGRADU: Predsjednik SCG pokušao je ublažiti novonastali diplomatski incident. »Predsjednik Mesić je pozvao predsjednika Državne Zajednice Srbije i Crne Gore. Praksa u takvim slučajevima nije da predsjednik druge države poziva i sve ostale članove izaslanstva. Kada budem odredio izaslanstvo, vi ćete biti o tome obaviješteni. Znači još uvijek ne znamo tko će sve biti u izaslanstvu SCG za odlazak u Hrvatsku. U svakom slučaju, o tome će odlučivati organi Srbije i Crne Gore«, rekao je Svetožar Marović.

Ministarstvo vanjskih poslova SCG ne želi komentirati izjavu hrvatskog predsjednika. Pomoćnik ministra Draškovića *Ognjen Pribičević* kratko je rekao da je postojala ideja da ministar vanjskih poslova otputuje sa Svetožarom Marovićem u Hrvatsku, ali je kasnije dogovoreno da Drašković 28. svibnja u Beogradu bude domaćin šefu hrvatske diplomacije *Miomiru Žužulu*. I službeni Zagreb ostao je bez komentara.

Koliko Draškovićovo ostajanje u Beogradu i dobrodošlica samo za Marovića mogu utjecati na krhke dobrosusjedske odnose SCG i Hrvatske pokazat će se najvjerojatnije neposredno poslije tih najavljenih svibanjskih susreta. U svakom slučaju, dok premijer *Ivo Sanader* izjavljuje kako će poštovati volju birača Srbije i ako za svog predsjednika izaberu Tomislava Nikolića, još aktualni predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić ne otvara vrata ni imenovanom ministru vanjskih poslova kojega podržava parlamentarna većina (ona nasuprot radikalima).

Lazo Vojnić Hajduk

Osloboditi se utega

U svezi najavljenog posjeta na visokoj razini državne delegacije Srbije i Crne Gore Hrvatskoj, javnosti se izjavom obratio predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća Lazo Vojnić Hajduk:

»Osjećam kako je izjava predsjednika Republike Hrvatske gospodina Stjepana Mesića unijela određenu pometnju u protokolarnim odnosima glede priprava predstojećeg posjeta predsjednika SCG gospodina Svetožara Marovića Republici Hrvatskoj.

Posljedica improvizacija u visokoj i kvazieuropskoj politici u SCG, poglavito u odabiru visokih dužnosnika i ministara, naišla je i u Strasbourgu, a sada i u Zagrebu na upozorenja, koja već sama za sebe dovoljno govore.

Samo oni koji imaju kratko pamćenje ne razumiju poteze, koji potvrđuju europske standarde.

Za našu, hrvatsku manjinsku zajednicu u SCG vrlo je bitno i važno, da bilateralni odnosi između Republike Hrvatske i Srbije i Crne Gore budu na visokoj dobrosusjedskoj razini.

Razumijevanje i uvažavanje realnosti, a potom i dobra volja i želja za kvalitetnijim i boljim životom, mora premostiti sve prepreke. Što se SCG prije i urazumi i oslobodi utega koje je vuku u mulj močvare, tim prije će dobrosusjedski odnosi i europske komunikacije biti uobičajena manira ponašanja. «

Visoko obrazovanje na hrvatskom jeziku od jeseni?

Uspostava suradnje učiteljskih fakulteta

Učiteljski fakultet u Somboru usvojio odluku o otvaranju smjera na hrvatskom jeziku i sklopio ugovor o suradnji s Visokom učiteljskom školom u Splitu

Piše: Jasminka Dulić

Formiranje učiteljskog kadra za nastavu na hrvatskom jeziku jedan je od prioriteta ciljeva hrvatske zajednice u Srbiji i Crnoj Gori. Hrvatsko nacionalno vijeće je u svojem programu, koji je iznijet i usvojen na sjednici krajem veljače ove godine, taj cilj i istaknulo, osobito od strane člana Izvršnog odbora zaduženog za resor obrazovanja *Duje Runje*. Taj cilj je u sadašnjim uvjetima nemoguće ostvariti bez suradnje domaćinskih fakulteta za školovanje učitelja s fakultetima u matičnoj državi Hrvatskoj, osobito glede predmeta hrvatskog jezika te povijesti, povijesti umjetnosti, metodike nastave hrvatskog jezika, kulture govora i slično.

O ovoj problematici već duže vrijeme se raspravlja u hrvatskoj zajednici na brojnim skupovima, sastancima i sjednicama organizacija i institucija, koje su preuzele na sebe skrb za očuvanje identiteta te dobrobit hrvatske zajednice na ovim prostorima. Dominantne ideje na ovim sastancima su bile uspostava suradnje između Učiteljskog fakulteta u Osijeku, kao najbližeg, ili Fakulteta u Zagrebu, i domaćinskih učiteljskih fakulteta, kako bi se omogućilo učiteljima koji su stekli učiteljsku diplomu u Srbiji dodatno obrazovanje u oblasti metodike nastave hrvatskog jezika i predmeta iz oblasti nacionalne kulture.

SOMBOR-SPLIT: Iz medija smo saznali da je potpisan sporazum o suradnji između Učiteljskog fakulteta u Somboru i Visoke učiteljske škole u Splitu koji podrazumijeva razmjenu studenata i profesora, te druge oblike suradnje. Dekan somborskog Učiteljskog fakulteta *prof. dr. Dragan Soleša* je na pitanje, kako je došlo do potpi-

sivanja takvog ugovora za Hrvatsku riječ rekao: »U Somboru se održavala znanstvena konferencija, gdje su bili prisutni svi učiteljski fakulteti iz regije: Mađarske, Austrije, Hrvatske, Slovenije i drugih država i mi smo tu prigodu iskoristili da ponudimo jedan model suradnje Visokoj učiteljskoj školi u Splitu na više razina i dimenzija. Radi se o znanstvenoj, tehničkoj, poslovnoj i nastavnoj suradnji. Dekan Visoke škole u Splitu je sa zadovoljstvom potpisao taj sporazum, potpisali smo ga i mi. Savjet Učiteljskog fakulteta u Somboru je verificirao ovaj ugovor i uputili smo ga Ministarstvu prosvjete i sporta Republike Srbije u dalju proceduru. Sada počinje priprema razmjene, studenata i nastavnika.«

SMJER NA HRVATSKOM?: U mediji ma je najavljeno i otvaranje novog smjera za školovanje učitelja na hrvatskom jeziku na Učiteljskom fakultetu u Somboru, no, hoće li se studenti već ove godine moći upisati na taj smjer? »U skladu sa zahtjevom lokalne samouprave Općine Sombor i zajednice Hrvata na ovom prostoru,

Nastavno-znanstveno vijeće Učiteljskog fakulteta u Somboru je usvojilo odluku o otvaranju smjera na hrvatskom jeziku. Uputili smo ovu Odluku novosadskom Sveučilištu, koje ju je također usvojilo, nakon čega je ona prosljeđena pokrajinskom Izvršnom vijeću. Izvršno vijeće se proglasilo nenadležnim, što i jest tako, jer jedino Vlada Republike Srbije otvara odjele na jeziku nacionalnih zajednica, te je ova Odluka odmah prosljeđena Ministarstvu prosvjete i sporta Republike Srbije i sada očekujemo odgovor«, kaže dekan Soleša, i dodaje: »Ovo je jedini fakultet koji već deset godina obrazuje učitelje na slovačkom, mađarskom, imali smo i na rusinskom jeziku, te imamo iskustvo i rezultate na tom polju«.

Postavlja se dakako pitanje i zašto je uspostavljena suradnja s Visokom školom za učitelje u Splitu, i hoće li se ona uspostaviti i s bližim fakultetima u Osijeku i Zagrebu: »Veoma dobru suradnju imamo sa svim učiteljskim fakultetima, i u Osijeku i Zagrebu i Splitu. U pregovorima smo sa Zagrebom i Osijekom i očekujemo da ćemo uskoro potpisati sporazume o suradnji i s njima, pogotovu zato što i Zagreb i Osijek imaju odgovarajuća iskustva i imaju sličan smjer na srpskom jeziku, te se mi pripremamo da u potpunosti preuzmемо model koji se koristi u Hrvatskoj«, kaže Soleša.

Dakako, trenutno je najaktualnije pitanje u sustavu obrazovanja na hrvatskom jeziku, hoće li se učitelji i učiteljice, koji su završili u Somboru na srpskom jeziku, moći doškolovati i polagati razliku iz predmeta nacionalne kulture, kako bi ima-

li potrebna znanja i adekvatnu kvalifikaciju za kvalitetno održavanje nastave na hrvatskom jeziku. Omogućuje li ovaj ugovor o suradnji takvo doškoloavanje?

»Upravo tako«, kaže Soleša, »čim upišemo prvu godinu mi otvaramo i tu mogućnost doškoloavanja učiteljskih kadrova na hrvatskom jeziku i u tom pravcu smo već uradili dosta toga.«

Dekan Učiteljskog fakulteta je najavio i skori posjet zagrebačkom Učiteljskom fakultetu u svibnju te u lipnju posjet Visokoj učiteljskoj školi u Splitu, gdje će se održati radni dogovor na ažuriranju nastavnih planova i drugih pitanja.

NISMO PITANI: No, iako se čini da je sve na dobrome putu, da se zacrtani ciljevi Hrvatskog nacionalnog vijeća na polju obrazovanja i ostvare, postoje i određeni problemi. Predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Lazo Vojnić Hajduk, komentirajući ovakav slijed događaja, kaže: »Izražavam veliko čuđenje pa i negodovanje što Hrvatsko nacionalno vijeće glede ovih pitanja nije konzultirano. Naime, Zakonom je predviđeno da u svim onim pitanjima, koja se tiču interesa hrvatske zajednice poglavito u sferi obrazovanja, Hrvatsko nacionalno vijeće treba biti konzultirano. Ipak, smatram da je svaka aktivnost, koja ide u smjeru afirmacije hrvatskog nacionalnog identiteta, za pozdraviti. Istina je da ova ideja, odnosno njeno konkretiziranje, nije u skladu s inicijativom koja je krenula iz Subotice oko formiranja Univerziteta i Učiteljskog fakulteta u Subotici, ali mislim da će vrijeme donijeti svoje i siguran sam, da će se to jednog dana uskladiti i da to ne može štetiti hrvatskoj zajednici već samo može koristiti.«

Dopredsjednik HNV-a za Podunavlje prof. Stipan Šimunov iz Bačkog Monoštora smatra da je prioritet hrvatske zajednice dodatna edukacija učitelja – odnosno omogućavanje polaganja razlike ispita, kako bi se nastava na hrvatskom jeziku odvijala kvalitetno, a učitelji i formalno imali odgovarajuće diplome za nastavu na hrvatskom jeziku. »Iako nisam bio upoznat o otvaranju mogućnosti na somborskom Učiteljskom fakultetu«, kaže Šimunov, »otvaranje takvog odjela i dolazak profesora iz Hrvatske, koji će predavati potrebne predmete, može značiti samo dobro za nas.«

Hoće li biti hrvatskog odjela u Sonti?

Nejasna situacija

Prava slika dobit će se tek prigodom ispunjavanja obrazaca i potpisa roditelja

SONTA – U rujnu će u školske klupe u Sonti sjesti pedesetero novih učenika. Ovo je porazan podatak, ako znamo da je do prije petnaestak godina broj prvaka bio skoro dvostruko veći. U OŠ »Ivan Goran Kovačić« završeno je evidentiranje budućih prvaka. Direktor škole Zvonko Tadijan nije optimist po pitanju formiranja odjela na hrvatskom jeziku: »Već sad je evidentno da nećemo imati hrvatski odjel, a nadam se da će biti dovoljan broj zainteresiranih za izborni predmet – hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Razgovori koje pojedinačno obavljam s roditeljima budućih prvaka u završnoj su fazi, tako da ćemo uskoro održati i zajednički roditeljski sastanak. Ne bih htio govoriti proizvoljno, ali pravu sliku imat ćemo tek prigodom ispunjavanja obrazaca i potpisa roditelja. Nejasna je i situacija po pitanju provođenja reformi u školstvu,

tako da ćemo sve odgovore imati tek pred početak nove školske godine.«

Kata Tadijan, učiteljica hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture, govoreći o svojim iskustvima kaže: »Iza mene je teška, ali zanimljiva školska godina. Imam šest učenika koji slušaju predmet hrvatski jezik i s njima mi je divno. Djeca su jako zainteresirana, tako da mi daju snage rješavati sve probleme koji se pojave. Početkom školske godine bilo je problema s nabavkom udžbenika, no i to je riješeno. Rad s djecom osmišljam sama, tu mi puno pomaže bogato radno iskustvo. Nedostaje mi malo obimnija razmjena iskustava s ostalim kolegama koji predaju ovaj predmet. Nadam se da će i među budućim prvacima biti dovoljan broj učenika koji će učiti hrvatski s elementima nacionalne kulture.«

I. Andrašić

Iskustva sonćanskih roditelja

Anica i Antun Šokac

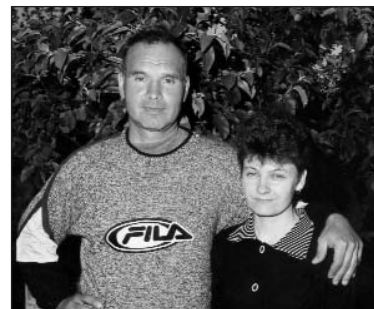
Ne bježati od svojih korijena

»Naš Nenad je oduševljen satima hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture. Smatramo da ne treba bježati od svojih korijena, da je jako lijepo i korisno učiti svoj jezik, kulturu, povijest, običaje. Time neće nikome naškoditi, a svoju izobrazbu će proširiti i upoznati se s našim korijenima.«

Branka i Ivan Vidaković

Tko ne voli svoje, ne zna ni poštovati tuđe

»Raduje nas što naša Ivana toliko voli ovaj predmet i učiteljicu Kajju. Voljela bih da je više djece prijavljeno za sate hrvatskog jezika. Čini nam se da je kod jednog broja roditelja još uvijek prisutan nekakav strah, samo ne znamo od koga i čega. To je nepotrebno, jer ne treba se sramiti svojeg. Uostalom, tko ne voli svoje, taj ne zna ni poštovati tuđe. Svim roditeljima preporučili bismo da omoguće svojem djetetu slušanje materinjeg jezika, jer to je najbolji način očuvanja svojih korijena.«

Demografska slika Vojvodine nakon posljednjeg popisa

Sve više starih i sve manje djece

Vojvodina se po promjenama na demografskom planu, prije svega po smanjenom prirodnom priraštaju svoga stanovništva, već našla među razvijenim zemljama. Problem je, međutim, što ta kretanja, s vremena ne vrijeme veoma izražena, prijete drastičnim smanjivanjem broja stanovnika Pokrajine – navodi se u analizi Pokrajinskog tajništva za demografiju nakon obavljenog popisa 2002. godine

Piše: Vesela Laloš

Posljednji popis stanovništva je pokazao da je Vojvodina u proteklom desetljeću pretrpjela iznimno velike promjene, prije svega kada je riječ o broju i nacionalnom sastavu njezinog stanovništva. U pogledu drugih karakteristika toga stanovništva, mogao bi se izvući zaključak da uočene promjene nisu neočekivane, te da su samo nastavljeni trendovi započeti još prije više od jednog stoljeća.

RAST U PROMILIMA: Najdrastičniji je primjer onoga što se događa na planu priraštaja stanovništva. Naime, još od daleke 1828. godine, od kada se vodi popisna statistika, vojvođansko stanovništvo je samo u dva perioda (1880.-1890. i 1953.-1961.) imalo rast veći od jednog procenta. Sve ostalo vrijeme porast stanovništva u Vojvodini izražava se promilima, dok je u posljednjem međupopisnom periodu zabilježen čak opadajući trend. Ilustracije radi, treba istaći da prema rezultatima popisa iz 2002. godine, stanovništvo Vojvodine se može udvostručiti, uz takvu stopu rasta, tek za ravno 852 godine.

Pri svemu tome značajna je činjenica da je u tom minimalnom procentu rasta ukupnog broja stanovnika stvarni odnosno prirodni priraštaj u stvari veoma nizak, a da rast u biti održavaju migracije, koje su u našoj Pokrajini tijekom proteklih desetljeća pa i stoljeća doista bile brojne. U periodu od 1991. godine do posljednjeg popisa povećanju broja stanovnika u Vojvodini doprinijele su migracije prouzrokovane ratnim sukobima, dok je prirodni priraštaj bio na nuli.

Te migracije su, kao što je poznato na temelju rezultata popisa, utjecale i na nacionalnu strukturu Pokrajine, pa je zabilježeno da je povećan jedino broj Srba u pokrajini, za ukupno 8,26 posto, te Roma, za 0,22 posto, ali također i broj neizjašnjih i neopredijeljenih, za 2,44.

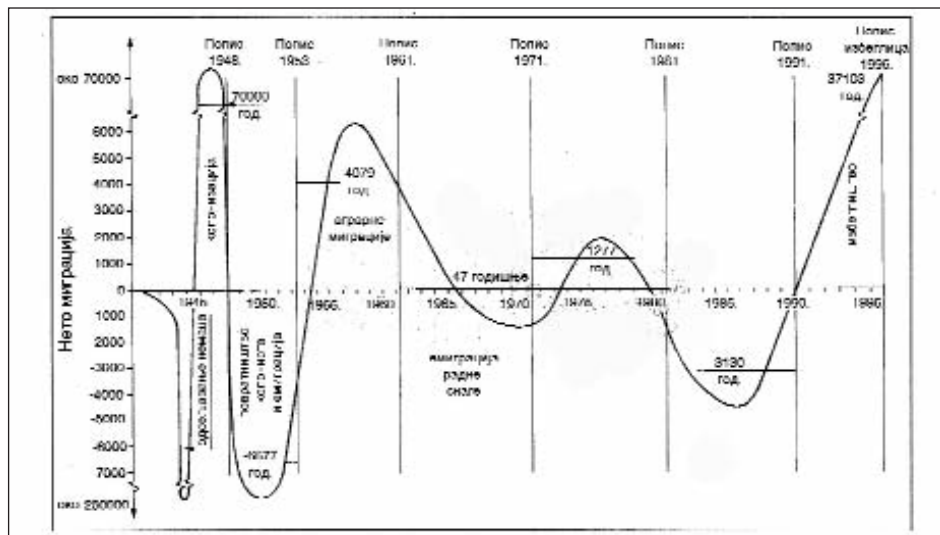
NESTAJANJE STANOVNIŠTVA: U ranijim periodima nerijetko je bilježen i negativni priraštaj, i to posebno u vrijeme rata, dok je u posljednjih deceniju i pol go-

dišnji broj umrlih redovito premašivao broj rođenih. Taj se trend, kažu statističari, iz godinu u godinu povećava. Oni, također, upozoravaju da će, ukoliko takva tendencija potraje, vojvođansko stanovništvo biti prepolovljeno za manje od 70 godina.

S druge strane, u izvjesnoj mjeri je povećan životni vijek stanovništva, što donekle ublažava negativni priraštaj. U posljednjih pola stoljeća životni vijek je povećan za 2,3 godine kod muškaraca i za 0,5

većan je, također, i broj stanovnika sa srednjim i visokim obrazovanjem. Procentualno, gotovo svaki drugi stanovnik Vojvodine, ili 43,93 posto, ima srednje obrazovanje, s višim obrazovanjem ih je 3,30 posto, dok je fakultetski obrazovanih 5,18 posto.

OPASNOST OD DEPOPULACIJE: Na temelju dobivenih podataka iz posljednjeg popisa može se dakle konstatirati da je u Vojvodini znatno usporen demografski rast, da je prisutan negativan priraštaj, te

godina kod žena, tako da Vojvođani u prosjeku žive 68,4 godine (muškarci) odnosno 74,4 godine (žene).

ŽENE U PREDNOSTI: Žene su u prednosti nad muškarcima i kad je riječ o njihovoj brojnosti – kako je pokazao popis, broj Vojvođanki u 2002. godini iznosio je 1,047.050, što je više za 62 tisuće od muškog dijela stanovništva. Krajnji »odnos snaga« spolova u Pokrajini iznosi 51,5 prema 48,5 za ženski dio populacije. U najstarijem dijelu stanovništva taj odnos je znatno drastičniji – kod starih 80 i više godina žena je čak dvostruko više nego muškaraca.

Pozitivna promjena zabilježena je i na skali obrazovanja. U odnosu na prethodni popis iz 1991. godine, broj nepismenih je prepolovljen, te je ovog puta taj procent 2,4, pri čemu je znatno više nepismenih žena nego muškaraca – 3,7 prema 1. Po-

da neposrednu prošlost Pokrajine karakteriziraju povremena masovna doseljavanja i gotovo permanentna odseljavanja. Uslijed toga postoji i velika opasnost od depopulacije u budućnosti, upozoravaju u Tajništvu za demografiju.

U ukupnom broju stanovnika sve je veći udio ostarjelih lica, i, također, sve masovnije samački život. Doduše, sve ove karakteristike dio su europske stvarnosti i te tendencije su prisutne u svim razvijenijim društvima. Vojvodina, međutim, nema mehanizme koji stoje na raspolaganju takvim društvima, te bi država neizostavno morala nešto poduzeti na tom planu. Pokrajinska vlada bi nakon toga, kada bude napravljen plan demografskog razvoja Srbije, trebala napraviti prijedlog programa demografskog razvoja Vojvodine koji bi mogao utjecati na uočene negativne tendencije.

Nova prigoda za medijsko predstavljanje vojvođanskih Hrvata

Emisija uživo, po prvi puta

Na lokalnoj subotičkoj televiziji K23 svakoga petka od 7,50 do 8,00 emisija uživo na hrvatskom jeziku

Prvi gost emisije: mr. Josip Ivanović

Kada je novinarka »Hrvatske riječi« *Dušica Dulić* pozdravila sve gledatelje lokalne subotičke televizije »K23« na početku prve emisije na hrvatskom jeziku u dijelu jutarnjeg programa, koji je namijenjen predstavljanju manjinskih zajednica koje žive u najvećem gradu na sjeveru Bačke, po prvi puta je uživo emitiran jedan televizijski program na hrvatskom jeziku u eteru SCG.

Rijetko televizijsko pojavljivanje programa na hrvatskom jeziku posljednjih godina zastupljeno je gotovo isključivo putem »TV Divana« koji se emitiraju jednom u dva tjedna na TV NS, uz preuzimanje već spomenute televizije K23 i somborske televizije »TV Spektar«, ali, kao što je opće poznato, u pitanju su montirani snimljeni prilozi iz života hrvatske manjinske zajednice. Živa hrvatska riječ se može čuti još u eteru radijskog programa hrvatske redakcije koja radi u sklopu Radio Subotice, ali televizijska slika je ipak nešto posve drugo.

Gost prve emisije na hrvatskom jeziku, koja je dakle emitirana uživo prošloga petka, 7. svibnja, bio je predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća *mr. Josip Ivanović*, koji je u kratkom razgovoru s urednicom emisije pojasnio kako teče upis prvaka u hrvatske od-

Svakoga petka

Jedini televizijski program na hrvatskom jeziku koji se uživo emitira preko televizije K23 možete gledati svakoga petka od 7,50 do 8,00 sati. U tom terminu se za vas prelistava i aktualni broj »Hrvatske riječi«.

Mr. Josip Ivanović, predsjednik HNV-a

Povijesni trenutak

»Emitiranjem prve 'žive' emisije na hrvatskom jeziku u sklopu jutarnjeg programa televizije K23 današnji 7. svibnja 2004. godine ulazi u povijest hrvatske manjinske zajednice na prostorima SCG i svatko tko preferira hrvatski kao svoj jezik ima sada mogućnost praćenja informacija i u živom televizijskom programu. Ovaj trenutak je značajan i zbog mogućnosti razvijanja većeg stupnja slobode i prava na informiranje na materinskom jeziku.«

Nakon što smo dobili pisanu »Hrvatsku riječ«, sada imamo i živu, televizijsku riječ u eteru, zahvaljujući angažmanu redakcije tjednika. Kako biste prokomentirali ovu sponu?

»Izrazio bih ovim putem priznanje djelatnicima Hrvatske riječi koji su uspješno odradili ovaj program i osobno mislim kako je ta spona izvanredna, pogotovo što se putem još jednog medija promoviraju vaše i naše novine kroz koje se ostvaruje bolje informiranje javnosti.«

jele osnovnih škola, osvrnuvši se pritom na cjelokupnu sliku školstva i obrazovanja na materinskom jeziku hrvatske manjinske zajednice. U drugom dijelu emisije, koja prema programskoj shemi ukupno traje deset minuta, Dušica Dulić je prelistavala najnoviji broj tjednika Hrvatska riječ, čitajući naslove rubrika koji se u broju mogu pročitati. Na koncu je informirala javnost o dva značajna događaja koji su predviđeni za tada predstojeći vikend (8.-9. svibnja).

Dušica Dulić, voditeljica emisije

Poslije tri godine rada i program uživo

»Poslije više od tri godine postojanja televizijskog programa na hrvatskom jeziku u Vojvodini, koji smo uvijek pripremali u privatnom 'Z video' studiju, ovo je prvi puta da smo dobili prigodu, poput i drugih manjinskih zajednica, realizirati program uživo. Za sada je to vrlo kratak termin, no, ima naznaka da bi on mogao biti duži, te i u drugim terminima. Otvaranje medijskog prostora hrvatskoj zajednici je svakako za pozdraviti jer to omogućava da se raspravlja i javno govori o svim aktualnim pitanjima i problemima ove zajednice.«

Posjet predstavnika hrvatske zajednice Vukovarsko-srijemskoj županiji

U Vukovaru u Palači Srijem, s početkom u 10 sati održava se danas sastanak predstavnika hrvatske nacionalne manjine u SCG sa čelnicima Vukovarske-srijemske županije te predstavnicima poljoprivrednih poduzeća, zadruga i udruga iz ove županije. Vojvođansku delegaciju čine predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća, Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, Općine Subotica te poduzetnici iz hrvatske zajednice iz Novog Sada, Sombora, Sente i Subotice. Vojvođani će upoznati saborske zastupnike, gradonačelnike, načelnike i članove poglavarstva Vukovarsko-srijemske županije sa tokovima tranzicije u poljoprivredi u Srbiji i s mogućnostima ulaganja u Vojvodini, kao i mogućim vidovima suradnje na gospodarskom planu, prije svega u poljoprivredi.

J. D.

Smiljan Čolak, predsjednik udruge »Janjevo«, koja u Zagrebu okuplja Hrvate s Kosova

Zagrepcanin u životu, Janjevac u duši

*»Čovjeka uvijek privlači sve vezano uz zavičaj, uključio sam se u rad udruge, jako aktivno, a najveće priznanje mi je ovogodišnji izbor za predsjednika. * Imamo svoj godišnjak 'Zvono', imamo monografiju Janjeva, koju je utemeljio profesor povijesti Nikola Čolak, koji je živio u Padovi, a dovršio je akademik prof. Ivan Mašuran * U sklopu udruge formirali smo humanitarnu organizaciju koja materijalno pomaže župljane koji su ostali u Janjevu«*

Razgovor vodio: Ivan Andrašić

Smiljan Čolak, inženjer elektrotehnike, rođen je 1955. godine u Letnici na Kosovu. Živi u Zagrebu, oženjen je, otac troje djece. Od ove godine predsjednik je zagrebačke udruge »Janjevo«.

HR: Kako ste i kada došli u Zagreb?

Rođen sam u siromašnoj obitelji kao deseto dijete. Poslije osnovne škole trebalo je dobro razmisliti o budućnosti.. Kako u rodnoj Letnici na Kosovu, nije bilo perspektive, a svi iz moje obitelji su već krenuli na školovanje put Hrvatske, nisam htio biti izuzetak. U Zagrebu sam upisao gimnaziju, a poslije i studij elektrotehnike. Već kao apsolvent uposlio sam se u »Gorenju« u Velenju. No, osjećaji su me odveli natrag u Zagreb, tako da sam se kasnije uposlio u »Končaru«, gdje sam radio do 1991. godine, kad sam prešao u obrtnike.

HR: Kako ste uspostavili kontakte s Janjevcima?

Oni su kontaktirali mene. Osnivači udruge »Janjevo« saznali su da sam intelektualac podrijetlom iz Janjeva i pozvali me. Nisam dvojio, čovjeka uvijek privlači sve vezano uz zavičaj, uključio sam se u rad udruge jako aktivno, a najveće priznanje mi je ovogodišnji izbor za predsjednika.

HR: Kojim aktivnostima se bavi udruga »Janjevo«?

Imamo svoj godišnjak »Zvono«, imamo monografiju Janjeva, koju je utemeljio profesor povijesti

Nikola Čolak, koji je živio u Padovi, a dovršio je akademik prof. Ivan Mašuran. Pokraj tiskanja, aktivni smo i u stipendiranju potrebnih kadrova, prvenstveno iz redova Janjevaca, a po potrebama i mogućnostima i drugih. Imali smo i jako aktivan pjevački zbor, koji se zbog ekonomskih razloga od cijepio od udruge.

Zabrinut sam najnovijom poviješću, alarmantan je podatak da je 1991. godine u Janjevu bilo preko četiri i pol tisuće Hrvata, a danas svega 350.

HR: Koliko ste aktivni na polju kulture?

U posljednje vrijeme smo sve aktivniji. Izdali smo nekoliko zbirki pjesama, a i dalje se radi na stvaranju djela iz oblasti povijesti i kulture Janjevaca. Zabrinut sam najnovijom poviješću, alarmantan je podatak da je 1991. godine u Janjevu bilo preko četiri i pol tisuće Hrvata, a danas svega 350.

HR: Kakve su vam folklorne aktivnosti?

Skoro nikakve. Na tom polju nam najviše nedostaje tradicija. Poznato je da smo

Dobra suradnja sa župom u Janjevu

živjeli pod utjecajem multinacionalne sredine i to se moralo odraziti na folklor. Poprimili smo puno tuđega, tako da maltene i nemamo svoju folklornu tradiciju.

HR: Je li to slučaj i s narodnim nošnjama?

Nažalost, gotovo da i ne postoje autentične

Gotovo da i ne postoje autentične narodne nošnje Janjevaca. One za koje znamo, izvan uporabe su, jer se na njima zadržao utjecaj Turske.

narodne nošnje Janjevaca. One za koje znamo, izvan uporabe su, jer se na njima zadržao utjecaj Turske. Po nekim starim, do danas sačuvanim spisima, imamo predodžbu kako bi trebala izgledati izvorna nošnja Janjevaca. Ne znam hoćemo li i kada ćemo je uspjeti rekonstruirati, pošto su za to potrebni i mukotrpan rad i znatna financijska sredstva.

Poznato je da smo živjeli pod utjecajem multinacionalne sredine i to se moralo odraziti na folklor. Poprimili smo puno tuđega, tako da maltene i nemamo svoju folklornu tradiciju.

Ostalo svega 350 Hrvata u Janjevu

HR: Kakva vam je suradnja s ostalim zavičajnim udrugama u Hrvatskoj?

Žalosno, ali jako slaba. Pokušavam animirati ljude oko sebe, no, teško to ide. Trudimo se uspostaviti kakve-takve kontakte, ima nas po cijeloj Hrvatskoj, no, moj je dojam da smo previše zatvoreni, da nam je teško povezati se. Sve je još u fazi preliminarnog kontaktiranja, no nadam se da ćemo brzo nadvladati slabosti i otvoriti se jedni prema drugima.

HR: Kontaktirate li s još nekim udrugama?

Za sada ne, ali bih želio i to promijeniti. Volio bih kad bismo uspostavili suradnju s vojvođanskim udrugama. Mislim da smo jako slični po temperamentu, da imamo puno dodirnih točaka. Ovih dana sam u Vodicama gledao i slušao »Šokadiju« iz Sonte. Oduševili su me, kako njegovanjem kulturne tradicije, tako i ponašanjem. Znam da su vojvođanski Hrvati u ovom ratu puno pretrpjeli, a vidim da su sačuvali svoje korijene, svoju kulturu, svoj govor. Zatekle su me riječi jednog od tih ljudi. na moj upit – kako je vama u dijaspori. Začudo me je pogledao i odgovorio: »Kakva dijaspora? Ja sam svoj na svojem, moji preci su u Sonti već osam stoljeća.« Takvi ljudi i takva razmišljanja mi vraćaju vjerovanje u boljitak.

Volio bih kad bismo uspostavili suradnju s vojvođanskim udrugama. Mislim da smo jako slični po temperamentu, da imamo puno dodirnih točaka.

HR: »Janjevo« je među starijim udrugama Janjevaca u Hrvatskoj. Jeste li spremni podijeliti iskustva s mlađima?

Već sam napomenuo da su kontakti među našim udrugama slabi. Njihovim poboljšanjem doći ćemo u poziciju da razmjenjujemo iskustva u radu, što nam je svima potrebno. Spremni smo prenijeti svoja iskustva drugima udrugama, a isto tako otvoreni smo i za stjecanje novih spoznaja.

HR: Djelujete li u svojim prostorijama?

Nažalost, vlastite prostorije nemamo. Teško da ćemo i doći do njih. Jako smo zahvalni gospodinu Josipu Ivkiću, zlataru, rodnom iz Janjeva, koji nam je ustupio stotinjak četvornih metara prostora, kojeg smo prilagodili svojim potrebama. Tu se

okupljamo, jako se trudimo sakupiti mlađe osobe. Za sad u svrhu druženja, a imamo ambiciju da оформimo folklornu skupinu, te da krenemo s ozbiljnim radom. Nadam se da ćemo prikupiti potreban novac za tu namjenu.

HR: Suradujete li s nekom institucijom iz Janjeva?

Da, surađujemo sa župom Janjevo. U sklopu udruge formirali smo humanitarnu organizaciju koja materijalno pomaže župljane koji su ostali u Janjevu. Osim njih konstantno pomažemo i oko 250 obitelji u Zagrebu i okolici. Napominjem da ne pomažemo samo Janjevce već sve kojima je to potrebno.

HR: Kad bi Vam se pružila mogućnost – biste li se vratili u Janjevo?

Ne vjerujem. Dugo živim u Zagrebu, živim na način na koji u Janjevu ne bih mogao

U sklopu udruge formirali smo humanitarnu organizaciju koja materijalno pomaže župljane koji su ostali u Janjevu. Osim njih konstantno pomažemo i oko 250 obitelji u Zagrebu i okolici.

Znam da su vojvođanski Hrvati u ovom ratu puno pretrpjeli, a vidim da su sačuvali svoje korijene, svoju kulturu, svoj govor.

živjeti. Dolje nema ni većine mojih prijatelja, ovaj rat ih je razbacao po bijelom svijetu. Definitivno, Zagreb mi je ušao u sve pore, tako da bez njega ne bih mogao.

HR: Trpi li zbog funkcije predsjednika udruge Vaš osobni život?

Ja bih to drugačije formulirao. Ovo što radim, voli se ili se ne voli. Meni je izuzetno drago što sam dio udruge i s ponosom ću svoju funkciju obnašati dok sam u mogućnosti. Poticat ću i druge na suradnju sa svima koji tu suradnju prihvaćaju.

HR: Kakva je reakcija obitelji na Vaš angažman u udruzi?

Mogu vam reći da u obitelji imam punu potporu za sve što radim. Ova funkcija mi oduzima puno vremena, često sam odsutan iz obiteljskog života, no supruga i djeca to prihvaćaju s radošću, jer osjećaju da radim jednu lijepu stvar, da radim na dobrobit moje zavičajne udruge. Zaato mogu reći, da svu snagu potrebnu za ovaj rad crpim u svojoj obitelji. ■

Fašističke poruke u Zemunu

BEOGARD - Poslije rasističkih poruka u Nišu i Novom Sadu, plakati kojima se prijeti Romima osvanuli su ovih dana i u Zemunu. U naseljima u Zemunu živi oko 2.000 Roma. Po romskim naseljima Vojni Put i Bački Ilovnik izlijepljeni su plakati organizacije Grofaš, koja se, kako se kaže na plakatima, zasniva na etničkim principima Zemuna. Na plakatima su iscrtani kukasti križevi, a Romima, kao najbrojnijoj manjini, poručuje se da se ne udaljavaju od svojih naselja.

Romi u naselju Vojni put tvrde da ih grupe mladića starosti oko 17-18 godina napadaju svaki drugi dan, da dolaze u kombijima i da su ponekad maskirani: »U strahu smo, okupljamo se svake večeri, štiti-mo svoja naselja i kuće. Bila su do sada dva incidenta, policija je reagirala, često nas obilaze. Ne znamo što će biti dalje«, kaže jedan od stanovnika naselja.

Predsjednik općine Zemun *Vladan Janićijević* kaže za B92 da se ne zna tko stoji iza napada na Rome i organizacije Gro-

faš. S druge strane, on kaže da Romi pretjeruju kada tvrde da su svakodnevno mete napada: »To je prenaplašeno, to je ocjena MUP-a. Osiguranje škole je pojačano, a istovremeno svaka škola je dobila po jednog policajca pozornika, koji brine o školi«, kazao je Janićijević.

Romi međutim tvrde da je zaštita organizirana samo u školskim zgradama, ali ne i na putu od naselja do škola i da će djeca ostajati kod kuće sve dok ne prestanu napadi. ■

Hrvatska i SCG ubrzano o nestalima

Hrvatska i Srbija i Crna Gora ubrzat će proces suradnje u vezi s nestalim osobama, a već 17. svibnja će početi ekshumacija 67 NN osoba s beogradskog groblja Lešće i gradskog groblja u Obrenovcu, najavili su u Beogradu pomoćnik hrvatske ministricе obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti i načelnik Uprave za zatočene i nestale *Ivan Grujić* i šef Komisije na nestale osobe Savjeta ministara SiCG *Gvozden Gagić*.

Dvodnevnim sastankom stručnih timova hrvatske Uprave za zatočene i nestale i Komisije za nestale osobe Vijeća ministara Srbije i Crne Gore, koji je održan u Beogradu, nastavljena je suradnja koja je, zbog konstituiranja Državne Zajednice Srbije i Crne Gore, bila u prekidu gotovo godinu dana.

U razgovorima je dogovoreno i da će obje strane, kada je riječ o ekshumacijama u Hrvatskoj ili Srbiji, imati stručne timove za monitoring.

Pukovnik Grujić je dodao da RH još uvijek od SCG traži povrat dokumentacije odnesene 1991. godine iz vukovarske bolnice, kao i popis zarobljenika na Ovčari, koji je, kako proizlazi iz upravo započetog suđenja optuženima za taj zločin u Beogradu, napravljen tih dana, ali i podatke o mogućim masovnim grobnicama koje još postoje na području RH.

Kad je riječ o broju nestalih, po evidencijama SCG traži se oko 520 nestalih državljana SCG, čemu treba dodati još oko 2.000 nestalih Srba u Hrvatskoj, o čemu je upravo u tijeku i izrada popisa po metodologiji Međunarodnog crvenog križa, kazao je Gagić.

Republika Hrvatska, kako je naglasio pukovnik Grujić, potražuje 1.214 osoba (različitih nacionalnosti, ali većinom hrvatske) nestalih od 1991. do 1994. godine, dok izrada popisa nestalih osoba u akcijama Bljesak i Oluja u suradnji s Međunarodnim crvenim križem još nije u potpunosti završen (zasad je na popisu 813 nestalih osoba). ■

Fašistički grafiti i u Novom Sadu

NOVI SAD - Na nekoliko novosadskih fasada 4. svibnja osvanuli su šovinistički i antisemitski grafiti.

Na fasadama piše »Šiptari, marš napolje«, »Srbija Srbima, napolje s Mađarima«, nacrtana je i precrtana Davidova zvijezda i ispisane psovke na račun izraelske države. Lokalni mediji prenose da je grupa pijanih mladića u ponedjeljak navečer upala u portu Adventističke crkve i nasrnula na svećenike *Ljubišu Stajića* i *Zoltána Pástora*. Policija je privela izgređnike. ■

Aktualnosti iz HNV-a

U Franjevačkom samostanu u Subotici su se 4. svibnja susreli *pater Lucije Jagec*, provincijal Hrvatske franjevačke provincije svetog Ćirila i Metoda koji je iz svoga sjedišta u Zagrebu došao u obilazak samostana svoje provincije koji su na teritoriju Srbije i Crne Gore, i predsjednik Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i Crnoj Gori, *mr. sc. Josip Ivanović*.

U razgovoru je procijenjen ogroman doprinos kojega redovnici ovoga reda Manje braće daju u životu i radu hrvatske zajednice na prostorima Srbije i Crne Gore. U razgovoru je bilo riječi i o realizaciji projekta Radio Marije kao i o katoličkom radiju koji bi trebao imati čujnost na cijelom teritoriju Republike Srbije.

Među ostalima, predsjednik Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i Crnoj Gori *mr. sc. Josip Ivanović* prisustvovao je 5. svibnja na poziv predstavnika Helsinškog odbora za ljudska prava u Srbiji, *Pavla Domonjija*, promociji Izvještaja Helsinškog odbora za ljudska prava i odgovornost za 2003. godinu. Tom prigodom predstavljen je i projekt Jačanja demokracije i efikasne uprave u multietničkim sredinama, a na koncu je izvršena i podjela diploma polaznicima Škole za demokraciju pri ovom odboru.

Na poziv pokrajinskog tajnika za obrazovanje i kulturu Autonomne Pokrajine Vojvodine, *Zoltána Bunyika*, 7. svibnja je održan radni sastanak o realizaciji odluke Pokrajinske skupštine o osnivanju Učiteljskog fakulteta u Subotici, kojemu je također prisustvovao i predsjednik HNV-a.

Na radnom sastanku je predložen način koordinacije, razmatrala su se aktualna pitanja u svezi sa organiziranjem i funkcioniranjem novoosnovanih visokobrazovnih ustanova a na kraju je dogovorena i dalja koordinacija i način međusobne komunikacije. ■

Diplomirani inženjer agronomije Petar Kuntić o proljetnim poljoprivrednim radovima

Kiše padaju – sjetva završena

*Sustav poticajnih mjera uveden je u Republici Hrvatskoj puno ranije nego ovdje u Republici Srbiji **

U Vojvodini je u kombinatima uposleno osam do deset puta više uposlenika nego u Hrvatskoj.

*Nije teško zaključiti da će upravo u vezi ovog pitanja biti velikih lomova
u idućoj vlasničkoj transformaciji poljoprivrednih kombinata*

Razgovor vodila: Jasminka Dulić

Petar Kuntić

► Ovih dana u Službenom glasniku Republike Srbije broj 45. objavljena je Uredba o uvjetima upisa u registar poljoprivrednih proizvođača. Što ona znači?

Jedan od prvih uvjeta vezanih za poljoprivredu, a u svezi približavanja Europskoj uniji, je upis poljoprivrednih proizvođača u registar. Ovom Uredbom se ne uvode neke nove ili veće poreske obveze, već se utvrđuju konkretni nositelji proizvodnje kojima će biti upućena državna poticajna sredstva.

Poznato je da se i uz velike količine kiše u vremenu sjetve ona uspješno privodi kraju ali nije poznato jesu li svi poljoprivredni proizvođači dobili avanse za sjetvu i to jedan dinar za uljarice, tri dinara za šećer - nu repu i 5 tisuća dinara po hektaru za duhan, iako je od strane države blagovremeno prosljeđen avans prerađivačkoj industriji. Da bi se u budućnosti izbjegle ovakve pojave, da se novac na putu do poljoprivrednog proizvođača nekoliko puta obrne kod prerađivača, namjera je države da sva poticajna sredstva daje isključivo registriranim poljoprivrednim proizvođačima preko njihovih računa u bankama izravno. Ovakva Uredba zasigurno raduje poljoprivredne proizvođače.

► Prije nekoliko godina radili ste u vodećem poduzeću u Baranji Fermo-promet kao rukovoditelj na poslovima obračuna poticajnih sredstava za tamošnje poljoprivredne proizvođače. Kakva su Vaša iskustva?

Sustav poticajnih mjera uveden je u Republici Hrvatskoj puno ranije nego ovdje u Republici Srbiji. On je mijenjan i modificiran svake godine. Sustavom poticajnih mjera u Hrvatskoj su obuhvaćene skoro sve grane proizvodnje (ratarstvo, stočarstvo, ribarstvo, voćarstvo itd.). Od svih modela meni se najviše dopao onaj, gdje su poljoprivredni proizvođači prvih 50 posto ukupno dobivenih kvota za poticaj dobivali u naturalnom obliku (umjetno gnojivo, sjeme, zaštitna sredstva itd.), a nakon završetka ciklusa proizvodnje i ostvarenja tzv. referentnih prinosa po jedinici površine isplaćivao se drugi dio poticaja u novcu. Prednost ovakvoga aranžmana je da su poljoprivredni proizvođači primorani upotrijebiti suvremenu tehnologiju u proizvodnji. Ako bi kojim slučajem dobiveno gnojivo i deklarirano sjeme zloporabili (prodali), došlo bi u pitanje ostvarenje referentnog prinosa, a u slučaju njegovog neispunjenja morao bi se vratiti državi i prvi dio poticaja. U ovome sustavu poticajnih mjera korist imaju i tvornice umjetnih gnojiva, sjemenske kuće i tvornice zaštitnih sredstava. Svakako da najveću korist ima posredno država, jer prisiljavanjem proizvođača da koriste suvremenu tehnologiju ostvaruju se u prosjeku veliki urod (pšenica – preko 4 tone po jutru, kukuruz – 1 vagon zrna po hektaru, suncokret – preko 3 tone po hektaru, šećerna repa – preko 7 vagona po hektaru).

► U Republici Srbiji u tijeku je vlasnička transformacija poljoprivrednih kombinata. Kakva sudbina očekuje uposlenike nakon pretvorbe?

Nakon godinu dana od kupovine poljoprivrednog kombinata, u kom se mora ispoštovati socijalni program, bezuvjetno će doći do reduciranja broja uposlenika. Suvremena poljoprivreda, izvezno orijentirana, mora se ponašati konkurentno. Naravno, i državni poticaji je moraju slijediti, jer u protivnom proizvođači u Republici Srbiji će u odnosu na europske proizvođače biti u inferiornom položaju. U privatnom poljoprivrednom poduzeću u Baranji gdje sam bio uposlen i pokraj veoma intenzivne proizvodnje (500 hektara šećerne repe, 400 hektara kukuruza, 400 hektara pšenice, 50 hektara krumpira, 2 hektara lubenica pod folijom, 10 hektara luka iz sjemena) bilo je stalno uposleno svega sedam uposlenika (dva diplomirana inženjera, trojica traktorista, jedan majstor, jedan noćni čuvar) i radnici na sezonskim radovima. S ovakvim obujmom proizvodnje i sličnim površina -

ma zemljišta u Vojvodini je uposleno osam do deset puta više uposlenika. Nije teško zaključiti da će upravo u vezi ovog pitanja biti velikih lomova u idućoj vlasničkoj transformaciji poljoprivrednih kombinata u Vojvodini.

► Kakvo je trenutno stanje usjeva?

Velike količine oborina u kratkom vremenskom periodu ovoga proljeća prekida le su radove na poljima. Ratari, iako su za obavljanje radova imali svega 15-16 efektivnih dana, radove su priveli kraju. Za sjetvu je korišten svaki povoljni moment. Proizvođači kukuruza sada mogu biti spokojni, imajući u vidu temperature zemljišta, te se ne očekuje propadanje sjemena. S obzirom na veliki deficit vlage u zemljištu iz prethodnog razdoblja – kiša je dobrodošla i proizvođačima suncokreta. Suncokret je ponikao i u ovoj feno-fazi razvoja obilna kiša ne utječe negativno na rast i razvitak biljaka.

Druga je situacija sa strmim žitima, gdje dugotrajne kiše više ne pogoduju razvoju usjeva. Strmim žitima sada je najpotrebnije više svjetlosti i umjerene temperature. Povećane temperature i pretjerana vlažnost prouzročit će pojavu bolesti i korova kao i polijeganje kod gustih usjeva.

Izrazito kišovito vrijeme veoma pogoduje primarnim infekcijama i razvoju uzročnika bolesti na svim voćnim vrstama. Pošto kiša skoro neprestano pada, voćari koriste svaki povoljni trenutak da tretiraju svoje voćnjake.

► Sjetva je završena, što očekuje poljoprivredne proizvođače u sljedećem periodu?

Poljoprivredni proizvođači su iscrpili posljednje zalihe iz svojih pričuva da bi obavili blagovremeno najvažnije proljetne radove. Prošlogodišnja suša je poljoprivredne proizvođače bacila na koljena. Na štetu primarne poljoprivrede svakako je nepovoljan tok tzv. »otvorenih škarica«. Cijene poljoprivrednih proizvoda nisu mijenjane dvije godine, a troškovi proizvodnje su povećani 30-40 posto. Poslovne banke nerado daju kredite poljoprivrednim proizvođačima po povoljnim uvjetima s obzirom na dugi ciklus proizvodnje, te se u ovome trenutku osjeća veliki nedostatak novca u poljoprivredi. Samo rodna godina i blagovremena isplata poljoprivrednih proizvoda od strane prerađivačke industrije i poticajnih sredstava od strane države, mogu spriječiti potpuni kolaps, kako poljoprivrednih proizvođača, tako i poljoprivrednih kombinata. ■

Predstavnici Regionalne privredne komore Subotica u posjetu Županijskoj gospodarskoj komori u Osijeku

Potpisan sporazum, suradnja se nastavlja

Predstavnici obje komore istaknuli su da očekuju trajno ukidanje viznog režima, budući da su i Hrvatski sabor i Skupština Srbije i Crne Gore usvojili odluku o slobodnoj trgovini između naših zemalja

Katarina Pekanov i Slobodan Vojinović

Predstavnici Regionalne privredne komore Subotica i Županijske gospodarske komore Osijek potpisali su 7. svibnja u Osijeku Protokol o suradnji.

Prema riječima poslovne tajnice Županijske gospodarske komore Osijek Katarine Pekanov značaj protokola o suradnji ogleda se u bržoj razmjeni informacija, kako o propisima, tako i o potencijalnim ulaganjima, procesima privatizacije u obje regije, te eventualnoj međusobnoj pravnoj pomoći. Suradnja ove dvije gospodarske komore traje godinama.

»Gospodarstvo ne trpi nikakve prepreke, oslonjeni smo jedni na druge, nema jezičke barijere, tržišta su poznata, te je prirodno da roba cirkulira«, napomenula je Katarina Pekanov. Hrvatska je u protekloj godini u trgovinskom prometu sa Srbijom i Crnom Gorom ostvarila 191 milijun dolara izvoza, i 76 milijuna uvoza, od čega udio Osječke županije iznosi 12 milijuna dolara izvoza, te 10 milijuna uvoza. Ovim rezultatima hrvatska strana je iznimno zadovoljna jer je ostvaren trgovinski suficit.

Potpisivanje sporazuma

UVEĆANJE PROMETA: Predsjednik Regionalne privredne komore Subotica *Slobodan Vojinović* istaknuo je, kako su dvije komore započele suradnju u vrijeme kad je trebalo imati hrabrosti za takvo što. Gospodarstvo je, međutim, za njih imalo prednost. U usporedbi s 2003. godinom, promet između ove dvije zemlje se udvostručio. Premda je Srbija i Crna Gora u deficitu, kad se promatra trgovinski promet s Hrvatskom, subotička regija ima uravnotežen odnos uvoza i izvoza.

Ovome uvećanju prometa između SCG i Hrvatske doprinijelo je privremeno ukidanje viznog režima. Predstavnici obje komore istaknuli su da očekuju trajno ukidanje viznog režima, budući da su i Hrvatski sabor i Skupština Srbije i Crne Gore usvojili odluku o slobodnoj trgovini između naših zemalja.

Naravno, protokol o suradnji ne odnosi se isključivo na tvrtke koje pripadaju komorama ova dva grada. Njime se želi povezati tvrtke i iz drugih gradova Hrvatske, odnosno Srbije i Crne Gore koje su zainteresirane za suradnju.

KONTAKTI: Susret predstavnika dviju komora iskorišten je za konkretno upoznavanje predstavnika zainteresiranih tvrtki ove dvije regije. Subotičku regiju predstavljalo je 19 poduzeća, među kojima su: Sever, Sigma, AD Željezničar, AD Mladost, ZZ Salaš, Zrno-mag, Korašped, Žako iz Stare Moravice, AD Umetnost iz Bačke Topole. Oni su na susretu u Osijeku uspostavili kontakte sa srodnim tvrtkama osječke regije. Svi sudionici u poslovnim razgovorima zadovoljni su postignutim dogovorima. Među ostalim, bilo je razgovora o obnavljanju stare suradnje, te o uspostavljanju suradnje s novim poslovnim partnerima. Gospodarstvenici se slažu da će se promet robe i usluga značajno povećati tek poslije 1. srpnja ove godine, kad budu detaljno poznati uvjeti vanjskotrgovinske razmjene. Naime, do tog datuma konkretno se trebaju dogovoriti carinske stope, uvozne kvote i slično, što će imati značajni utjecaj na daljnji razvitak međusobnih gospodarstvenih odnosa.

Z. T.

Članovi Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« u obilasku institucija kulture u Slavoniji

To treba vidjeti

*U sklopu jednodnevnog boravka subotički likovnjaci posjetili Osijek, Ernestinovo, Vinkovce, Vukovar i Ilok * Najpotresnije na Memorijalnom groblju žrtava iz Domovinskog rata u Vukovaru * Vukovarsko-srijemski župan Nikola Šafer i iločki gradonačelnik Zvonimir Dragun, kao i uvijek, odlični domaćini*

Piše: Željka Cvijanov

Članovi Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo«

Suradnja između Vukovarsko-srijemske županije i Subotičke općine traje već duže vrijeme u raznim oblastima. No, kako to izgleda na polju kulture, pokazao je prošlotjedni posjet Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« institucijama kulture u Slavoniji.

HKC »Bunjevačko kolo« već duže vrijeme surađuje s Vukovarsko-srijemskom županijom, a napose sa županom *Nikolom Šaferom*, te je i ovaj posjet organiziran radi daljnje suradnje i razgledanja radova iz oblasti likovnih umjetnosti. Naime, u petak 7.

Prijam kod gradonačelnika Osijeka

svibnja članovi Likovnog odjela bili su u posjetu likovnim galerijama i muzejima u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Posjetili su: Osijek, Ernestinovo, Vinkovce, Vukovar i Ilok.

Posjet muzeju u Osijeku

NAJVEĆI MUZEJ U HRVATSKOJ: U Osijeku je goste iz Subotice dočekao i pozdravio gradonačelnik *Zlatko Kramarić*. U znak zahvalnosti na lijepom prijemu predsjednik Likovnog odjela »Bunjevačkog kola« *Josip Horvat* gradonačelniku je uručio sliku koju je radila *Ružica Milutinović*.

Muzej Slavonskih umjetnosti u Osijeku je najveći nacionalni muzej na teritoriju Republike Hrvatske. Njega sačinjava arheološki odjel, prirodno-slavonski, zatim numizmatički odjel, koji ima najveću zbirku novca na jednom mjestu i u kojem se nalazi grčki novac iz VII. stoljeća prije Krista. Pokraj mnoštva drugih odjela tu je i odjel koji nosi naziv »Ruho«, gdje je predstavljena raznolikost slavonske nošnje u zavisnosti od područja. O svim postavkama govorio je profesor i povjesničar umjetnosti *Marko Grgur Ivanković*.

Na kratko članovi Likovnog odjela su imali prigodu vidjeti izložbu hrvatskog udruženja likovnih umjetnika amatera »Likar«. Nakon toga posjetili su retrospektivnu izložbu *Tomjenovića* u Galeriji likovnih umjetnosti, također u Osijeku. Posjetili su i Osječku crkvu sv. Petra i Pavla koja je stara 104. godine.

U Ernestinovu je posjećena Kiparska kolonija na kojoj su pred-

Kiparska kolonija Ernestinovo

stavljani u prirodnoj veličini ljudski likovi. Izložbu minijatura, na kojoj smo mogli vidjeti raznolikost umjetnosti, priredilo je 85 autora.

»**LJUBAV POD MASKAMA**«: U Vinkovce i vinkovačku umjetnost članove Likovnog odjela je uveo akademski slikar i ravnatelj Galerije i muzeja u Vinkovcima *Stjepan Jozić*.

U Galeriji likovnih umjetnosti »Slavko Kopač« moglo se vidjeti više izložbi, no jedna od njih je izložba zagrebačke umjetnice *Nade Žiljak* »Ljubav pod maskama«.

Ragledanje galerije likovnih umjetnosti

Posjećen je Gradski muzej u Vinkovcima, a o arheološkoj postavci je govor povjesničar *Danijel Petković*. Stalna postavka etnoloških djela je postavljena prije dvije godine, a postavila ju je mr. etnologije i muzejska savjetnica *Ljubica Gligorević*. Ovdje se moglo vidjeti bogatstvo nošnje i običaja. No, osim nošnje i tradicije prikazana je i izrada povijesnog instrumenta – kako od drveća nastaje tambura.

U Vukovaru su članovi Likovnog odjela bili primljeni kod župana vukovarsko-srijemskog *Nikole Šafera*. Župan je spomenuo kako je suradnja između ove županije i Subotice kao grada zaživjela u raznim sferama, te kako je zbog toga izuzetno radostan. Predsjednik Likovnog odjela HKC-a *Josip Horvat* je također u znak zahvalnosti uručio županu sliku autora *Lajče Vojnić Zelića*.

Najpotresniji dio posjeta Vukovaru bio je odlazak na Memorijalno groblje žrtava iz Domovinskog rata.

Kako je upravitelj groblja objasnio, na tom mjestu je bila masovna grobnica, u kojoj je bilo 938 žrtava, te sada svatko od njih ima svoj bijeli križ. Do sada je identificirano 739 osoba. Još 1.130 osoba se traži, a 580 osoba se nalazi negdje na teritoriju ove županije, ali se ne zna gdje. Na sredini ovog groblja nalazi se najveći brončani spomenik u Hrvatskoj. Sa sve četiri strane svijeta on predstavlja križ. Vijenac s cvijećem za sve branitelje položili su *Josip Horvat*, *Nedeljka Šarčević*, *Lajčo Vojnić Zelić* i *Pajo Đurašević*.

Prijam kod župana Vukovarsko-Srijemske županije

Poslije obilaska Vukovara uputili su se do Iloka, gdje je sve prisutne dočekao gradonačelnik Iloka *Zvonimir Dragun*. Osim župana i gradonačelnika na večeri je sve prisutne dočekao i tamburaški sastav »Deram« iz Vinkovaca.

Cijeli dan članovi Likovnog odjela Hrvatskog kulturnoga centra »Bunjevačko kolo« su razgledali umjetnost i kulturu širom Slavonije. O dojmovima, kojih ima mnogo, oni ne bi govorili, jer kako kažu to treba vidjeti.

Članovi Likovnog odjela u Ernestinovu

Radno pravo, zapošljavanje, privatizacija...

Besplatna pravna pomoć za žene

U organizaciji Ženskog centra za demokraciju i ljudska prava prije tri tjedna ponovno je počelo s radom pravno savjetovanje za žene iz oblasti radnog prava, zapošljavanja i privatizacije. »Savjetovanje smo otvorile prošle godine s namjerom da doprinesemo zaštiti ekonomskih i socijalnih prava žena u periodu privatizacije i tranzicije k tržišnom modelu privredivanja. Pravno savjetovanje pruža besplatne pravne savjete ženama iz oblasti ostvarivanja prava iz radnog odnosa, za vrijeme nezaposlenosti, u postupku zapošljavanja i privatizacije. Pravne savjete, pored mene, daje i pravica *Milka Gabrić*«, kaže predsjednica Centra *mr. sc. Mirjana Dokmanović*. Zašto ženama? »Zato što su žene evidentno više podložne negativnim posljedicama ekonomske tranzicije i privatizacije – lakše i češće se otpuštaju; teže dolaze do dobro plaćenih poslova; teže nalaze posao, naročito žene na izmaku radnog vijeka; teže napreduju na poslu; češće rade na slabije plaćenim poslovima i u najslabije plaćenim djelatnostima i privrednim granama; podložnije su diskriminaciji prilikom zapošljavanja, naročito kod privatnih poslodavaca; zato što čine većinu siromašnih; zato što čine većinu radnika koja stiče prihode radom u

sivoj ekonomiji; zato što mnoge žene nisu članice sindikata čime ostaju bez sindikalne zaštite i mogućnosti da ostvare svoja zagarantirana ekonomska i socijalna prava«, objašnjava Dokmanović.

»Dosadašnja iskustva potvrdila su opravdanost postojanja ovakvog savjetovanja. Najčešći razlozi obraćanja bili su dobivanje otkaza u tijeku prestrukturiranja poduzeća bez valjanog pravnog osnova, diskriminacija prilikom zapošljavanja, neisplata ili neredovita isplata zarada, neplaćanje doprinosa za mirovinsko i socijalno osiguranje od strane poslodavaca, nezaključivanje ugovora o radu, neinformiranost o radnom statusu, nepoznavanje prava iz radnog odnosa u postupku zapošljavanja i u postupku privatizacije poduzeća. Mnoge žene su nam se obraćale u potrazi za poslom. Skoro sve koje su nam se obratile nisu bile sindikalno organizirane. Istovremeno, pokazalo se koliko su mehanizmi zaštite prava radnika neefikasni i slabi, a

radnici prepušteni samovolji poslodavaca« kaže Dokmanović, iznoseći iskustva iz dosadašnje prakse savjetovanja.

Pravno savjetovanje radi u prostorijama Centra za ženske studije, u Ulici Đure Đakovića br. 23 (na drugom katu) svakog utorka, srijede i četvrtka od 10 do 13 sati i od 16,30 do 19,30 sati. Telefon na koji se žene mogu najaviti je 024 557 399. Žene izvan Subotice mogu se javiti i putem pisma, kao i elektronskom poštom na adresu wcenter@eunet.yu.

J. D.

Mr. Mirjana Dokmanović

VIJESTI

Česi za suradnju sa Suboticom

U posjetu subotičkoj lokalnoj samoupravi boravili su 7. svibnja predstavnici češke tvrtke »Grupa Dalkia« na čelu s predsjednikom Upravnog odbora ing. *Pavelom Kolarom* koje su primili predsjednik Izvršnog odbora *Árpád Papp*, član IO zadužena za komunalije *Mária Solya* i predstavnici JP »Subotička toplana« *Sándor Keller* i *Petar Rikić*.

»Grupa Dalkia« je aktivna u osiguravanju toplotne energije u više europskih zemalja proteklih desetak godina, a prošle godine je obilježila 150 godina postojanja. Suboticu su posjetili radi upoznavanja s ovdašnjim energetske sustavom i kako bi sagledali mogućnosti dugoročne suradnje.

Predsjednik Izvršnog odbora SO Subotica *Árpád Papp* je izrazio opredjeljenje da se razmotre sve mogućnosti koje bi pridonijele poboljšanju usluga za građane, a koje se temelje na realnim planovima koji ne bi doveli u pitanje dosadašnja ulaganja.

Vrijeme za provjeru biračkih spiskova

Temeljem odluke o raspisivanju izbora za predsjednika Republike Srbije, Općinska uprava Subotica obavještava građane da mogu organu nadležnom za vođenje biračkog popisa podnijeti zahtjev za upis, brisanje, ispravak ili dopunu biračkog popisa. Uvid u birački popis za naseljeno mjesto Subotica obavlja se svakog radnog dana od 7 do 18, subotom od 7 do 14 sati, u prostorijama Odjela za opću upravu i zajedničke poslove Općinske uprave Subotica, Trg Slobode 1, soba 14, na polukatu, a najkasnije do 28. svibnja. Ujedno se obavještavaju punoljetni državljani Srbije i Crne Gore, privremeno odseljeni iz stalnog

mjestu boravka, da mogu biti upisani u birački popis u mjestu u kome su prema evidenciji organa unutarnjih poslova prijavljeni s tim statusom.

Uskoro »Palić open«

Na terenima tenis kluba »Palić 1878« će se od 29. svibnja do 5. lipnja 2004. godine održati profesionalni turnir tenisačica, s nagradnim fondom od 10.000 dolara.

Prijavljeno je 145 tenisačica iz 26 susjednih i drugih europskih zemalja kao i Argentine, Urugvaja, USA, Japana i Australije. Najviše zainteresiranih je, kako se i očekivalo, iz Srbije i Crne Gore, čak četrdeset, koje predvodi *Ana Timotić* 214. na WTA rang listi. Iz Hrvatske je pet tenisačica najavilo sudjelovanje na Palić Open-u, od kojih je *Nika Ozegović* najbolje rangirana (405.) U kvalifikacijama će pravo sudjelovanja imati 64 natjecateljke, od kojih osam najboljih stječe pravo ulaska u glavni turnir sa trideset dvije sudionice. Predviđeno je i natjecanje u parovima.

M. A.

Održana Godišnja skupština Udruženja građana za povrat oduzete imovine

U subotičkoj općini oduzeto 668.412 hektara

U iščekivanju Zakona o restituciji suzbiti svaku prodaju tuđe imovine, poruka je skupa

Godišnja skupština Udruženja građana za povrat oduzete imovine na teritoriju Općine Subotica s okolicom održana je 9. svibnja i bila je u znaku rasprave o radu i imenovanju novog Predsjedništva Udruženja, te u znaku velikog nezadovoljstva što se Zakon o restituciji još nije usvojio. U Skupštini Srbije nalaze se u proceduri dva zakonska prijedloga vezana za restituciju (povrat imovine), koje je sastavila, predala i dokumentirala pismenom podrškom građana i koje zastupa Narodna inicijativa za restituciju.

Na skupu u Subotici je ocijenjeno da su novi republički parlament i vlada pokazali volju da se izađe u susret starim vlasnicima i problem restitucije konačno riješi. Kao što je već bilo slučajeva, nasljednici oduzete imovine će se i u buduću (poput slučaja Nove brazde iz Đurđina) suprotstavljati svakom pokušaju prodaje njihove imovine.

Prema riječima *Mileta Antića* iz beogradskog Udruženja za povraćaj oduzete imovine, najvažnije je da je s Agencijom za privatizaciju uspostavljena konstruktivna suradnja čak i u smislu izuzimanja dijela imovine iz privatizacije pojedinih poduzeća, te da, po njegovim riječima, u aktualnom parlamentu Republike Srbije postoji volja da se ovo pitanje staro šezdeset godina konačno riješi. On je ustvrdio da se sva postojeća udruženja trebaju aktivno boriti za povraćaj imovine jer se svakako ne može očekivati da će zemlju i drugu imovinu u Srbiji vratiti međunarodne institucije. Antić je također ocijenio da preporuka predsjednika Skupštine *Predraga Markovića* lokalnim vlastima da daju imovinu na privremeno korištenje starim vlasnicima nije ustavna, ali da svakako ima političku težinu. Prije donošenja Zakona o restituciji, bivši vlasnici predlažu donošenje Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja njihovom imovinom, uz napomenu da oni nikako nisu protiv privatiziranja, ali da su prvo za restituciju kako se ne bi prodavalo tuđe.

Nikola Tanurđić iz novosadskog udruženja za povraćaj je apelirao na oko 300 okupljenih da što prije, ukoliko već nisu, porade na pripremi potrebne dokumentacije o imovini koja bi trebala biti vraćena.

Prema podacima subotičkog udruženja, u ovoj najsjevernijoj općini u Bačkoj je nakon drugog svjetskog rata oduzeto ukupno 668.412 hektara zemlje. Od toga je 147 tisuća pripalo kombinama, 11.309 hektara državnim institucijama, 24.804 hektara šumskim gazdinstvima, dok je 124.000 hektara podijeljeno obi-

Među uzvanicima i ministrica poljoprivrede Ivana Dulić Marković

teljima bez zemlje, te 235.000 kolonistima koji su nakon rata naseljeni u Vojvodini. Shodno ovim podacima, cilj Udruženja je legalnim sredstvima vratiti oduzetu imovinu od građana u razdoblju od 1944. pa na dalje, a koja je bila oduzeta na bazi tadašnjih programskih ciljeva poretka, prije svega u cilju tadašnjeg kolektiviziranja i podruštvljavanja imovine, te negacije privatne svojine.

Na ovome skupu prisutna je bila i republička ministrica poljoprivrede *Ivana Dulić Marković* koja je najavila podršku i ustvrdila kako je i u ovom slučaju povraćaja imovine - pravda spora, ali dostižna.

Poslije poduže rasprave u kojoj je bilo iznijeto mnoštvo kritika na rad pojedinih članova aktualnog Predsjedništva udruženja, većinom glasova je izabrano novo u sastavu: predsjednik *Josip Sekelj*, potpredsjednica i pravna savjetnica *Ruža Dulić*, potpredsjednik *Franjo Dulić*, te za članove: *Marin Dulić*, *Vesna Plavšić*, *dr. Matyas Csernetics* i *Jelisaveta Matijević*. Svi zainteresirani za rad Udruženja i za dobivanje više informacija o povraćaju imovine mogu se javiti Josipu Sekelju na telefone: 757-059 ili 063/514-508.

D. Dulić

Zainteresirani za povraćaj imovine

Pripreme za povraćaj imovine

Da bi se bilo što poduzelo za povrat imovine građani moraju osigurati podatke o imovini i njihovu pravu na tu imovinu. Neophodno je pronaći rješenja nacionalizaciju ili presude kojima su bivši vlasnici lišeni imovine. Treba pribaviti tražene adrese i lokacije gdje se nalazi ta oduzeta imovina, osigurati izvode iz evidencije rođenih i umrlih, a ukoliko građani ne posjeduju podatke o svojoj imovini identifikacija se vrši uvidom u Historijski arhiv SO Subotica ili u Novom Sadu (dunavska ulica br. 6). Tu se može dobiti stari broj parcele ili nepokretnosti, a poslije toga se u katastru SO Subotica može dobiti novi broj parcele i podatke o nepokretnosti. Ako građani znaju ili su već identificirali svoju imovinu, trebaju pratiti istu kroz započete postupke privatizacije. Postojeći i budući članovi Udruženja za povraćaj imovine podatke o sebi i o oduzetoj imovini trebaju dostaviti Predsjedništvu.

Očuvanje identiteta

Vinkovački šokački rodovi

VINKOVCI – U Etnološkom odjelu Gradskog muzeja Vinkovci 13. travnja 2004. predstavljena je Udruga »Vinkovački šokački rodovi«. Udruga je osnovana 29. lipnja 2003. s namjerom očuvanja povijesnog, kulturnog i etničkog identiteta ovdašnjih Šokaca, njihove glazbe, pjesama i plesova, običaja i narodnog ruha. Vinkovački Šokci odlučili su osnovati Udrugu nakon objavljene knjige profesora *Tome Šalića* pod nazivom »Vinkovački šokački rodovi« (1999.), u kojoj je autor dao opsežno povijesno i sociološko istraživanje šokačkih rodova, njihovoga kulturnog nasljeđa i značaja u suvremenosti grada, Šokadije i Republike Hrvatske. Ova hrvatska etnička skupina nastala je stapanjem malobrojnog starinačkog pučanstva, preostalog nakon pada Osmanskog Carstva, te useljenih Hrvata Šokaca iz Bosne, Bunjevac i Ličana. Preostalih 28 starinačkih vinkovačkih šokačkih rodova s oko 100

obitelji, te useljeni Šokci tijekom posljednjih 110 godina, čuvaju danas nasljeđe predača i prenose na mladi naraštaj.

Članove Udruge i mnogobrojne goste pozdravili su: direktor Gradskog muzeja, akademski slikar *Stjepan Jozić*, kao domaćin dožupan Vukovarsko-srijemske županije *Đurica Mišin* i predsjednik Zajednice kulturno-umjetničkih društava *Andrija Matić*. O povijesnom pregledu vinkovačkih šokačkih rodova govorio je prof. Tomo Šalić, o osnivanju i dosadašnjem djelovanju Udruge predsjednik *Zvonimir Liščić*, te o predviđenom djelovanju Udruge *Zvonimir Čordašić*. Udruga se već predstavila zanimljivim priredbama: organizirana su dva druženja vinkovačkih Šokaca povodom »Vinkovačkih jeseni«, odakle je župan vukovarsko-srijemski *Nikola Šafer* sa svojim gostima šokačkim kolima krenuo na otvorenje »Vinkovačkih jeseni«, zatim su Šokci sudjelovali na svečanosti

Đurica Mišin, Zvonimir Liščić i Andrija Matić

otvorenja Jeseni i predstavili se u mimohodu folklornih skupina, te organizirali pokladno jahanje. Uskoro će biti dovršeno tiskanje knjige o životu vinkovačkih Šokaca, o kojima je opširno i zanimljivo pisao pokojni *Ivan Vučevac Vinkovčanin*.

Na priredbi je bilo vrlo veselo. Nastupio je znameniti tamburaški sastav »Dike« iz Vinkovaca, Muška pjevačka grupa »Bečarine« KUD-a »Slavko Mader« iz susjednog sela Cerića i Kulturno-umjetnička udruga »Tomislav« iz Županje. Njihov birani glazbeni i plesni program završen je zajedničkim pjevanjem svih nazočnih naše šokačke himne »Pjevat će Slavonija«.

Silvio Jergović

Kulturno-umjetnička udruga »Tomislav« iz Županje

Zvonimir Čordašić, Tomo Šalić, Zvonimir Liščić i Ljubica Gligorević

Međunarodne moto utrke

Lemeš ring

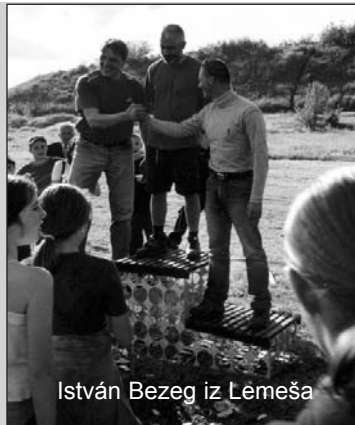
LEMEŠ – Lemeš je 9. svibnja bio domaćin dvanaeste po redu međunarodne moto utrke »Lemeš ring« čije je organizator AMK »Lemeš«. Prije šest godina, grupa entuzijasta na čelu sa sadašnjim predsjednikom kluba *Aleksandrom Pešutom* odlučila je da teren gdje se nekada nalazila ciglana preuredi u stazu dugu 1650 m sa uzbrdicama za 13 skokova i organizira moto-kros natjecanje koje je ubrzo došlo međunarodni karakter. Prva utrka održana je 26. travnja 1998. godine, a na ovogodišnjoj nastupila su 42 vozača iz Hrvatske, Švicarske, Bugarske, Mađarske i Srbije i Crne Gore koji su se takmičili u četiri kategorije (65 cm³, 80 cm³, 125 cm³ i 250 cm³).

Zastave svih zemalja učesnica vijorile su se pod, za promjenu, vedrim lemeškim nebom. U prvoj kategoriji nastupali su natjecatelji iz Srbije i Crne Gore, ukupno sedam vozača od kojih su prva

tri mjesta osvojili *Stefan Vučić*, *Stefan Radanov* i *Milan Pavlović*. U drugoj kategoriji gdje je nastupilo ukupno 10 vozača pobjednička mjesta pripala su *Nikolaju Koleru* iz Bugarske, *Nenadu Jeremiću* i *Marku Kostiću* iz SCG. U kategoriji od 125 cm³ takmičilo se 12 vozača. Prvo mjesto pripalo je *Mirku Novakoviću*, a drugo *Tomislavu Jakopcu*, obojica iz Hrvatske, dok je treći bio takmičar iz Sente (SCG) *Aleksa Varadi*. U klasi od 250 cm³ takmičio se i Lemešan, *István Bezeg* među ukupno 13 motorista koji su se natjecali za prvo mjesto koje je pripalo Bugarinu, *Nikolaju Kumanu*, drugo mjesto je osvojio natjecatelj iz Hrvatske, *Goran Gorički*, a treće iz Mađarske *Lászlo Valenti*. Bezeg je bio šesti u ovom međunarodnom plasmanu, odnosno treći u prvenstvu SCG.

Ovaj atraktivni program privukao je više od 3000 gledalaca, a nije izostala ni rok večer koja je prethodila danu utrke, kao ni druženje nakon utrke. Atrakciju su predstavljali mali motociklisti, od 4 do 8 godina koji su se provozali stazom, a bilo je i takvih kojima su roditelji morali pripomoći da sjednu na motor.

Antonija Čota

István Bezeg iz Lemeša

Strateško partnerstvo »Somboleđa« i »Lure«

Dvostruko dobra i dvostruko korisna stvar

SOMBOR – Nakon sklapanja ugovora između Kompanije »Lura« iz Zagreba i somborskog »Somboleđa«, prema kojem su Zagrepčani postali većinski vlasnici somborske tvornice, i danog obećanja s kraja prošle godine o tome da će »Lura« Somboru dati donaciju od 100.000 eura, namjenski za mlade, na svečanosti u Skupštini općine Sombor 29. travnja potpisan je ugovor o donaciji. Ugovor su potpisali predsjednik Upravnog odbora »Lure« *Željko Perić*, direktor »Somboleđa« *Branko Popović* i predsjednik SO Sombor *Jovan Vujičić*.

U skladu s ugovorom najveći dio 70 posto ili 4,8 milijuna dinara namijenjeno je kompletnoj rekonstrukciji zapuštenog Doma Omladine u centru grada, dok će preostalih nešto više od dva milijuna biti utrošeno za uređenje dječjih igrališta u vrtićima Predškolske ustanove »Vera Gucunja« u gradu i selima općine. Ovih dana »Lura« je Somboru isplatila 14 od ugo-

renih 25 milijuna eura, a novac će biti utrošen za izgradnju novih pogona i 300 mini farmi za uzgoj krava od čega će svaka imati najmanje 20 krava.

Nakon potpisivanja ugovora o donaciji *Željko Perić* je rekao »Kao što je »Somboleđ« u »Luri« dobio poslovnog partnera koji će mu omogućiti dalji kvalitetniji razvoj i rast, tako će i grad Sombor kroz ojačani »Somboleđ« dobiti društveno odgovornog partnera koji će mu omogućiti realiziranje projekta namijenjenog razvoju djece i mladeži. Donacijom za obnovu somborskog Doma omladine i dječjih igrališta još jednom potvrđujemo našu želju da najmlađima u našem poslovnom okruženju pružimo mogućnost što srećnijeg djetinjstva i perspektivne budućnosti«.

Direktor »Somboleđa« *Branko Popović* je rekao »nakon dokapitalizacije »Somboleđa« sve ono što smo dogovorili s »Lurrom« kao strateškim partnerom, odvija se prema planu o čemu svjedoči i ova »Luri-

na« donacija. Da sve ide svojim tokom svjedoče i pripreme za ulaganje koje su u tijeku, a za oko dva tjedna će početi rekonstrukcija i gradnja nekoliko objekata«.

Predsjednik SO Sombor *Jovan Vujičić* je zaključio »meni je posebno drago što smo, kao Skupština općine uspjeli spojiti dvostruko dobru i dvostruko korisnu stvar, praktično samo jednim potezom. Dokapitalizacija »Somboleđa« i strateško partnerstvo s »Lurrom« osigurati će stabilan i prosperitetan razvoj »Somboleđa«, što će omogućiti otvaranje novih radnih mjesta za naše građane, a istovremeno, kroz ovu donaciju, uspjeli ćemo izaći u susret mladima, koji su pokrenuli inicijativu za uređenje i obnovu Doma omladine. Prema meni, ovo je najbolji put i najefikasniji model za dobru suradnju sa svim budućim partnerima i investitorima u Općini«.

A. Raič

Povodom dvije obljetnice

Jubilarne razglednice Sombora

SOMBOR – Poznati somborski kolekcionar i ljubitelj starina *Stipan Periškić* povodom 45 godina kolekcionarstva i jubileja 225 godina Slobodnog kraljevskog grada Sombora objavio je seriju od šest razglednica svog voljenog grada Sombora. Na razglednicama su reprodukcije starih razglednica grada Sombora iz 1900-1920. godine iz njegove bogate zbirke, koja sadrži oko 1250 somborskih razglednica.

Stipan Periškić je inače sakupljač: znački i razglednica, numizmatičar, filatelista, ljubitelj svih starina, lampi – petrolejki, starih šolja, porculanskih figura, svetih figura, starih knjiga, dokumenata vezanih za Sombor i starih fotografija somborskih fotografa.

S. P.

Osnivačka Skupština Udruge za izgradnju i razvoj lokalne zajednice

»Propeler«

BAČKI MONOŠTOR – U ponedjeljak 10. svibnja u prostorijama TV sale Doma kulture u Bačkom Monoštoru održana je Osnivačka skupština Udruge građana za izgradnju i razvoj lokalne zajednice »Propeler«. Nakon usvajanja statuta Udruženja, jednoglasno su izabrani predsjednik *Darije Gnjatović*, zamjenik predsjednika *Boris Golub* i tajnik *Pavle Patarić*, kao i predloženi članovi Upravnog i Nadzornog odbora.

Cilj udruge je uključivanje mladih u rješavanje problema u svojoj sredini kako bi u suradnji s ostalim organizacijama doprinijeli poboljšanju kvalitete života u Bačkom Monoštoru. Svima prisutnima, koji su svojim potpisima podržali osnivanje Udruge, rečeno je da idejama i planovima, kao i konkretnim inicijativama mogu sudjelovati u radu organizacije i na taj način se aktivirati u realizaciji kulturnih, umjetničkih, ekoloških, sportskih i sličnih aktivnosti. Nazočnima su također predstavljene i dosadašnje aktivnosti članova Udruge, kao što je aktivno sudjelovanje u realizaciji projekta ADF-a povodom Dana planete i uređivanje sportskog terena u osnovnoj školi u Monoštoru. Jedan od projekata koji se počeo realizirati je uređenje plaže pored takozvanog Češkog mosta, gdje su pozvani svi mladi da svojim učešćem doprinesu ostvarenju ove ideje. Nakon rekonstrukcije knjižnice i pokretanja Centra građanskih aktivnosti, gdje će biti i sjedište organizacije, otvaraju se mogućnosti za različite vidove kulturnih dešavanja. Mjesna zajednica u Bačkom Monoštoru i Udruženje »Ravangrad« iz Sombora su spremni podržati ovakav vid inicijative mladih. Članovi Udruženja su sigurni da će pored toga naići na razumijevanje i pomoć svih mještana, koji također žele napredak svog mjesta.

A. Forgić

Gostovanje hrvatskih društava »Vodenice« i »Racke žice« iz Mađarske u Golubincima

Srijemci dobri domaćini

GOLUBINCI – Tijekom prethodnog vikenda Golubinčani su ugostili prijatelje iz Mađarske, točnije iz dva mjesta u okolini Baje-Baćina i Dušnoka. Oni su bili gosti HKPD »Tomislav«, a može se reći i cijelog mjesta.

»Iako se njihov etnički identitet u dobroj mjeri utopio u milje u kome stoljećima žive, ipak treba reći da su nas posjetili naši, dakle Bunjevci iz mađarskog dijela Bačke. Cijela ideja oko njihovog dolaska u Golubince pojavila se kada je delegacija 'Tomislava' na poziv domaćina i Generalnog konzulata iz Pečuha, bila nazočna na velikom prelu u Baji, prije nekoliko mjeseci. Na tom prelu su ostvareni kontakti s mnogim bunjevačkim društvima iz Mađarske, među njima i s manjinskom samoupravom iz Baćina. Zgodna prigoda da se u veoma kratkom roku ostvari i kulturna suradnja, ukazala se kada su organizatori trodnevnog festivala folklor iz Novih Banovaca, pod nazivom 'Vasilijevi dani', pozvali 'Tomislav' da sudjeluje na spomenutom festivalu, te uz to nas zamolili da posređujemo u dolasku nekog od hrvatskih društava iz Hrvatske. S obzirom na dosadašnju intenzivnu suradnju s društvima iz Hrvatske, za ovu prigodu smo se odlučili pozvati naše nove prijatelje i sunarodnjake iz Mađarske«, kaže predsjednik HKPD »Tomislav« *Mato M. M. Groznica*.

Gosti iz Mađarske stigli su u petak poslije podne, a na festivalu su nastupili sutradan navečer. Nakon njihovog dolaska u Golubince, gdje su njihov autobus željno

čekali domaćini, smjestili su se po kućama Golubinčana gdje su se odmorili od puta i pripremili za nastup. Prisutni u dvorištu župne crkve Sveti Juraj su svojim gromoglasnim aplauzima tijekom programa pokazali koliko im je drago što se povezuju davno pokidane niti zajedništva.

Sutradan prije podne organiziran je kolektivni odlazak za Beograd, gdje je posjećen Kalemegdan i Zoološki vrt. Uz komentare koje je voditelj puta davao tijekom vožnje kroz grad prolazeći pored znamenitosti grada i uz poneko od pitanja zna-

nešto stariju plesnu grupu i to s dobro poznatim koreografijama. Naime, Baćinci su se predstavili s bunjevačkim plesovima, međimurskim igrama, dalmatinskim plesovima, gradišćanskim i drugim plesovima. Svojim nastupom izazvali su burne aplauze publike. Obadviije plesne grupe su pratili tamburaši iz Dušnoka. Ono što je zanimljivo, ova tamburaška banda nosi naziv »Racke žice«.

Uz trpezu koju je domaćin festivala pripratio nastavilo se druženje u prostorijama Osnove škole u Novim Banovcima, da bi se nastavilo u Golubincima u prostorijama »Tomislava« do kasno u noć. »Naše goste ispratili smo u nedjelju u ranim jutarnjim satima, uz obećanje da suradnja tek započinje. Naime, već smo pozvani na njihov festival u Kaloči krajem lipnja čime ćemo i formalno uspostaviti dvosmjernu suradnju. Ono što je privlačilo pažnju tijekom njihovog posjeta jest da je veoma mali broj znao hrvatski jezik. Naime, pored voditelja *Lenke Herner*, *Stipana Krekića* i *Marije Pap*, samo rijetki su znali po koju riječ hrvatskog. To ne bi toliko upadalo u oči da i u tijeku nastupa i tijekom druženja skoro svi znaju riječi pjesma s ovih prostora, naravno uz melodiju koja im je također veoma bliska. Jednostavno rečeno, ne znaju hrvatski, a u svojim nastupima toliko uživaju u hrvatskim plesovima da je to u najmanju ruku interesantno. Sve skupa mi smo u veoma kratkom roku ugostili nove Europljane i poželjeli da im se čim prije pridružimo«, rekao je Groznica. ■

Posjet Beogradu

tiželjnih, gosti i domaćini su se vratili u Golubince gdje ih je čekao ručak s kojim je trebalo požuriti jer se već moralo misliti na polazak na festival u Nove Banovce. Nakon defilea u Novim Banovcima, kao prvi nastupio je HKPD »Tomislav« sa svojim repertoarom, da bi odmah iza toga nastupila mlada plesna grupa »Vodenica« iz Baćina. Nakon toga gosti su predstavili

DialUp, Full i Day nalozi
Wireless internet
Izrada web prezentacija
Prodaja računara i opreme

DialUp, Full és Day üzemmód
Wireless internet
Web honlapok kidolgozása
Számítógép és alkatrészek árúsítása

SuOnline.NET

Trg Cara Jovana Nenada 15, Subotica. Tel/Fax: (024) 559-200

Uz 333. godišnjicu pogibije Zrinskog i Frankopana

Dan škole u znaku hrvatskih velikana

uvijek smo nastojali rasvijetliti pojedine dijelove naše bliže i dalje povijesti, posebice vezano za Zrinske i Frankopane. *Dr. Ive Mažuran* gostovao je nekoliko puta a govorio je na temu: Hrvatska i otomansko carstvo, *dr. Stjepan Sršan* – Istočne granice Hrvatske i Frankopani, *mr. Miljenko Pandžić* – Bogatstvo i uloga arhivske građe u rasvjetljavanju značaja i moći Zrin-

skih i Frankopana, *dr. Milan Kruhek* – Uloga i značaj obitelji Zrinski i Frankopana u obnovi hrvatskoga kraljevstva u 16. i 17. stoljeću, te Diplomacija u doba Zrinski i Frankopana, *dr. Agneza Sabo* – Znamenite žene obitelji Zrinsko-Frankopanske, *dr. Ivan Balta* – Genealogija Zrinski i Frankopana, *dr. Josip Vrbošić* – Značaj Frankopana, pravno-političke reperkusije, *Mladen Trnski* – Hrvatski Alamo – slike iz ratničke prošlosti, *dipl. ing. arh. Tomislav Petrinac* i *prof. Drago Miletić* – Stanje utvrda i projekti zaštite i obnove utvrda Zrinskih i Frankopana. Jedna je godina bila posvećena razgovoru o jeziku a gosti su bili *dr. Stanislav Marjanović*, *dr. Ljiljana Kolenić* i *prof. Loretana Farkaš*. Veliki su doprinos dali i učitelji povijesti a naveo bih kao primjer *Anicu Fumić* iz škole domaćina u Osijeku i *prof. Mariju Ilišević* iz Belog Manastira.

Tako je bilo i ove godine, kaže ravnatelj

Đurković, gosti su bili *prof. Andrija Lovrić* koji je govorio na temu: Zrinski i Frankopani s osvrtom na posljednje dane, *dr. Zoran Velagić* je govorio o biblioteci Zrinskih kao odrazu povijesnih okolnosti, te naša stara gošća *dr. Agneza Sabo*, koja je ovoga puta govorila o Zrinscima i Frankopanima u hrvatskoj povijesti i kulturi u 19. stoljeću. Moram pohvaliti suradnju i pomoć koju su nam pružali tijekom svih ovih godina, no jedini i pravi organizator je naša osnovna škola. Isto tako, ovo je samo jedna dimenzija obilježavanja Dana škole. Organizirali smo sportske susrete i natjecanja

sa susjednim školama, u holu škole postavljena je izložba učeničkih radova a kruna svega je svečana akademija za učenike, roditelje i goste, gdje učenici, pa i učitelji, pokažu tek jedan dio postignuća u tekućoj školskoj godini. Tako je bilo i ove godine a pljesak nazočnih zavrijedili su svi sudionici, od onih najmlađih do folklorne i tamburaške skupine, plesne i dramske skupine, zbora škole i mladih glazbenika.

Slavko Žebić

Dukati ravnice u Čakovcu

SOMBOR – Na inicijativu *Marije Šeremešić*, koja je osmislila program pod nazivom »Dukati ravnice« a koji je podržala Hrvatska matica iseljenika, dva hrvatska društva – HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora i KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora – uspostavili su kontakt sa KUD »Veseli Međimurci« iz Čakovca i Poglavarstvom grada Čakovca, kulturnog, upravnog i gospodarskog sjedišta u Međimurju u Republici Hrvatskoj. Realizacija ove suradnje ostvarena je 7., 8., i 9. svibnja ove godine, kada je na put u Čakovec krenulo oko pedeset članova dvije vođanske udruge. Tijekom brojnih aktivnosti koje su se odvijale u ova tri dana, goste iz Vojvodine su dočekali i s njima boravili gradonačelnik Čakovca *Branko Šalamon*, ravnatelj HMI *Nikola Jelinčić* i njegovi suradnici *Hrvoje Salopek* i *Marija Hećimović*. Domaćini iz Čakovca su upoznali goste sa znamenitostima svojega grada a gosti iz Vojvodine su se predstavili bogatim i raznovrsnim programom.

Šokadija u Vodicama

Početak jednog velikog prijateljstva

SONTA – Četrdesetak članova KPZH »Šokadija« iz Sonte, na poziv Župnog pjevačkog zbora iz Vodica i »Vodičkih žudija«, provelo je četiri naporna, ali i predivna dana u ovom lijepom, primorskom gradiću. Ovo gostovanje ugovoreno je tijekom boravka Vodičana u Sonti, u ožujku ove godine. Sončani su u Vodice doputovali u petak, 30. travnja.

Na ovo gostovanje, sa »Šokadijom« su putovali i *Vlado Miljević*, načelnik društvenih djelatnosti SO Apatin i *Boris Mašić*, direktor Turističke organizacije Apatin. Tijekom boravka u Vodicama, »Šokadija« je imala tri izuzetno zapažena nastupa, a sudjelovala, je i u procesiji, upriličenoj povodom 3. svibnja, dana grada. Na poziv *Rade Ivasa*, gradonačelnika Vodica, tročlana delegacija »Šokadije« sudjelovala je na svečanoj sjednici gradskog Poglavarstva. U subotu, 1. svibnja, u crkvi sv. Ivana Krstitelja u polju Rakitnice, podno brda Gradina, na kojem je upola srušena utvrda i ostaci starih Vodica, održana je zajednička Euharistija, a nakon toga tradicionalno Vodičko druženje uz

Vodički žudiji i Šokadija

župnik, uz sudjelovanje pjevačkog zbora i glazbenika »Šokadije«. U popodnevnom satima domaćini su za Sončane organizirali izlet na Slapove Krke i Visovac. Na večer, na platou ispred Župne crkve, dramska grupa »Šokadije« izvela je predstavu »Žensko prelo«. Publika je u nekoliko navrata burnim pljeskom prekidala predstavu, a na koncu je izvođače nagradila pravim ovacijama. Komedija, prepuna vrcavih dijaloga, izvedena na šokačkoj ikavici, osvojila je srca Vodičana i brojnih gostiju, a po svršetku, uz svirku neumornog *Adama Vulića*, nastavljeno je druženje glumaca i gledalaca do sitnih sati. U ponedjeljak, 3. svibnja, na Dan grada, »Šokadija« je sudjelovala u procesiji i na misi, poslije koje je upriličen zajednički ručak u hotelu Punta, kojem su bili nazočni i predstavnici lokalne vlasti. U poslijepodnevnom satima, domaćini su odveli goste na još jedan izlet, ovaj put u Šibenik, grad bogate kulturne i povijesne zaostavštine.

Druženju je brzo došao kraj. Već u uto-rak u 9,00 sati, autobus sa »Šokadijom« krenuo je put Sonte, udaljene preko 700 km od Vodica. Vodičani i Sončani, tužni zbog rastanka, obećali su jedni drugima da ovo neće biti posljednje druženje, te da Vodičane možemo očekivati u Sonti već ove zime. Rade Ivas, gradonačelnik Vodica je na rastanku rekao »Danas Vodice slave svoj dan, dan grada. Obilježavamo ga na jedan svečani način, a jako mi je drago da smo ovom prigodom imali i takve goste, kao što su naši dragi prijatelji iz Sonte.

Zbilja su uveličali naš blagdan i hvala im za sve što su pokazali našim građanima i gostima iz drugih mjesta. Osjećam da je ovo početak jednoga velikoga prijateljstva, koje će, iskreno se nadam prerasti u lijepu tradiciju«. Don Frane Šimat, vodički župnik je istaknuo da »smo s našim prijateljima iz Sonte povezani ne samo ljudskim vezama, nego i krvnim i duhovnim. Trebamo produbljivati te veze, razmjenjivati iskustva, a posebno čuvati bogatu baštinu koju posjeduju i Sončani i Vodičani. Nadam se da su gosti u ovih nekoliko dana osjetili svu toplinu mediteranskog srca«. Na kraju posjeta načelnik društvenih djelatnosti SO Apatin Vlado Miljević, je rekao »ovim putem bih zahvalio domaćinima za sve što su nam pružili, a uputio bih i sve čestitke »Šokadiji«, koja se Vodičanima predstavila na najbolji mogući način. Jedan put je trasiran i treba ga nastaviti i obogatiti suradnju, ne samo na polju kulture, već i na drugim poljima.«

I. Andrašić

Apatinci u Vodicama

grah, gradele i dobra dalmatinska vina. U večernjim satima, a povodom otvaranja novoga parka u centru Vodica, folklorna sekcija »Šokadije« izvela je samostalni cjelovečernji program. Rivu su ispunili zvuči vojvodanskih tamburica i gajdi, kao i skladna pjesma »Šokadije« a u odsjaju rasvjete, prelijepe, starinske šokačke nošnje bile su praznik za oči, te za mnogobrojne kamere i foto aparate. U nedjelju, 2. svibnja, u Župnoj crkvi sv. Križa, Misu je predvodio vlč. *Željko Augustinov*, sončanski

Don Frane Šimat i vlč. Željko Augustinov drže misu

Kako je umirao moj narod (29.)

Golgota kukujevačkih Hrvata

Kukujevci, župa Đakovačko-srijemske biskupije, smještena u dunavsko-savskom međuriječju na području Srbije, najistočnije je naselje s hrvatskim ikavskim stanovništvom.

Kukujevci Župna crkva
Presvetog Trojstva

Vojvođanski, posebice srijemski Hrvati, i to oni iz sela bližih Hrvatskoj, mjesecima su bili izloženi nasilju određenih regularnih policijskih jedinica i vojnih skupina Republike Srbije. Uz dodatne pritiske pripadnika Srpske radikalne stranke, militantnih skupina srpskih izbjeglica te seoskih vlasti, uz znanje općinskih i državnih organa, tijekom 1992. i 1993. godine Hrvati iz Šida i okolice masovno su se iseljavali, napuštajući svoju stoljetnu postojbinu. Do početka rada u cijeloj općini Šid živjelo je 21.000 Srba, 6.000 Hrvata, 3.000 Slovaka i oko 100 stanovnika drugih nacionalnosti.

STRAH U SILOSU: Nevolje i prvi registrirani slučajevi iseljavanja zabilježeni su u proljeće 1991. Tada je, prema provjerenim podacima, bivša JNA podijelila oružje seoskom srpskom stanovništvu, koje se još uvijek nalazi u njihovim kućama. Neće se ni oduzimati, jer je, navodno, potrebno za to »Što rat još nije završen i ako Hrvati na padnu upotrijebit će se u 'pozitivne svrhe'«. U to vrijeme republička policija upućuje jedinicu od 100 specijalaca da osiguraju granicu prema Hrvatskoj. Pripadnici te jedinice smješteni u blizini Kukujevca, na čelu s *Nenadom Bućinom* u oklopnom transporteru, svakodnevno su ulazili u selo i izvodili Hrvate iz njihovih kuća. Vo-

dili su ih u silos izvan sela i tamo premlačivali. To je trajalo mjesecima. U studenom 1991. delegacija sela bezuspješno je pokušala ugovoriti sastanak s predstavnicima Skupštine Općine Šid, da bi ih konačno primio načelnik policije u Šidu. Nakon prosvjeda, potkrijepljenog brojnim modricama na tijelima članova delegacije, u selo je upućena specijalna policijska jedinica iz Novog Sada i Beograda. Nasilje Bućinovi specijalaca privremeno je prestalo, ali je cilj bio postignut-iz Kukujevaca iselilo je četrdesetak najčešće hvatanih i premlačivanih Hrvata sa svojim obiteljima. S proljećem 1992. pojavljuju se u selu skupine dobrovoljaca koje svake noći pucaju po hrvatskim kućama. Pucali su i na župnu crkvu, o čemu svjedoči kukujevački župnik *Stjepan Maroslavac* koji je i sam bio prisiljen napustiti župu. Za vrijeme ofenzive agresora na Vukovar i Hrvatsku, udarni dio snaga prolazio je kroz Kukujevce, pa je mladi župnik imao česte polnoćne posjete »drugova oficira« s crvenim petokrakama koji su mu s automatima na kancelarijskom stolu postavljali pitanja u stilu: »gdje kukujevačke ustaše drže oružje«, ne propuštajući mu spomenuti kako i njega samoga može »mrak pojesti«, a da nitko ne sazna kako i zbog čega. Nasilje nad Kukujevačkim Hrvatima kulminiralo je masakrom u srpnju 1993. kada je pobijena obitelj *Oskomić* – supružnici *Nikola i Agica* i njihova stara teta *Marija Tomić*.

Iseljavanje se ubrzalo, a nije ga moglo spriječiti ni uhićenje osumnjičenih za ubojstvo, koje je ionako imalo manje veze sa zaštitom Hrvata i drugih nesrba, a više sa srpskom unutrašnjom politikom. Zanimljivo je da su se, neposredno po ubojstvu Oskomićevih, u selu pojavile skupine srpskih izbjeglica zainteresiranih za razmjenu imovine, a vjerojatno dobro informiranih o prethodnim »akcijama za stimuliranje Hrvata na iseljavanje«.

POVIJEST SE PONAVALJA: Je li to doista kraj za Hrvate u Kukujevcima, mjestu koje se pod nazivom Kukurkudhel i sa svećenikom *Šimunom* spominje još u 14. stoljeću? Kraj župe utemeljene početkom 18. stoljeća, kada je tu doselilo 120 obitelji

»Ova (moja) knjiga je slika; riječju (i mojom), fotografijom (i mojom) i dokumentom (i mojim) satkanog dramatičnog i krvavog mozaika o stradanju (i mog) Naroda (i moje) i katoličke Crkve u koju je utkana (i moja) mala ljudska i svećenička sudbina, ali istovremeno (i manje) i slika moga stradanja, koje je utkano u sudbinu mog naroda i moje Crkve.«

Piše:
Marko Kljajić

iz susjednih Nijemaca, predvođeni svojim svećenikom *Andrijom Natalijem*? Još od dana prvoga župnika Matije Kljajića 1729. pa do današnjeg 36. po redu, *Stjepana Maroslavca*, život kukujevačkih Hrvata nije bio lak.

Brojni Nijemci, s kojima se Hrvati u Kukujevcima skladno živjeli, dolaskom Hitlera na vlast počeli su otvoreno ispoljavati mržnju prema Hrvatima i ostalima, govoreći: »Srbe u Srbiju, Hrvate u Karpate«, a Srijem, Banat i Bačka trebali su postati »Mali Reich«. Tako se dogodilo i to da je u studenom 1944. njemačka vojska u povlačenju minirala i porušila župnu crkvu Presvetog Trojstva sagrađenu za vrijeme Marije Terezije. Danas ista ta crkva, koju su svojim sredstvima i znojem obnovili sami Kukujevčani, postaje nijemi svjedok stradanja i iseljavanja Hrvata, od kojih oni rijetki koji su ostali u očaju govore: »... Bespomoćni smo... Svi smo se pomirili sa sudbinom, to je neko moranje!« Napuštajući Kukujevce, toplog svibanjskog dana 1994. godine, zaključujem da su se u njima »dogodili Hrtkovci« više nego u Hrtkovcima. Prolazeći kroz općinski centar Šid uočih povelik grafit: »Živjeti će ovaj narod i poslije ustaša jer Bog je Srbin i nebesa su naša!«. Prisjetih se predaje koja živi do danas u narodu o kukujevačkim Kalotincima na kojima je 1335. godine za vrijeme župnika Šimuna bila crkva i oko nje groblje i prvo naselje Kukujevci. Danas je na Kalotincima vječno prebivalište tisuće i tisuće Kukujevačkih Hrvata. Predaja kaže da naziv Kalotinci dolaze od riječi kalota što znači lubanja, jer su, navodno, Turci na tom brežuljku poubijali puno ljudi. Vjerojatnija je pretpostavka da je mjesto dobilo ime po brežuljku koji se uzdiže poput Kalote = lubanje. Bilo jedno ili drugo točno, Kalotinci svakako imaju veze s Golgotom Kukujevačkih Hrvata! A i šidski grafit, za sigurno!

O djelu Antuna Karagića, pisca kazališnih komada i novela (3.)

Priznanja i u matičnoj zemlji

*»Još u najranijoj mladosti svojoj bio sam svjestan:
da nije sirotinje, ni sunce ne bi sjalo...«*

Piše: Đuro Franković

Antun Karagić

O »Rastatkinji« talentiranog autora *Antuna Karagića* kritika piše: »Komad je pisan živo. Nema u njemu umarajućih, dugih razgovora, ni tumačenja. Radnja je puna lakoće, okretnosti, zapletaja i novih raspleta, te se do kraja prati s neumanim napetom znatiželjom, kako će se stvar konačno svršiti, a da se ne predviđa što se piscu mora priznati. To je ujedno i znak vitalnosti u komadu, u kojem ne postoji prikaz stvari po običnim šablonama. Sama je stvar, doduše, uzeta iz svakidašnjeg života, te u njoj nema ništa izvještačenog ni izmišljenog. Ali je uspjeh komada uvijek baš u tom, da takve stvari, koje svaki dan oko sebe gledamo, prikaže u tako živom i plastičnom ruhu, da mi to s užitom slušamo. A to Karagiću polazi za rukom, što svjedoči da ima dar za pisanje igrokaza.« (Naše novine, Sombor, 1944.)

Sada nam tek može postati jasno zašto Karagić svoj jezik približava hrvatskom jezičnom standardu: želi da ga hrvatska publika u cijeloj Mađarskoj razumije, a moglo bi se dodati da mu je neskrivena želja bila izvedba njegovih djela i u Hrvatskoj.

Izvođači jednočinke Šepa (26. 12. 1940.) u Gari

»ANKA BERIĆEVA«: Slijede i njegovi drugi netiskani radovi – »Pošteni varalica« (komedija u tri čina), »Anka Berićeve« (tragi-komedija u tri čina). Radnja tragikomičnog djela »Anka Berićeve« odvija se na prostoru gornje Bačke prije rata. Dramska je radnja nejedinstvena i rastrgana, a dramska motivacija i ne postoji. Djelo stoji pod tipičnim opterećenjem krvi i nagona, čemu je, valjda zbog efekta pred publikom, Karagić dosta često pribjegavao, ali na žalost posve neuspješno. U uvodu tragikomedije »Anka Berićeve« iznosi: »Ovo moje djelo posvećujem vama, siromasima i bijednicima. Još u najranijoj mladosti svojoj bio sam svjes-

tan: da nije sirotinje, ni sunce ne bi sjalo... U najtežim trenucima svog mukotrpnog života i neizrecivih patnji, mislio sam na vas, bijednike i siromahe, vjerujući i uzdajući se u vas, jer vi ste opstanak, budućnost, dika i ponos divnog naroda.«

Jednočinka »Šepa« pokazala se na premijeri 1940. godine popularnom, te je uz novi kazališni komad »Svijest« 1942. godine nagrađena na dvanaestom natjecanju Matice hrvatske Hrvatskih kazališnih dobrovoljaca u Zagrebu. Autor na taj način postaje poznat i izvan bačvanske ravnice, donekle priznat i u matičnoj nam zemlji.

POHVALNE KRITIKE: »Šepu« je izvelo i Hrvatsko kulturno društvo »Miroljub« u Somboru, a kritika 1943. godine donosi da je »Svijest« nagrađen kazališni komad, čiji je sadržaj uzet iz čisto bunjevačkog narodnog života. Komad je s velikim uspjehom odigran u Gari i u Bácsalmásu. Godine 1941. za vrijeme Drugog svjetskog rata južni dio Mađarske, koji je Trianonskim ugovorom oduzet, ponovno je integriran u državni korpus Mađarske. Igrokaz je izveden i u Santovu. Karagić istrajno radi, prema svojim mogućnostima, na očuvanju nacionalne svijesti, a putovanjem i nastupima garske kazališne družine dolazi do izražaja zamisao utemeljenja putujućeg hrvatskog kazališta. U kalendaru Danica 1940. godine u članku »Položaj diletantskog kazališta u Mađarskoj« iznosi se da u domovini postoji dvanaest amaterskih društava koja njeguju hrvatsku materinsku riječ. Nastupi im nisu bili mnogobrojni, ali bar jednom godišnje znali su upozoriti svoj narod da ne zaboravi vlastitu riječ. To su bile takozvane godišnje priredbe, koje su uvijek bile prikrivene nekim vjerskim nadjevkom. Karagić navodi i neka imena od družina: Bunjevačka omladina kačmarskog katoličkog kruga, Bunjevačka omladina u Gornjem sv. Ivanu, Santovačko-šokačko-momačko društvo, Bačaljmaško-bunjevačko-omladinsko društvo, Šokačko-katoličko-momačko društvo u Kalu i druga.

I novi igrokaz »Šepa« donosi autoru nov uspjeh. Naime, ne manjkaju pohvalne riječi ni od strane kritike (Naše novine, Sombor, 1943.): »Predstavljajući i predstavljajući shvatili su ozbiljno uloge i svi do jednog uživjeli su se u njih tako da je cijela dramska radnja toga našega najboljega nacionalnog komada bila jedna cjelina.« Zagrebačka prosvjetna sekcija »Društva bačkih Hrvata« ovaj komad je također davala, ali samo 1944. godine.

Nastavit će se

Nezadovoljstvo ne mijenja situaciju koja nas okružuje

Pogled u nebo

Piše: vlč. mr.
Andrija Kopilović

*Čim smo
spremni svega
se odreći
i s druge
strane,
prihvatiti
svaku bol i
patnju, pa i
smrt, prihvatiti
svaki strah –
tada smo slobodni od kneza
ovoga svijeta*

Ovih dana sam malo šokiran. Imao sam nekoliko susreta s ljudima i razgovarao. U razgovorima stalno dominira tema – tužba na sadašnji trenutak. Zaključak svih tih razgovora je poma-
lo optuživanje, izričaj nemoći, nezadovoljstvo i vrlo lako kritiziranje. Ako ovako nastavimo, neće se ništa popraviti, mi ćemo biti sve slabiji, situacija se neće promijeniti, a otrov polako i sigurno razara našu nutritivnu. Čak i na području vjere se osjeća nekakva »zasićenost«. Ti sugovornici »bjže« na »kratke mise«. Ne žele propovijed, ne žele slavljenje, ne žele ono što im vjera stvarno može dati. Tako se nažalost zatvaramo jedinoj pomoći koju nam daje Bog i ostajemo uvelo lišće. Više ne pišemo budućnost nego prošlost. Koje li tuge? Na ovu temu sam posegao ponovno za jednom meditacijom i osjećam da je »pogodak«. Naime, »Svatko je kovač svoje sreće«, kaže poslovica. »Život je borba«, tvrdi Sveto pismo. »Samo se kroz trnje stiže do zvijezda«, stara je latinska izreka. Čovjek je stvoren kao aktivno biće. Na njemu je da se trudi da radi, da se bori, da se odupire i da napokon pobijedi. Zemlja je poput arene u kojoj treba pobijediti. Gledaju nas ljudi, gledaju nas nebo i anđeli, gledaju nas pokojni prijatelji.

U toj borbi nismo sami. Isus je sišao među nas, zaodjenuo se ljudskom naravi, uzeo sve naše probleme i naše bolesti na sebe, naše krivice pokopao u grob, noseći križ ispred nas, sve do uskrsnuća. Nitko od ljudi ne treba očajavati, svatko može stići na cilj. Moguće je posrnuti, ali ne i pasti. Ako i padneš, opet se možeš dići.

OSLOBODITI SRCE ZARAD VJEČNOSTI: Čovjek je stvoren da nogama stoji na tlu, a da su mu glava, razum i volja usmjereni prema nebu. On živi na zemlji, ali mu je cilj nebo. On prolazi zemljom da bi ušao u nebo. Na zemlji mu je potrebna zemaljska hrana, ali od te hrane se ne preživljava smrt. To često zaboravljamo!

Zemlja je mjesto čovjekove kušnje, patnje i smrti. Isus nas je upozorio da zemljom vlada knez

ovoga svijeta, kojega je Isus osudio i koji će biti izbačen. Knjiga Otkrivenja, koju čitamo ovih Uskrasnih nedjelja u crkvama, nas upozorava da je s neba zbačen tužitelj naše braće, Sotona, i bačen na zemlju da se do kraja svijeta bori s vjernima Isusu. Iz toga slijedi logičan zaključak za naš život i rad na zemlji.

Htjednemo li posjedovati zemlju, vežemo li se uz bilo što na zemlji, to nam postane najvažnije, tada se vežemo i uz kneza ovoga svijeta. Nasuprot toga, ako smo spremni sve ovdje izgubiti, ako smo sposobni odijeliti se od svega, osloboditi srce od svega uz što se ono vezalo i uz što ono prijanja, ako smo spremni radije umrijeti i poginuti negoli povrijediti savjest i ubiti duha u sebi, tada smo oslobođeni od vlasti kneza ovoga svijeta, tada smo slobodni i vječni. Isus je došao da u nama uništi đavolska djela, on je došao da pobijedi grijeh, smrt i đavla. Poslanica Hebrejima nas upozorava da je potrebno gledati u začetnika i dovršitelja vjere, u Isusa Krista, kako ne bismo uzdrhtali, izgubili nadu i bili poraženi.

Stoga moramo sami sebe upozoravati da se ne zagledamo u zemlju, nego u nebo. Potrebno je da se neprestano odvajamo od svega što nas želi pričvrstiti uz materijalno i ovozemaljsko, a vežemo se uz ono što je vječno, plemenito, humano, što je spremno žrtvovati se za ljude i nikada ne prodati vlastiti život. Potrebno je nikad ne dopustiti da nas zahvati snaga i sila kneza ovoga svijeta, da nas njegove čete ne bi vezale i prisilile da mu budemo robovi. Čim smo spremni svega se odreći i, s druge strane, prihvatiti svaku bol i patnju, pa i smrt, prihvatiti svaki strah – tada smo slobodni od kneza ovoga svijeta. No, čim zbog straha prihvaćamo pogaziti savjest, čim smo zbog nekog imutka i užitka spremni učiniti zlo, čim zaboravimo da je naša domovina na nebu i da je naš jedini Otac onaj na nebu, tada padamo u zamke Zloga i postajemo ovisnici o zemlji, o zlu, o smrti. Tad nas strah mora i tad nemamo kamo.

BORITI SE DOBRIM DJELIMA: Potrebno se znati boriti. U

svakom trenu života podignuti pogled prema gore, vidjeti oblake i sunce i znati da je gore naš dom. Potrebno je zato i u sebi neprestano promatrati kreposti, humanost, dobrotu, vjernost, umjerenost, čistoću, savjest i ne dati se otrgnuti od puta svjetlosti. Čim nas je nešto vezalo – treba se brzo pokazanjem ili odricanjem odvezati.

Isus nas je upozoravao da će se tamo gdje bude strвина skupljati i orlovi. Tamo, dakle, gdje mi i naš život načinimo strvine, gdje postanemo mrtvi jer smo počinili grijeh i jer smo se vezali uz zemlju, tamo se okupljaju zvijeri i ptičurine koje raznose naše biće, uništavaju naš život i razaraju našu budućnost. Na nama je da letimo, a ne da se vežemo uza stijenu, uz svakidašnji kruh i novac. Na nama je da svaki dan pokušamo učiniti bar jedno dobro djelo, da bar nekom danas oprostimo, da bar jedan grijeh okajemo, da bar jednog čovjeka utješimo, da bar neko dijete lijepo pogledamo, da bar nekoga nazovemo i rekne-
mo mu toplu ljudsku riječ. U tome je pobjeda nad smrću, nad depresijom, nad bolešću.

Kad više ništa ne možemo, tada bar možemo izreći riječi: »Isus je Gospodin.« Ponavljajmo to svojoj duši i osjetiti ćemo da su se raskinuli naši okovi. Dovoljno je da se neprestano podsjećamo da smo djeca Božja, da je Bog na nebesima naš Otac, da je on svemoguć i da je njegov Sin jedini Gospodar neba i zemlje. Kad nas uhvati tjeskoba i muka, dovoljno je da zavapimo i Gospodin će nas čuti. »Jer tko god zazove ime Božje biva spašen«, kaže prorok Joel.

Najteži problemi naše psihe i duha nastaju kad ne znamo izlaz iz depresije i anksioznosti. Potrebno je stoga znati moliti, odreći se zla i prihvatiti dobro i Božju ispruženu ruku. Potrebno je to iskušati, jer tako se postaje iskusan i iskustven vjernik i čovjek, te se onda i drugima može pomoći.

Sada je pred nama blagdan Spasova – Isusovo Uzašašće na nebo – stoga je razumljivo da svoj pogled podignemo prema nebu. Previše smo na zemlji i u zemlji da bismo postali stvarno kršćani. ■

Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca: riječ autorâ

Postignut visok standard

Prvi svezak Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca, čiji je glavni urednik *dr. Slavven Bačić*, rezultat je kolektivnog rada, jer su u pripremanju i izradi ovoga značajnog poduhvata sudjelovali brojni suradnici.

Jedan od suradnika, povjesničar i viši kustos Gradskog muzeja Subotica *Mirko Grlica* kaže, kako je u pitanju pionirski poduhvat, jer je izrada ovakvog Leksikona san mnogih generacija koje su se temeljito bavile istraživanjem povijesti podunavskih Hrvata. *Mirko Grlica* ističe kako je veoma važno, što je uredništvo Leksikona prihvatilo najviše standarde koje je definirao Leksikografski zavod »Miroslav Krleža« iz Zagreba, jer je u pitanju svakako najkompetentnija ustanova te vrste na ovim područjima.

ISTRAŽIVANJA I OBRADA PODATAKA: »Moj doprinos u pripremanju

Mirko Grlica

prvog sveska Leksikona, koji sadrži natuknice koje počinju slovom A, odnosi se na tzv. Austro-ugarski period, a natuknice se prije svega odnose na teritorij Subotice i šire okolice. Pregledom baze podataka u mom kompjutoru identificirao sam nekoliko ličnosti koje su činile širi izbor podesan za Leksikon, ali je samo o nekolicini postojalo dovoljno podataka za pristojnu natuknicu. Za ostale se moralo pristupiti naknadnom istraživanju i provjeri pouzdanosti podataka. Ta istraživanja su donijela i neke iznenađujuće činjenice. Tako smo javnosti predstavili Antuna Abrašića, do sada gotovo nepoznatu ličnost, koji je svoju profesionalnu djelatnost gradio u Općinskoj muškoj gimnaziji, gdje je od osnutka 1892. radio kao profesor i bio prvi ravnatelj te škole. To je do sada malo poznata i još neistražena obrazovna institucija, koja je školovala većinu

kadrova za gradski činovnički aparat. Razriješio sam i mnoge dileme oko ličnosti iz značajne porodice Antunović, jer je do sada bilo malo publiciranih podataka, a vladala je i prilična zbrka koju su prouzrokovali autori, koji su nekritički prenosili podatke. Trebalo je mnogo provjera, kako bi se razdvojile biografije trojice Josipa Antunovića«, kaže *Mirko Grlica*.

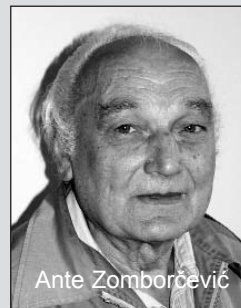
U pripremi je drugi svezak Leksikona

Stipan Stantić

koji će sadržati oko stotinu natuknica koje počinju na slova B – a. Tiskanje se planira početkom jeseni. Profesor geografije *Stipan Stantić* napisao je za prvi svezak Leksikona natuknicu *Aleksandrovi salaši*, a sudjelovao je i u obradi raznih materijala za prvi svezak iz oblasti geografije. »Geografskom obradom pojedinih naselja u Bačkoj na osnovu dostupnih materijala sudjelujem i u pripremi drugog sveska Leksikona s natuknicama o naseljima – Bajmok, Bajnat i Bajski vinogradi. Te natuknice podrazumijevaju podatke o tome, gdje se nalazi pojedino naselje, tko živi u njemu, dakle broj stanovnika i nacionalna struktura, kao i podatke o prirodnim odlikama naselja i čime se stanovništvo bavi. Naselja, koja se obrađuju ili će se tek obrađivati, značajna su zbog toga što u njima živi većinsko hrvatsko stanovništvo ili barem značajniji broj Hrvata, a kriterij može biti i slučaj da je naselje imalo značajniju ulogu u povijesti«, kaže *Stipan Stantić*.

DOPRINOSI ZAJEDNIČKOM CI-LJU: U izradi drugog sveska Leksikona sudjeluje među ostalima i bivši sportaš i dugogodišnji sportski radnik *Ante Zomborčević*. »Sport je oblast koju obrađujem za Leksikon, a upravo sam izvršio natuknicu o nogometnom klubu 'Bačka' iz Subotice i ona sadrži povijest kluba od osnutka 1901. do današnjih

Ante Zomborčević

dana. Bitno je istaći, kako je taj klub bio nepobitno hrvatske orijentacije, jer je nakon osnutka postao klub u kojem su nogometaši igrali Bunjevci. Godine

1939. klub mijenja ime u Hrvatsko športsko društvo »Bačka« i tada istupa iz okvira postojećeg takmičenja i prelazi u hrvatsko-slovenačku ligu. Nakon rata pod utjecajem tadašnje politike klub mijenja više imena, a od 1969. ponovno nosi ime »Bačka«. Uz natuknicu o nogometnom klubu »Bačka« iz Subotice, također pišem natuknicu o knjižničkom klubu »Bačka« iz Subotice«, kaže *Ante Zomborčević*.

Član uredništva Leksikona, povjesničar i ravnatelj Povijesnog arhiva Subotice *Stevan Mačković* ističe značaj Leksikona u oblasti lokalno-zavičajne povijesti napominjući, kako će svim zainteresiranim Leksikon moći poslužiti kao priručnik, jer je namijenjen širokom krugu čitatelja. »Brojni suradnici dali su svoj doprinos zajednič-

Stevan Mačković

kom cilju, a rezultat je prvi svezak Leksikona. Ovo je tek početak i još je mnogo poslova pred nama. Zbog toga moramo nastaviti s kontinuiranim radom. U prvome svesku pisao sam o agrarnoj reformi, dok sam za drugi svezak pripremio natuknice o Bačko-baranjskoj vojnoj oblasti, o listu »Bačvani«, kao i natuknicu o Batini. Dobro je što su se na ovom projektu okupili brojni suradnici koji se bave određenim oblastima i to je rezultiralo kvalitetom Leksikona«, kaže *Stevan Mačković*.

Z. Sarić

KUD »Kristali« iz Županje u HKC »Bunjevačko kolo«

U subotu 15. svibnja Subotički tamburaški orkestar će kao domaćin sačekati goste iz Županje, članove Kulturno umjetničkog društva »Kristali«. Ovaj KUD će predstaviti folklorni odjel, zbor i tamburaški orkestar. Nastupit će u velikoj dvorani Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« s početkom u 19,30 sati. Cijena ulaznice je 150 dinara i može se kupiti u Galeriji pod Tornjem. Bit će to scensko-glazbeni spektakl s oko 100 učesnika. U nedjelju 16. svibnja u 19 sati zbor »Kristali« će predvoditi pjevanje na sv. Misi u Katedrali.

Nastup zborova subotičke biskupije

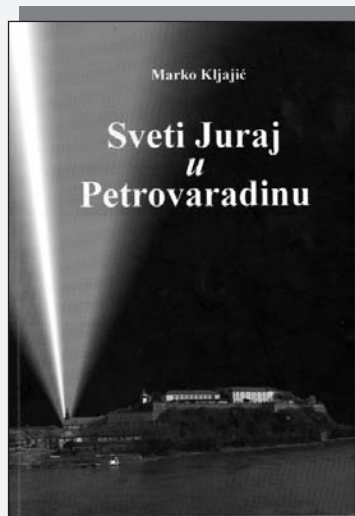
Susret zborova subotičke biskupije bit će održan u nedjelju 16. svibnja u katedrali sv. Terezije Avilske s početkom u 20 sati. Očekuje se deset zborova. Istu večer, kao gosti će nastupiti i zbor »Kristali« iz Županje.

Koncert tamburaša u Tavankutu

U Domu kulture u Tavankutu 16. svibnja u 19 i 30 sati održat će se koncert tamburaškog sastava »Nasljednici Tumbas Pere Haje« pod ravnanjem *dr. Josipa Stantića*. Tamburaši će izvesti izvorne narodne pjesme, kao i gradske pjesme i romance. Kao vokalne solistice nastupit će *Tamara Babić* i *Tatjana Tumbas Loketić*. Koncert se organizira u kulturnoj suradnji s HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, a cijena ulaznice je 50 dinara.

Objavljena nova knjiga vlč. Marka Kljajića

U izdanju Rimokatoličkog župnog ureda svetoga Jurja iz Petrovaradina ovih dana objavljena je nova knjiga vlč. *Marka Kljajića* »Sveti Juraj u Petrovaradinu«. Crkva sv. Jurja koja se nalazi podno Petrovaradinske tvrđave prije tri godine proslavila je svoju 300. obljetnicu i upravo je taj njezin jubilej bio povod ovoj knjizi vlč. Marka Kljajića, župnika župe sv. Roka, sv. Jurja i su-upravitelja svetišta svetilišta Gospe Tekijske. Pred čitateljima se nižu razdoblja povijesti, a uz zanimljiv tekst autora, knjiga je bogato ilustrirana atraktivnim foto-

grafijama. Marko Kljajić objavio je do sada dvije zbirke poezije »U istini trećeg dana« (1994.), i »Getsemanski plo-dovi duše« (1999.), kao i dvije monografije »Golubinci kroz povijest« (1994.), i »Slankamen kroz povijest« (1994.), dok je kroniku »Kako je umirao moj narod« objavio 1996. godine. Knjiga se može poručiti u »Hrvatskoj riječi«.

Prezentacija izdanja Školske knjige iz Zagreba

U HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici 21. svibnja u 10 sati održat će se velika prezentacija školskih udžbenika, lektire i dječjeg tiska »SMIB« nakladničke kuće »Školska knjiga« iz Zagreba. Dogovor i organiziranje u svezi dolaska »Školske knjige« bit će na Vijeću učitelja (bivši aktiv) u uredu Hrvatskog nacionalnog vijeća 18. svibnja u 17 sati te se pozivaju svi učitelji i zainteresirani da prisustvuju tom sastanku.

Znanstveni skup »Vrednote i duševni život čovjeka u suvremenom društvu«

U organizaciji Hrvatskog akademskog društva i Teološko-katehetskog instituta subotičke biskupije održat će se u HKC »Bunjevačko kolo« 21. svibnja s početkom u 17,30 sati znanstveni skup »Vrednote i duševni život čovjeka u suvremenom društvu«. Na skupu će sudjelovati prof. *dr. Nikola Skledar* iz Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu, *mr. Andrija Kopilović*, prorektor Teološko-katehetskog instituta u Subotici, *mr. Srećko Mihailović* iz Instituta društvenih nauka u Beogradu, *doc. dr. Mladen Labus* s Filozofskog fakulteta u Rijeci, *Jasminka Dulić*, *Tomislav Žigmanov*, *Dužo Runje* i *mr. Zlatko Šram* iz Hrvatskog akademskog društva Subotica.

Violinski kvartet »Asasello« u Muzičkoj školi

U koncertnoj dvorani subotičke Muzičke škole 15. svibnja u 20 sati održat će koncert violinski kvartet »Asasello« koji su oformili mladi muzičari iz raznih zemalja 2000. godine na Baselskoj muzičkoj akademiji. Nastupit će *Rostislav Kojevnikov* (violina), *Barbara Kuster* (violina), *Justina Sliwa* (viola) i *Andreas Müller* (violončelo).

Počinje Međunarodni festival kazališta za djecu

Stiže Europa

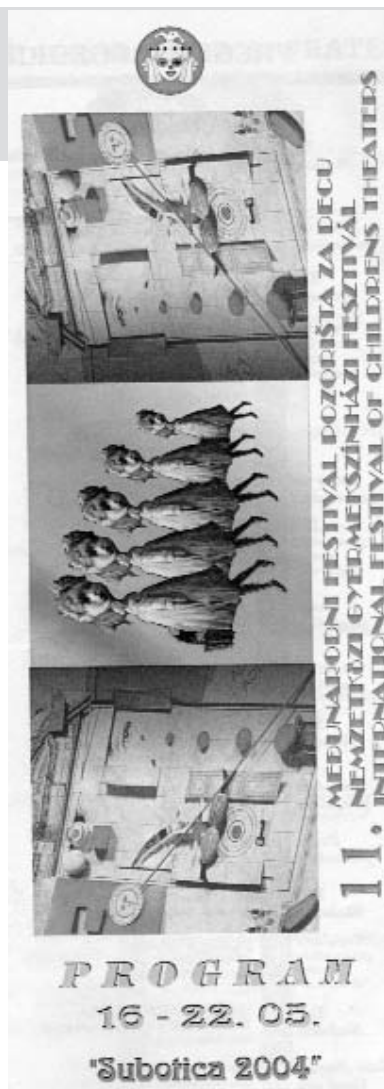
Subotica će od 16. do 20. svibnja biti domaćin XI. Međunarodnog festivala kazališta za djecu. Prema riječima direktora festivala *Slobodana Markovića* u goste će stići kazališta iz 19 zemalja svijeta. U takmičarskom dijelu programa sudjelovat će 21 kazalište, dok će u programu »Trgovi i ulice« sudjelovati 15 kazališta koja će predstaviti za djecu igrati u terminu od 17 do 21 sat na Trgu slobode.

Takmičarski dio programa izvodit će se u Dječjem kazalištu i na obje scene Narodnog kazališta, dok će se u amfiteatru Otvorenog univerziteta odvijati ciklus »Ruske bajke na filmskom platnu«. Kvalitetu predstava ocjenjivat će žiri u sastavu: *Henrik Jurkovski* iz Poljske, *János Mecnér* iz Mađarske i *Miroslav Radonjić* iz Srbije i Crne Gore.

»I pored mnogih financijskih poteškoća uspjeli smo organizirati o ove godine kvalitetan Međunarodni festival, prije svega zahvaljujući ranijem renomeu ovog festivala. Karakteristika festivala je multi-etničnost i može se reći kako je ovaj festival Europski. Subotica će za dane odvijanja festivala »govoriti« dvadeset jezika, a što je bitno, svi učesnici festivala govore jezikom bajki i za takav festival se zalažemo. Sve predstave koje su na repertoaru su besplatne za posjetioce, a festival će u vi-

du repriza gostovati u Novom Sadu, Beogradu, Nišu, Kragujevcu i Podgorici. Snimit će se četiri predstave i one će se kasnije emitirati za televizijsko područje Srbije i Crne Gore«, kaže *Slobodan Marković* ističući kako se suradnja i prijateljstvo Međunarodnog festivala kazališta za djecu s hrvatskim kazališnim festivalima za djecu i hrvatskom kulturom nije prekidala. Ove godine u goste na festival stiže Zagrebačko kazalište lutaka s predstavom »Umišljena mišica« koja će se igrati 19. svibnja u Dječjem kazalištu, dok će na Otvorenom sveučilištu izložbu lutaka, skica i kostima 16. svibnja imati *Vesna Balabanić* iz Zagreba.

»Festival će u nedjelju otvoriti ministar za kulturu u Vladi Republike Srbije i Crne Gore *Dragan Kojadinović*, a na festivalu će se dodijeliti dvije nagrade za životno djelo »Mali princ«: profesor *János Mecnér* redatelju iz Mađarske i *dr. Radoslavu Laziću*, redatelju, estetičaru i dramskom pedagogu. Festival je žanrovski raznovrstan od dramske igre do kazališta marioneta i sjena, kao i istraživačkih stremljenja. Igrat će se značajna literatura ode *Jacoba i Wilhelma Grimma* do *Hansa Christiana Andersena*. Očekujemo preko tri stotine učesnika festivala«, kaže *Slobodan Marković*. ■

Antun Mihanović (1796. - 1861.)

Antun Mihanović nezaobilazna je pojava u književnosti ilirizma, a kao autor Astihova naše himne živi s nama iz generacije u generaciju. Rođen je u Zagrebu, gdje završava gimnaziju, a zatim filozofiju i pravo. Najveći dio radnog vijeka proveo je u diplomatskoj službi, najprije kao austrijski konzul u Beogradu, potom u Solunu, Smirni, Carigradu i Bukureštu. Iako boravi dugo izvan Hrvatske, usko je povezan s narodnim preporodom i zbivanjima u zemlji. Književni opus nije mu velik, ali je u literaturi stalno prisutan. Prvo književno djelo napisao je s devetnaest godina i tiskao u Beču 1815. godine. To je knjižica »Reč domovini« pisana kajkavskim dijalektom, a posvećena materinjem jeziku. To je doba zatiranja hrvatskog jezika, kad u javnom životu prevladava mađarski jezik, a u političkom latinski. Svojim djelom želi probuditi narodnu svijest, ljubav prema materinjem jeziku, ukazujući da se prava kultura može razvijati samo na materinskoj riječi. Njegovo dijelo pojavilo se prerano, ono nije imalo velikog odjeka, nije postalo luč potrebna da pokrene zapretale snage. To se desilo tek petnaest godina kasnije.

Od 1935. godine Antun Mihanović objavljuje svoje pjesme u »Danici«. U njoj je objavljena i pjesma »Hrvatska domovina« pisana štokavskim dijalektom i tiskana novim pravopisom (Gajevim). U doba narodnog preporoda pisanje se smatralo domoljubnom zadaćom. Iz mnoštva budnica, koje su nastale u to vrijeme, pjesma »Hrvatska domovina« ističe se svojom umjetničkom ljepotom. Nadahnuti, puni zanosa stihovi opjevavaju ljepotu njegove zemlje, njenu slavu, starinu. Pejzaži se izmjenjuju sa slikama iz narodnog života, ne života aristokrata i građanina, već seljaka pri radu. Kao da je predosjetio njihovu namjenu, dao je stihovima svečani ritam, ali i potrebnu lakoću i gipkost.

Lijepa naša domovino, / Oj junačka zemljo mila, / Stare slave djedovino, / Da bi vazda česna bila! / Mila, kano si nam slavna, / Mila si nam ti jedina, / Mila, kuda si nam ravna, / Mila, kuda si planina!

K. Vasiljčuk

O knjizi Petka Vojnića Purčara » U nedogled«

U potrazi za egzistencijalnim identitetom

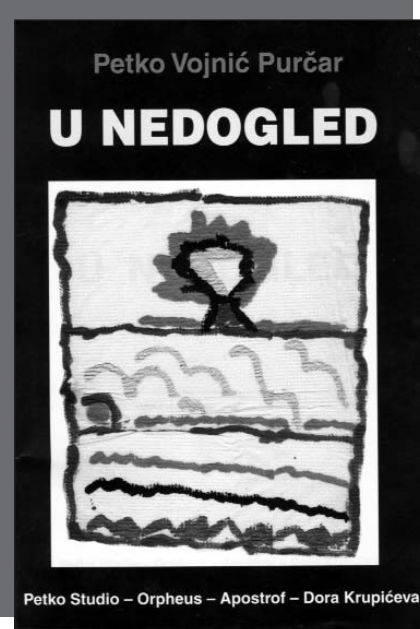
Novosadskom romanopiscu, pjesniku, esejisti, novinaru, dramatičaru i filmskom autoru *Petku Vojniću Purčaru* (Subotica, 1939.), nakon tri zbirke poezije »Kameno žito« (1980.), »Sol u vjetru« (1985.), i »Putovanje prema Crnome moru« (2002.), u zajedničkom izdanju Orpheusa i Petko Studia iz Novog Sada, Apostrofa iz Beograda i Dore Krupićeve iz Zagreba, nedavno je objavljena nova knjiga poezije »U nedogled« (2004.).

U pitanju je heterogena zbirka poezije čiju raznorodnost karakteriziraju jezični ludizam, lirski jezik izražavanja osjećaja pjesnika, semantički ogledi pisanja tri pjesme na njemačkom i po jedne na mađarskom i francuskom jeziku, koje su uvrštene u zbirku, kao i relacije između svakidašnjih elemenata empirijskog svijeta i sanjarskih elemenata (*»pisati jezikom koji sanja«*). Pjesme iz zbirke »U nedogled« ne ostavljaju nas ravnodušnim, jer uz emocionalno uzbuđenje, izazivaju i ono misleno.

LIRSKI SUBJEKT U FOKUSU: Pjesnik Purčar raznovrsnost pjesama u zbirci objedinjava promišljanjem o egzistencijalnoj situaciji subjekta i rasuđivanjem o tome što svijet jest. Refleksije Purčara odnose se na stanje subjekta pred objektivnim poretom svijeta koji pjesnik problematizira. I pokraj diskursa melankolije i sjevova beznađa (*»putujemo karavanom spečenih očiju mada kaznu ne znamo / povijeni bijelim krpama u povjerenju mumije«*), a što je odraz aktualnog stanja postmoderne kulture koja ne sadrži projekt budućnosti i zbog toga i jest melankolična kultura, dragocjeno je što Purčar u centar poetske strukture svoje nove zbirke pjesama vraća upravo subjekt koji nastoji nadvladati jaz, dakle osjećaje razdvojenosti između mogućnosti spoznaje i egzistencije, u htijenju nadvladavanja stanja subjekta, koji je nositelj svih svjesnih doživljaja (*»koraćam brodom koji zaboravi plovību / poput onoga u boci ostavljena / kopnenim i piratskim pogledima / što ne čuju smiraj mora«*), u kome su mu njegove želje, oblici po-

našanja, ideologije i religiozna uvjerenja postali strani.

Takvo stanje je karakteristično u postignutoj dominantnoj masovnoj 'strategiji ravnodušnosti' koja rezultira jednoličnošću života u kojoj su potrošači postali, kako na to i *Jean Baudrillard* vrlo upečatljivo ukazuje u više svojih djela, objekti svoje želje za potrošnom roba, informacija i predstava u sveopćoj ideološkoj determinaciji svakog aspekta života. Baudrillard to stanje opisuje kao uranjanje mase u ekstatičnu ravnodušnost, u pornografiju informacije, u 'slijepu točku' koja neutralizira i poništava smisao egzistencije, pretvarajući subjekt u objekt. Suprotno takvome stanju Purčar u tijeku procesa iščezavanja realnosti u medijski prezentiranoj iluziji na početku 21. stoljeća suprotstavlja autentičan jezik koji iskazuje svrhovitost čovjeka u težnji izražavanja suštine svijeta.

SUBVERZIVNA KVALITETA: Kako pjesnik ne može živjeti izvan svoga vremena, jer će pokraj anakrone poetske prakse njegova estetska svijest u tom slučaju dopirati eventualno tek do mimetičkog iluzionizma kao sterilnog izraza koji oponaša 'stvarnu prisutnost', Purčar koristi i postmodernističku praksu tzv. »travelling« poetike, kojom uspješno postiže istodobnost fantazmagorijskih opažanja i sjećanja iz različitih

vremenskih i prostornih relacija (*»kopam noktima toplu crnicu / tražim kamenje nalazim mrtve / puževe prokljajale kukuruze / u svrakinom jednjaku / fosforne jabuke / prohujali legionari / husari brzi turski atovi / nalazim znake otiske pepeo pepela / kopam noktima toplu crnicu«*), ali pjesnik ne teži retrogradnom vraćanju u prošlost, koju lingvistički ili semiotički nastoji prikazati kao jednako vrijednu sadašnjosti, nego nastoji uočiti u kolektivnoj i individualnoj svijesti univerzalne ontološki utemeljene istine, čime postiže subverzivnu kvalitetu spram postmodernističke pogubne prakse i strategije, koja je čovjeka na početku novoga stoljeća suočila sa sudbinom bez oslonca u ikavom apsolutu. Spram poetičkog principa postmodernizma, koji nastoji pokazati da je svaki lingvistički ili semiotički sistem relativna, nestabilna i fragmentarna kulturološka tvorevina, Petko Vojnić Purčar teži jedinstvu percepcije usprkos kaotičnosti opažajnog materijala (*na tom putu promijenismo tri ljubnje / plastično srce / kore naranče drvo-red primorske varoši / prognani prestižu vlastitu mladost... / u sjećanju / termini izgorjelih rječnika / nepostojeć služe nečemu / gibanje okamenjene oranice / utisnut prst u oko / nesigurna misao / vidra čovjeku blatu vraćena / sagorijeva tražeći zagubljeno«*), i strpljivo izgrađuje potragu subjekta za identitetom, kao mogućnosti ostvarenosti čovjeka. Postmodernizam jest višeznačan termin koji se često upotrebljava za dijametralno suprotne umjetničke strategije, tako da u literaturi postmodernizam može označavati i okretanje auto-refleksiji, ali treba istaći kako s poetikom koju sadrži knjiga »U nedogled« to nije slučaj, jer ne pripada spomenutoj strategiji koju jasnije označavaju korespondentni termini 'metafikcija' ili 'narcistička književnost'. Iako pojava medijskog horizonta, kojim su etablirani duplikati i supstituti nepatvorene kulture, nakon lansirane priče o kraju subjekta, traje još i danas, poetska praksa Petka Vojnića Purčara sadrži težnju izražavanja ontološke istine i stremljenju novom biću. U nedogled, zar ne? (*»Usred kozmosa / zapravo sjekuć' struju / sive smrti, Dunavom / kao trećim okom na nebu /*

Zvonko Sarić

Ljubav prema glazbi

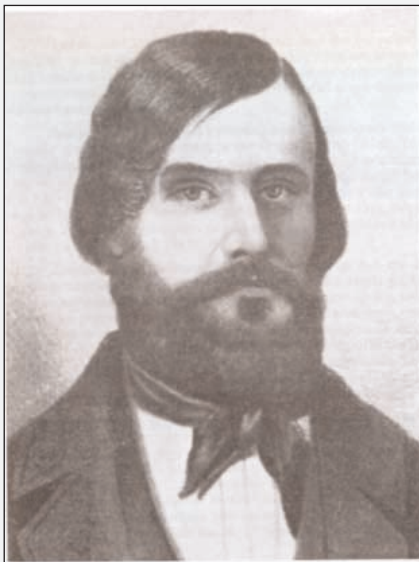
Ž. Cvijanov

JOSIP VUKOVIĆ ĐIDO (1890. - 1950.), porijeklom je iz siromašne seoske obitelji. Poslije sedmog razreda gimnazije prekinuo je dalje školovanje. Počeo se baviti publicistikom i književnim radom u »Nevenu« 1910. godine. Kao žitelj Bajskog trokuta poslije 1918., doselio se u Suboticu. U tijeku Prvog svjetskog rata Vuković je bio na talijanskom frontu gdje je pisao borbena-patriotske pjesme, upućujući ih svome 'Meštru' Lajči Budanoviću u otvorenim pismima. ■

Antun Nemčić

Zagovornik preporodnih zahtjeva

Antun Nemčić (plemički mu je prijevaka *Gostovinski*) rodio se 14. siječnja 1813. godine. Djetinjstvo je proveo u Ludbregu i Koprivnici, gimnaziju je pohađao u Varaždinu, a filozofiju i pravo završio je u Zagrebu. Poslije studija obavljao je dužnosti sudskog pristava u Moslavini, Ludbregu i Koprivnici, te začasnog suca u Novom Marofu. Aktivno sudjeluje u krvavim događajima oko restauracije zagrebačke županije 1842., i 1845. godine. Antun Nemčić izabran je od novomaroškog kotara za poslanika u Hrvatski sabor 1848. godine. Uz prijatelje *Mirka Bogovića* i *Tomu Blažeka* oduševljeno je pristupio preporodnom pokretu. Zamijetivši nedostatke svoje školske izobrazbe, marljivo iščitava poglavito njemačku i francusku literaturu, na podlozi koje počinje ispisivati svoja prozna djela. Poeziju raspršeno predstavlja u časopisima. Odlazi putovati Italijom u zimu 1843. godine. Četiri godine kasnije putuje Slavonijom, Srijemom i Srbijom. Ta su dva putovanja mjesta njegovih prvih i drugih »Putositnica«. Premio je 5. rujna 1849. godine.

Glavna izdanja djela Antuna Nemčića su »Putositnice« 1845., »Pjesme« 1851., »Putositnice, dio II.« 1852., »Udes ljudski« 1854., i »Kvas bez kruha ili Tko će biti veliki sudac?« 1854., dok je važnija literatura o Antunu Nemčiću sljedeća: *Vladoje Dukat*

»Izabrana djela Antuna Nemečića« 1899., *Ante Petravić* »Antun Nemečić« 1936., i *Slavko Batušić* »Kako je putovao Antun Nemčić« 1925. godine. »Da se naše knjižestvo onako zeleni, kao što na primjer njemačko, to bih ja ovo djelo ili posve vječnim tminam povjerio bio ili izručio ga može bit kojom zgodnom prilikom prijateljskom krugu znana«», zapisao je 1844., Nemčić u predgovoru svojemu putopisu »Putositnice«.

PRIPADNOST PREPORODNOM DUHU: Prosvjetiteljsko djelovanje Antuna Nemčića usmjereno je prije svega politički i gospodarski, a književnost je zatajno dijelio s intimnim krugovima, te mu je znatan dio proznog i poetskog pisma posthumno objelodanilo najbolji prijatelj Mirko Bogović. Životna mu je sudbina bila najuže veza na uz rad tzv. županijskih skupština i gospodarskih društava, preko kojih je, kao narodni zastupnik u Zagrebu i Beču, strastveno iskazivao svoju pripadnost preporodnom duhu, boreći se za narodni jezik, političku i gospodarsku neovisnost Hrvatske i prosvjeđivanje hrvatskoga puka. Od 1839. godine Nemčić je iskrenu fasciniranost dometime francuske, njemačke i engleske književne produkcije počeo pretvarati u žanrovski šarenu nisku proznih i poetskih uradaka. Stilsko-kompozicijski oni su redovito nalik nekom od priznatih zapadnoeuropskih uzora.

Satira i refleksija primarne su oznake u drami »Kvas bez kruha« i nedovršenom romanu »Udes ljudski«, o čemu književni teoretičar *Goran Pavošević* piše sljedeće: »Upravo se prostorom dobrohotne, zdravohumorne rezignacije očituje osjećajni kompleks dramske kvartine 'Kvas bez kruha ili Tko će biti veliki sudac?' , nesumnjivih osvrta na još jednu restauraciju, onu križevačku 1846., ili pak ulomka nedovršenog romana 'Udes ljudski', za pretpostaviti je, prolongirane građanske kronike nalik tadašnjem njemačkom idealu. Oba su nam zapisa danas zanimljiva prije svega povijesno i književno-povijesno. Prvi, jer iznimno živo i plastično dokumentira političke događaje iz vremena prevrata. Drugi, jer predstavlja pionirski zahvat u formi romana u nas.

Sam tekst, dakako, Nemčić u duhu vremena (tj. nepostojanja romaneskne tradicije i adekvatne književno-teorijske potkrjepe) imenuje pripovijest. Nemčić se za svog kratkog života nije oglašio zbirkom pjesama. Stihove je objavljivao u zagrebačkim časopisima, a svojim budnicama i ispo- vjedno-ljubavnim stihovima umio je nerijetko isijavati snažan emotivni na- boj, što ga je uz *Vraza*, i učinilo jednim od najomiljenijih autora prve generacije preporodnog pjesništva.

NADILAŽENJE USKOG PUTOPISNOG ODREĐENJA: Nemčić je bio dopisnik *Gajevih* »Novina« i »Danice«, za koje je objelodanio niz izvješća, dopisa iz Podravine i nekoliko feljtona. »Putositnice« su jedino opširnije i cjelovito djelo što ga je Nemčić za života dopustio tiskati. Uz »Pogled u Bosnu« *Matije Mažuranića*, to je ujedno druga putopisna knjiga iz doba preporoda. Nemčićev su neposredni uzor, po svemu sudeći, bili putopisi iz prve polovice 19. stoljeća, poglavito »Spaziergang nach Syrakus im Jahre« *Johanna Gottfrieda Seumea* i »Cestopis« *Jana Kollara*. Stilski je kritika »Putositnice« unisono pripodobila tzv. feuilletonu, kićenom izričaju preuzetom od znamenitoga Engleza *Lawrencea Sternea* koji ga je predstavio u svom nedovršenom putopisu »Sentimental Journey Throught France And Italy«. *Goran Pavošević* ističe kako je u djelu »Putositnice« Nemčićovo pismo ujedno i tradicionalno i prekoračujuće moderno. »Tradicionalno, jer se koristi natruhama postojane europske putopisne tradicije. Moderno, zbog toga što njegove namjere uvelike nadilaze izradbu putnog 'vodiča' za putnike namjernike. 'Putositnice', usudio bih se reći, imaju puno više zajedničkog s trans-žanrovskom perspektivom nečega što danas tako lako imenujemo tekstom, nego s uskim putopisnim određenjem«, piše *Pavošević*, dok *Stanko Vraz* bilježi među ostalim da ta knjiga »naliči najviše na glasovit 'Sentimental Journey' od Sternea«, no djelo nije »krepč od tog engleskog umotvora, nego samostalno, izvorno«.

Priredio: Z. Sarić

(Ante Vukov, Kuća porculanske lutke – A porcellánbaba háza, Grafoprodukt, Subotica 2003., str.208)

Pripovijest o gradnji u vrijeme razgradnji

Njegov je temeljni pothvat određen traganjem za »fragmentima nekadašnjeg jedinstva«

Pristupi su svakoj knjizi uvijek viševrsni. S jedne strane, to uvjetuju pluralni interesi čitatelja, a s druge strane često i sama građa predložena u knjizi može biti upravo takva – složena i višeslojna. I to ne samo u porukama i značenjima, već i samom strukturom djela. I upravo je najnovija Vukovljeva knjiga takva – mnogostruka je ona i složena, što, naravno, ne ide na uštrb njezine kvalitete. Naprotiv. Pa ipak, navedeno kazuje i sljedeće: roman prvijenac Ante Vukova zahtijeva i stanovite napore od čitatelja. Traži, jedno – stavno, čitatelja koji neće moći štitu olako i površno pristupiti, nego iziskuje nešto više – odnjegovanu sposobnost i razvijeno umijeće čitanja.

Stoga je, čini se, i razumljivo zašto će se njezinim redovima čitatelj morati vraćati, redovima koji će se u knjizi podvlačiti, redovima nad čijim će se sadržajem razmišljati, redovima u kojima će se iščitavati poruke koje će se pamtit, redovima gdje će se pronalaziti ideje koje će se moći uzimati kao načela za vođenje vlastitog života, redovima kroz koje će se zrcaliti vrijednosti putem kojih će se vlastiti stavovi u životu moći mjeriti i vagati, redovima.

VIŠEVRSNI KNJIŽEVNI POSTUPCI: I ne samo da to i tako vrijedi glede vrste sadržaja ovoga neobično interesantnog štiva, nego u prilog toga govori i forma: imamo u knjizi ispri-povijedanu bogatu radnju, koja se gradi u rasponu od elemenata realnog pa do potpuno fiktivnog, a gdječad čak i fantastičnog; književni su postupak i obradba također viševrsni: za-

tićemo od znalački korištene vještine epskog građenja priče do vrsnih lirskih pasaža; imamo isto tako i detaljnih opisa realija, koji podrazumijevaju dobru upućenost i obaviještenost o datoj konkretnosti, i sapijencijalnih dijelova, koji često pretpostavljaju filozofsku naobrazbu i uvide; imamo i izravnog govorenja/mišljenja proznog subjekta – najčešće je to glavni junak Georg Ilgenn, mimikrija u ženskom licu – to je njegova ljubav Anghelika, ali i pripovijedanja/vođenja priče od strane samog naratora; ima se i dobrih, ali kratkih, dijaloga, a ne usteže se posegnuti i za epistolarnim diskursom... Riječju, ova knjiga predstavlja pravi dragulj za svakog pasioniranog ljubitelja dobre knji-ge.

SAMOSTJECANJE VLASTITOG SMISLENOG OSREDIŠTENJA:

Knjiga, koja sadržava dosta elemenata autobiografskog. No, to nije ono što je važno. Pa ipak, ono bitno u knjizi vezano je uz autobiografsko – to je, naime, ono što je fascinirajuće: imamo pripovijest o zadovoljavajućem samostjecanju vlastitog smislenog osredištenja, budući da je posvuda na djelu svevažeca »Obe-središjenost«. Konkretnije rečeno, ispri-povijedan je ovdje jedan neobičan život, koji se trošio u traganju za smislom života, u čudnovatoj samoći, u samoći od ljudi, ali ne i od stvari. Život samotnika koji je namjerno raširio vlastita »golema, bijela jedra samoće«.

Imamo, dakle, u ovoj vrsnoj pripovijesti za dramski predložak život samotnika, koji je samoću svjesno i sam odabrao. Imamo samotnika koji onda neće nimalo mariti za larmu svijeta i graju puka, za prizemne strategije naših provincijskih učmalosti, za strahotna razaranja koja se oko njega događaju, što sve obesređuje svaku normalnost... Ne, za to on neće mariti. Neće, jer jedno – stavno ne želi biti dio te nenormalnosti. Neće, jer to u njega izaziva prezir.

Stoga je i razumljivo zašto se ovaj, samo ovdje, čudak ne miri s tim. Ne miri se sa tim na taj način što svjedoči *suprotno!* On je, naime, izabrao nešto što je zatečenome bitno drugačije: krenut će samotna na put »duhovnog hodočašća« u potrazi za vlastitim središtem na način koji nalaže načelo *mira*. Samotnik koji će na tome putu biti dobro – nijem – izabrat će »prigodniju i poslušniju Nijemost«. Sa-

motnika, koji neće biti i nemoćan spram svih tih sramnih događaja iz okružja mu. Spram svijeta prepunog zala, što dolazi od bezimernih ljudi iz svjetine. Svjetine, koju prati i glasni žamor...

Svjesno, dakle, odbijajući da bude dio razsređene gomile koja pomahnitalo razara sve oko sebe i skoro posvuda čini zla uz nametljivu graju, ne mireći se s takvim usudom, knjiga svjedoči o naporima čovjeka koji je odlučio povući se iz takvog svijeta u djelatnu osamu, u »svoj Samotnički Mimohod tajnim i nikom neznanim klisurama«. U osamljenost od svijeta, budući da svijet takav, ovaj »ne zrači utjehom«. U osamljenost, koja je stalno na granici sna i jave, koja »nadrasta malodušnu i sitničavu budnost«. U osamljenost koja, kako je to već nekoć netko davno rekao, pravi od malog čovjeka još manjeg, a od velikog još većeg... U osamljenost, u kojoj mogu bivati i istrajavati samo samouvjereni, oni koji nisu tugaljivo nesigurni i očajno nepouzdati.

NASLJEDNIK BAŠTINE: A to su oni koji su trajno pouzdanje našli u traganju – za samima sobom, za svojim središtem. Traganju koje će biti ovdje primarno određeno zaboravljenom povi-

Iz foto-albuma u knjizi Ante Vukova

ješću vlastite obitelji i izgubljenim raspršenim dijelovima staroga svijeta, koji su njegove pretke činili sretnim. A kruna toga svijeta nađena je u *šalicama*. One su razumljene kao »Opredmećenje Sna«. Drugim riječima, njegov je temeljni pothvat određen traganjem za

»fragmentima nekadašnjeg jedinstva«, za »nekadašnju jedinstvenost i spojenost sa izvorima Nepomućne Sreće«, i to sa ciljem da se obrani od zala ovoga svijeta putem takvog *usavršavanja mira*, u čemu je na koncu nađen i trajni smisao.

I tako, samotna i nijem, odlučio je početi tragati za onim što ne postoji – u samoći ići za svojim korijenima, postati »Nasljednik baštine«, skupljajući ono staro, uz gotovo nepojmljiva odricanja. I ustrajno će i samozatajno graditi svoj novi svijet od šalica – svoj »Nedodirivi Dvorac«, »Lutkinu kuću«, gdje će se moći »opipati Dosanjana Čuda«.

I u tomu je sadržana jedna od temeljnih poruka ovoga djela – ponajbolji je način za to da se ne sudjeluje u svijetu u kojem se tvori zlo, ne puko i nedjelatno povlačenje, ne kukavički bijeg u ispraznu privatnost, već djelatno svjedočenje suprotnoga, pa makar to bilo i u samoći. Jer, »Prava Čuda nije moguće sresti ili zateći već samo izgrađivati i sagrađiti«, to jest čovjek mora »Graditi, ipak – jer je samo tako moguće nadrasti urođenu Ispraznjenost – nadmašiti Sjenu Očaja«.

Tomislav Žigmanov

Edicija Zvuk Močvare, 2003

Mance »Melodije sobe i predsoblja«

U traganju i pretraživanju, kako povijesti roka, tako i unutarnjih, ličnih svjetova, uspješni umjetnik skoro uvijek donosi novinu. Takav karakter nosi stvaralaštvo *Mancea* (*Milana Manojlovića*), čija je ovo treća ploča po redu.

Mance ovoga puta odlazi korak dalje od dosadašnjih albuma i prezentira nam mnogo zrelije i kompleksnije djelo, a prvi put se u većoj mjeri pojavljuju i drugi instrumenti osim gitare. Osim Mancea, svirali su i *Igor Pavlica* (Haustor, Jinx), *Damir Prica* – *Capri* (Haustor, Pink Noise Quartet, De Reizende Verkoper), *Mrvoje Nikšić* (Kuku-riku Street, Šumski, Tena Novak) i *Viktor Krasnić* (Šumski, Zli Bubnjari). Autorov vokal je krajnje specifičan, na relaciji između pjevanja i recitiranja, reminiscirajući na *Rundekov* poetski ton. Mance u najboljem kantautorskom maniru ispjeva pjesme satkane od svojih svakodnevnih refleksija. Neri-jetko, Mance upliće neku vrstu pripovijedačkog bloka, dopunskih govora u uvodima, a češće o koncu pjesama. Tada se

sasvim razotkriva sloboda njegove forme, točnije uporaba potpunog prepuštanja trenutačnoj inspiraciji, prepunoj nadrealnih sadržina. Premda na moment, zbog svoje jednostavnosti i infantilne spontanosti, pjesme zvuče naivno i parodijski, ipak se radi o zbilja snažnom i autentičnom emocionalnom iskustvu. Atmosfera zapisa nam realistično oslikava priče, neskrivenost živog snimka je velika, jer nosi u sebi intimne zvuke privatnih prijateljskih domova u kojima je album sniman. Ploča sadrži dvadeset i jednu numeru, koje su većinom kratke, ali svojom karizmom, one u glavi slušatelja odzvanjaju doista dugo. Autorov status nepoznanice širem glazbenom svijetu trajao je neko vrijeme kroz kritični period otkrivanja od strane poznatijih i popularnijih figura zagrebačke glazbene i alternativnije scene, kojima je Mance bio omiljeni glazbeni avangardist. Hrvatska glazbena javnost trebala se zapitati nad ovakvom pojavom, a naznaka spoznaje njegove fenomenalnosti je glazbena nacionalna nagrada »Zlatna kugla«, koju je Mance nedavno ponio u kategoriji pjevača godine.

Mance je primjer kako se, uz iskreni pristup skladanju, s »malo« može doista puno.

D. B. P.

HRCKOVA SVEZNALICA

ZAŠTO STARIJI IMAJU BORE?

Stanice koje sačinjavaju našu kožu neprekidno se obnavljaju, a istovremeno izbacuju kroz znoj štetne materije iz tijela. Ta tekućina se kod mladih osoba stalno razmjenjuje novom i tako se stanice uvijek pune. Kod starijih je taj proces sporiji pa stanice postupno omlitave, skupe se i smežuraju. Zbog toga se koža nabora i prestaje biti zategnuta i glatka.

ZAŠTO POKLOPAC SKAKUĆE KADA VODA VRIJE?

Kada voda počne vriti u poklopljenom loncu, ona prelazi iz tekućeg u plinovito stanje, a ta para teži izaći iz zatvorenog prostora. Njena snaga malo podigne poklopac, para izleti van, a poklopac spadne. Onda se ponovno nakupi vodena para, poklopac se digni i proces se ponavlja.

ZAŠTO ŽENE STAVLJAJU RUŽ NA USNICE?

Ruž se stavlja zato da bi usnice izgledale svježije i rumenije, osobito kada žena ima blijedo lice. Osim toga, ruž zaštićuje usnice od vjetra, da ne ispucaju. Većini žena ruž na usnicama daje ljepši izgled.

Priredio i ilustrirao: Zoltan Sič

ĐAČKI BISERI

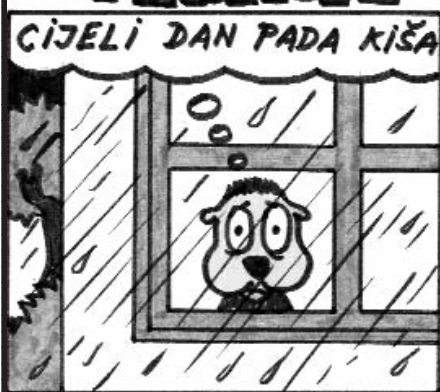
- Na satu matematike vodi se razgovor o predmetima i bićima:
»Branko, što si ti?« (misleći na predmet i biće) – pita učiteljica.
»Ja sam čovjek!.. Pa, bit ću kad' porastem.«
- Obrada basne »Bik i zec«:
Učiteljica: »Kakvog čovjeka predstavlja bik?«
Učenik: »Rogatog čovjeka.«

- Za vrijeme izrade kontrolne zadaće, učenica prilazi učiteljinom stolu i pita:
»Kako se radi ovaj zadatak?«
Učiteljica: »Ne mogu ti reći.«
Učenica: »Onda mi šapni.«

Bisere prikupila učiteljica iz OŠ »Matija Gubec« u Ljutovu
Stanislava Stantić Prčić

HRCKOVE ZGOĐE

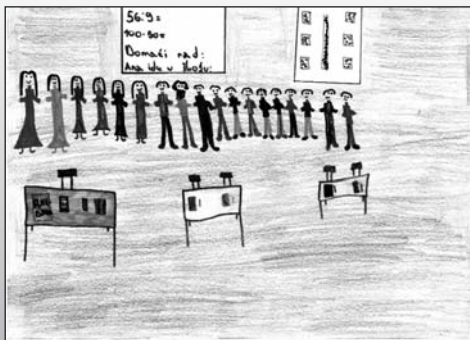
Crta i piše: Zoltan Sič

POSJET NOVINARA IZ REDAKCIJE »HRVATSKE RIJEČI«

• U utorak 20. travnja posjetili su nas novinari iz redakcije »Hrvatske riječi«. Oni su došli iz Subotice u OŠ »Matija Gubec« u Ljutovu. Došli su nam pokazati kako se prave novine. Darovali su nam novine. Sjeli smo u krug i predstavili smo se. Pitali su nas što želimo biti kad odrastemo. Lijepo smo razgovarali.

• U utorak 20. travnja posjetili su nas novinari iz redakcije »Hrvatske riječi« u Ljutovu u školi »Matija Gubec«. Pokazali su nam kako se prave novine. Pričali smo i o tome kako se zovemo. Pitali su nas što bismo voljeli biti po zanimanju. Rekao sam da bih volio biti nogometaš. Volio bih da nam dođu opet u posjet novinari.

Tekstovi: Natalija Prčić i Darijan Bačić
Crtež: Kristina Harangozo
Učenici III. c OŠ »Matija Gubec« u Ljutovu

Ivan Sudarević
OŠ »Sveti Sava«, Subotica

Petar Skenderović, II. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

TAKVA JE MOJA PRIJATELJICA

Moja najbolja prijateljica se zove Jelena. Ima smeđu kosu i smeđe oči. Ona je mršava i lijepa. Voli nositi traperice i najviše se voli igrati skrivača. Jako je dobra drugarica i nikada se ne svađamo.

Nina Vojnić Purčar, II. b
OŠ »Vladimir Nazor«, Đurđin

Karla Rudić, I.
OŠ »Ivan Milutinović«, Mala Bosna

Nada Vujković, I. h
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

TO JE LJUBAV

Imam malog psa. Žute je boje. Jako je lijepa i razmažena kuca. Zove se Bubica. Ja je kupam i brinem se o njoj. Gdje god krenem, ona me prati. Raduje se kada dolazim iz škole. Mnogo me voli, a i ja nju.

Sanela Stantić, II. a
OŠ »Matija Gubec«, Tavankut

NOVI BROJ »HRCKA«

U sljedećem broju tjednika »Hrvatska riječ«, »Hrcko« će se, po treći put, pojaviti u obliku podlistka na 16 strana. Budući da je u tijeku upis djece u prve razrede osnovne škole, najveći dio vašeg lista bit će posvećen sadašnjim i budućim školarcima, te ilustriranim i literarnim radovima Hrckovih malih umjetnika.

I. P.

I. Ispuni tablicu datim brojevima, tako da daju navedene sabirke:
3, 4, 5, 6

				18
				18
				18
				18
18	18	18	18	

Zadatak pripremio: Dujo Runje

II. U prazna polja upiši odgovarajuće brojeve i znakove računskih operacija:

	+	12	=	20
+				-
11	+		=	
=		=		=
		11	-	8

Zadatak pripremio: Zdenko Samaržija

III. Naučimo glavne gradove:

Grčka: A T N

Albanija: T I N A

Kina: P K G

Australija: K A B R

Francuska: A R Z

Slobodno vrijeme

Čari dokolice

Opće je poznata činjenica kako se čovjek najodgovornije odnosi prema vlastitoj količini neobvezno angažiranih dnevnih sati.

Piše: Dražen Prčić

Polaskom u prvi razred osnovne škole, ustaljenim načinom preuzimanja prvih životnih obveza (školovanje), u našim životima prestaje egzistirati beskrajno carstvo slobodnog vremena u kojem smo suvereno vladali tijekom prvih nekoliko godina od rođenja. Odlazak u školu, prije podne ili do podne, izrada domaćih uradaka i učenje, van školske aktivnosti (sport, sekcije, glazba i sl.) preuzimaju vlast nad carevinom dokolice, ostavljajući sve manji »vremenski teritorij« za neopterećeno bavljenje vlastitim životom bez obveza. A tek kada se započne aktivno druženje s radnom knjižicom.

RADNI DAN – SLOBODNO VRIJE-
ME: danas već pomalo zaboravljena marksistička indoktrinacija zagovarala je čuvenu formulu »tri osmice« oličene u humanoj podjeli dana u životu radnog čovjeka. Prema njoj čovjek bi trebao 8 sati raditi, 8 sati raspolagati svojim slobodnim vremenom i na koncu, 8 sati spavati. Lijepo zamišljeno i posve nemoguće realizirati u suvremenom tranzicijskom trenutku u kojem živimo. Ali pustimo filozofiju i vratimo se slobodnom vremenu.

Opće je poznata činjenica kako se čovjek najodgovornije odnosi prema vlastitoj količini neobvezno angažiranih dnevnih sati. Primjerice rijetko će zakasnuti na dogovoreni rekreativni sport, partiju karata ili ugovoreno vrijeme putovanja, dok milijuni

radnih ljudi svakodnevno kasne na svoj posao. Također, čest je slučaj da će »za-raženi« hobist žrtvovati i glavni dio »spavajućeg obroka« zarad dovršetka izrade nekog brodića u boci ili slagalice (puzzlea) od 1000 i više djelića, i otići neispavan na radno mjesto, o ponoćnim nogometima i basketima uz obvezno »treće poluvrijeme« u kafiću da i ne govorimo. Na poslu se može

biti i umoran, nedovoljno angažiran, ponekad i posve pasivan, ali u slobodnom vremenu nikako. Istina postoji i »sekta spavača« koji najradije lijenčare u krevetu i snom ispunjavaju golemi dio neradnih trenutaka

svog života, ali njihov postotak je beznačajan spram milijardi aktivnih dokolica. Često puta se može vidjeti kako ljudi trče, poslije aktivno odrađenog radnog vremena, na dogovorenu neradnu aktivnost, nastojeći »ukrasti« što više slobodnog za sebe. Zbog raznoraznih pasija, od kojih je sport jamačno jedan od najvećih pokretača, preskaču se ručkovi i popodnevni odmor, u hipu se oblače trenirke i patike, i ponovno se vlada, istina mnogo manjom, carevinom slobodnog vremena. Snaga užitka u duhovnoj hrani oduvijek je bila višestruko jača od kalorijskog zatamljavanja gladi klasičnom ishranom, a sati provedeni u slobodnom upravljanju svakog minuta blagodat su neprocjenjive vrijednosti.

NERADNI DAN: u biti, svaki neradni dan bilo to tijekom vikenda ili praznika, u životu istinskog ljubitelja uživanja slobodnog vremena je radni. Nedostatak presije radnih sati oslobađa ogroman višak pozitivne

energije koja se namjenski troši na željeni cilj kojemu je posvećen cijeli dan. Pasi-
nirani ribiči ustat će u 4,30 ujutro i dočekat zoru na rijeci, jezeru ili običnoj bari, ne bi li uhvatili najpogodniji trenutak kada ribe gri-
zu, ali će već sljedećeg

radnog dana kukati kako moraju rano ustati da bi stigli na posao.

Tijekom vikenda održavaju se brojna amatersko-sportska nadmetanja rekreativaca koji se prema voljenom sportu odnose s mnogo više profesionalizma nego skupo plaćeni aktivni sportaši. Zarad ispunjenja misije slobodnog vremena putuju se stotine kilometara, ali sve to nije niti najmanje bitno kada je u pitanju užitak vladavine samim sobom. S druge strane, ništa manje vrijedni gospodari slobodnog vremena nisu ni ljudi koji ga najradije troše u ugostiteljskim objektima poput kafića, kavana ili najobičnijih birtija. Ukoliko je »ekipa« dobra, cijeli dan brzo prolazi u turama pića, partijama karata, šaha, jamba, pikada i ostalih društvenih igara, jer ljepota slobodnog vremena oličena je u samoj činjenici da formula za njegovo provođenje i ne postoji. Možete se igrati, pecati, kartati, piti, pa i skroz ga prespavati, opet će ono biti samo vaše i ničije drugo. Osim ukoliko ga ne-sebično želite podijeliti sa svojom obitelji i zajednički uživati sa svim bližnjima. Ali i oni, često, individualno zažele vladati svojom carevinom slobodnog raspolaganja dana. Jer vladati svojim vremenom najbolji je osjećaj.

Moje putovanje

Andorra

Upoznavši se kasnije s visinom standarda žitelja ovog principata, shvatio sam razloge njegove potpune trgovačke indolencije

Piše: Dražen Prčić

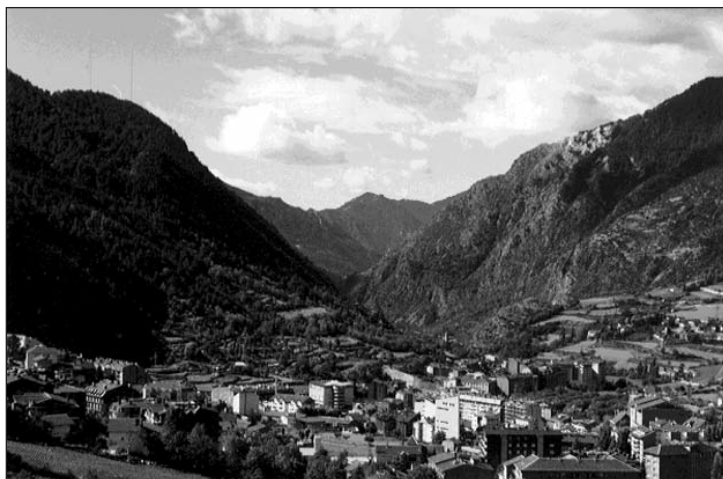
Na svojim sjevernim i istočnim granicama ova malena europska država graniči se s Francuskom, dok na južnim i zapadnim rubovima njen teritorij graniči sa Španjolskom. Smještena na oko 468 četvornih kilometara u nekoliko dolina, koje se prostiru između visokih planinskih vrhova (do 2700 m), Andorra je svoju europsku reputaciju stekla ponajviše statusom bescarinske zone između dvije velike države i izuzetno nižim maloprodajnim cijenama robe koja se može kupiti u njenim trgovinama. Iako nema vlastite željeznice ili zračne luke, principat Andorra posjeduje kvalitetnu cestovnu infrastrukturu i do nje se veoma brzo i udobno

stiže iz Španjolske i Francuske. Ljetujući koncem osamdesetih sa svojom majkom u Španjolskoj, odlučili smo se za jednostavni izlet u »shopping zonu«, kako se popularno ova država naziva u turističkom žargonu. Uz primamljivi planinsko-dolinski krajolik još primamljivije su bile cijene tehničke robe i sportskog asortimana koje nam je »ljubazni« vodič preporučio pokazujući nam nekoliko prospekata. Ali umjesto pomalo paprenog bus izleta, odlučili smo se za rent-a-car varijantu, unajmili malenog citroena i zaputili se sami, doista izvanrednim cestama, put Andorre la Valle, glavnog grada.

UMJETNOST CJENKANJA: Stigavši oko podneva u središte grada, što je s obzirom na populaciju od nekih 20.000 žitelja, za naše pojmove preširoka formulacija, bili smo iznenađeni činjenicom da se sve važno u ovom simpatičnom mjestu u podnožju visokih planina (mnogo prikladniji zemljopisni naziv) događa na jednoj dugačkoj ulici. Od njenog početka sve do kraja na obje strane nalaze se mnogobrojni dućani, robne kuće i raznovrsne trgovine u kojima se nalazi »more« raznovrsne kvalitetne i manje kvalitetnije robe, ali po ekstra povoljnim cijenama, koje znaju biti i do 50 posto niže od »realnih« cijena bilo gdje drugdje u Europi. Uz, naravno, opće poznatu mogućnost daljnjeg »cjenkanja« za još niži iznos. S obzirom da potječemo iz grada koji je europski sinonim tržišnokobuvljačke komunikacije, uz solidne decenije trgovačkog iskustva u pogađanju, ova

disciplina nas je dočekala potpuno spremne u shopping izazovu. Kupujući novu tenis tašku uspio sam početni iznos sniziti za čak 60 posto, što vlasnika sportskog dućana uopće nije previše »tangiralo«, ali sam je zato morao skinuti s visoke police, jer se istom gospodinu nije dalo ustati iz udobnog naslonjača iz kojeg je »radio«. Na moj iznenađeni upit ne čini li mu se da ovakav stav prema kupcima i nije baš najbolji za uspjeh trgovine, odgovorio mi je kako ih u Andorri uvijek ima i previše. Upoznavši se kasnije s visinom standarda žitelja ovog principata, shvatio sam razloge njegove potpune trgovačke indolencije. Prodat će on još stotinu sportskih rekvizita, netko će se još možda cjenkati poput mene (u zapadnim zemljama nisu baš vični ovoj istočnjačkoj vještini), ali će većina platiti punu cijenu, koja je opet dosta povoljnija od one u njihovoj matičnoj državi i život će teći dalje. U blagostanju trgovačke meke između Španjolske i Francuske, koja egzistira kao slobodna država još od 9. stoljeća. No, 1278. godine potpala je pod zajedničku jurisdikciju katalonskog biskupa od Urgela i francuskog grofa od Foixa, koju je sukladno s vremenom preuzela francuska država, da bi tek 1993. godine bila primljena u članstvo Ujedinjenih nacija. Današnju populaciju čini svega jedna četvrtina rođenih (po podrijetlu) Andorrana, dok ostalo većinsko stanovništvo čine imigranti iz Španjolske i Francuske. Ravnopravni govorni jezici su španjolski i francuski, a većinska populacija pripada rimokatoličkoj vjeroispovjesti.

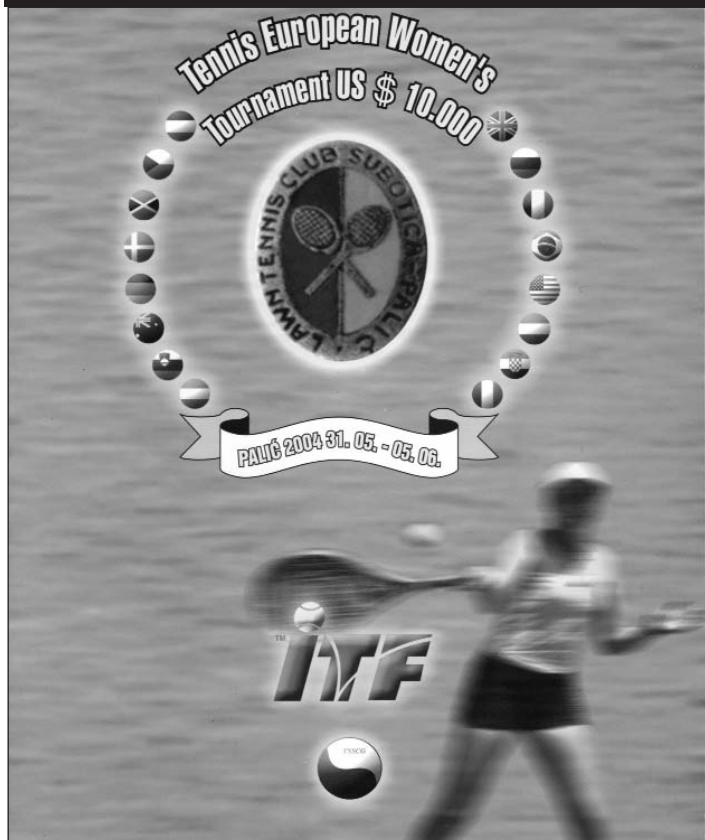
NAJBOLJI SHOPPING ŽIVOTA: Po kraj svih ljepota ove planinsko-dolinske države meni će zauvijek ostati doživljaj kvalitetnog shoppinga za pristupačne cijene, kojeg se uvijek podsjetim kada se susretne s »normalnim« cijenama u našim trgovinama. Prije svih jednog kvalitetnog walkmana, par tenis reketi i već spomenute tenis torbe. I sve to po domaćoj cijeni samo jednog od navedenih artikala!

U prvom tjednu mjeseca lipnja igrat će se

Palić Open

Piše: Dražen Prčić

PROGRAM TURNIRA »PALIĆ OPEN«

Petak 28. svibnja

Upis za kvalifikacije

Subota – Nedjelja 29 – 30. lipnja

1. i 2. kolo kvalifikacija

Ponedjeljak 31. svibnja

3. kolo kvalifikacija – Finale

Svečano otvorenje turnira

Utorak 1. lipnja

1. kolo glavni ždrijeb – 10h

Players party

Srijeda 2. lipnja

2. kolo – 10h

Četvrtak 3. lipnja

Četvrtfinale – 10h

Sponsors party

Petak 4. lipnja

Polufinale – 11h

Subota 5. lipnja

Finale -12h

Svečanost zatvaranja turnira.

nicima ženskog tenisa jedan lijepi tjedan kvalitetnog nadmetanja. Opće je poznata ljepota najljepšeg vojvođanskog jezera, a u ambijentu, po mnogima, najljepšeg tenis kluba, tijekom prvog tjedna lipnja posjetitelji ovog turnira bit će u prilici da uživaju u lijepom i atraktivnom tenisu.

► **Pojasnite malo organizacijsku shemu jednog profesionalnog teniskog turnira?**

Branko Zorić, direktor turnira

WTA turnir »Palić Open« igra se za nagradni fond od 10.000\$ i prema toj odrednici pripada kategoriji nižih profesionalnih turnira, ali je s druge strane, prilika nižerangiranim i igračicama bez rankinga da osvoje bodove za svjetsku ljestvicu i napreduju prema višim pozicijama koje će im omogućiti igranje na jačim natjecanjima za viši nagradni fond. Glede organizacijskog dijela turnira želio bih naglasiti kako se on igra po ustaljenoj organizacijskoj shemi ženske teniske asocijacije (WTA) po kojoj se u glavnom ždrijebu natječu 32 igračice koje na to stječu pravo prema ranking-u, ulaskom iz kvalifikacija ili putem tzv. wild carda (poziva organizatora). U sklopu turnira igrat će se i natjecanje ženskih parova u kojemu će učešće uzeti 16 dublova.

GLAVNI ŽDRIJEB: San svakog mlave afirmiranog igrača i igračice tenisa je mjesto u main drawu (glavnom ždrijebu) profesionalnog turnira koji se igra za bilo koji nagradni fond. Prije svega to mjesto donosi garantirane bodove, a može se i zaraditi koji dolar prize moneya (premija za uspjeh na turniru). No, ulazak u glavni ždrijeb uvjetovan je pozicijom na svjetskoj ranking listi i »tabla« glavnog turnira bit će poznata tek nakon istjeka roka za prijavu koji je u petak 28. svibnja do 18 h. Interesiranje potencijalnih učesnika turnira je veliko i dosada je, kako saznajemo od organizatora, 85 tenisačica poslalo svoje prijave za učešće. Među njima se pokraj domaćih igračica nalaze i tenisačice iz: Hrvatske, Mađarske, Velike Britanije, Makedonije, Australije, Slovenije, Belgije, Češke, Švicarske, Italije, Nizozemske, SAD, Bugarske, Francuske, Njemačke, Slovačke, Argentine, BiH, Japana, Austrije, Grčke...

Manje je znano, osim zagriženijim ljubiteljima bijelog sporta, da se tenis na našim vojvođanskim prostorima, prije svih Paliću i Subotici, igrao prije dva stoljeća, prema potvrđenoj arhivskoj građi još davne 1878. godine. Tenis klub »Palić 1878« nastavlja tradiciju organiziranog igranja ovog lijepog i zdravog sporta, i u lipnju mjesecu na terenima kraj jezera igrat će se, po prvi puta, jedan WTA turnir za nagradni fond od 10.000 američkih dolara. Zahvaljujući zajedničkom angažmanu dvojice teniskih entuzijasta *Ivanu Sabanovu* i *Branku Zoriću*, sportskim djelatnicima koji su uspjeli, uz sponzorsku pomoć, zatvoriti cjelokupnu financijsku konstrukciju ovog velikog natjecanja i podariti svim ljubiteljima tenisa izvanredan sportski događaj koji započinje već 29. svibnja kvalifikacijskim susretima za glavni turnir koji, pak, starta u utorak 1. lipnja ove godine.

► **Kako je došlo do ideje za organiziranjem jednog profesionalnog ženskog turnira na terenima TK »Palić 1878«?**

Ivan Sabanov, direktor turnira

Na temelju konkursa koji je raspisan od strane teniskog saveza SCG za organiziranje profesionalnih turnira dobili smo (*Ivan Sabanov* i *Branko Zorić* op. a) organizaciju WTA turnira koji se bo-

duje za svjetsku ranking ljestvicu i igra se za nagradni fond od 10.000 američkih dolara. S obzirom kako smo obojica već dugo u tenisu, i naša djeca se aktivno bave i natječu u ovom lijepom sportu, zajednički smo došli na ideju da pokušamo i sami organizirati jedno internacionalno natjecanje i podarimo svim zaljublje-

Sportske vijesti

Tenis

Šprem u polufinalu Berlina

Najbolja hrvatska tenisačica Karolina Šprem odigrala je izvrsno WTA turnir u Berlinu (1.300.000 Eura) izgubivši tek u polufinalu od Venus Williams (6:2, 3:6, 4:6). Titula pobjednice pripala je Francuskinji Mauresmo koja je dobila finalni susret bez borbe, jer je Amerikanka predala zbog ozljede gležnja zadobivene u susretu sa Šprem.

Veslanje

Zlato za braću Skelin

Hrvatski dvojac bez kormilara koji čine Siniša i Nikša Skelin pobjedio je u prvoj regati Svjetskog veslačkog kupa voženoj u poljskom Poznanu. Drugo mjesto na istom natjecanju osvojila je, sa zaostatkom od sekunde i 78 stotinki, posada SCG.

Formula 1

Petica za Schumachera

Najbolji svjetski vozač formule 1, Nijemac Michael Schumacher ostvario je i petu uzastopnu pobjedu ove sezone, trijumfom na VN Španjolske voženu prošle nedjelje u Barceloni. Svojim drugim mjestom Rubens Barrichello je doprineo dvostrukoj pobjedi Ferrarijevog tima, dok je treće mjesto »uhvatio« Jarno Trulli u Renaultovom bolidu.

Poredak: M. Schumacher 50, R. Barrichello 32, J. Button 24...

1. HNL

30. kolo, 8. svibnja Liga za prvaka

Hajduk – Rijeka 2:0

Dinamo – Zadar 1:1

Varteks – Osijek 2:0

Tablica: Hajduk 72, Dinamo 70, Rijeka 41, osijek 39, Varteks 35, Zadar 31

Liga za ostanak

Marsonia – Inter 0:3

Zagreb – Cibalia 2:1

Kamen I. – Slaven B. 1:0

Tablica: Kamen I. 43, Inter 39, Slaven B. 36, Zagreb 33, Cibalia 28, Marsonia 24

Hokej na ledu

Kanadi naslov

Na Svjetskom prvenstvu elitne divizije, igranom prošlog tjedna u Češkoj, titula prvaka hokejaškog planeta pripala je momčadi Kanade koja je u finalnom susretu porazila Švedsku sa 5:3. Brončano odličje pripalo je reprezentaciji SAD koja je bila bolja od Slovačke boljim izvođenjem kaznenih udaraca (0:0, 1:0)

1. liga SCG

29. kolo, 8. svibnja

Budućnost – Partizan 1:0

C. zvezda – Vojvodina 3:0

Borac – Kom 4:0

Železnik – Obilić 0:0

Zemun – OFK Beograd 2:3

Radnički (O) – Sutjeska 0:3

Zeta – Sartid 4:0

Hajduk – Napredak 0:1

Tablica: C. zvezda 71, Partizan 63, Železnik 55, Sartid 49, OFK Beograd 48, Obilić 46, Sutjeska 40, Zemun 38

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na Internetu:

www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Subatičke huncutarije

• »Kada« Matković, kasniji centarfor Bačke, »Svak-a«, »Uvaka«, kao dijete je lijepo pjevao i dobio od svog učitelja, dragog gospodina, za nagradu jednu šljivu.

Zaboravio ju je u hlačama i došao na trening mladih pionira kod svog trenera u »Bačkoj« Perl Šanjike, a trener ga je dobro izružio kad mu je ispala šljiva iz džepa – Jesam li kazo sto puta da ne smite krast šljive od snaš Mariške!

Nekako u to vrijeme stariji trener Bačke tj. prvog tima Čiča Kujundžić, na molbu svog starog profesora tjelovježbe g. Matkovića

pojača drugora - zredni šport kao centarhalf s trideset i kojom godinom i 106 kg na turneju u Rumunjskoj, naravno, u Koložvar! Dakako, starog profesora kao vođu puta su pokrali, ostao je na željezničkom kolodvoru u Koložvaru bez »bukse«, klasika tadanje Rumunjske, pa su za večeru skupili sitniš po džepovima, što je bilo dovoljno za jednu hrenovku i komad kruha na dvanaest igrača, a g. Matković je postio! Tada reče čiča Kujundžić

– »E da nam je sad snaš Mariškini šljiva, da se naidemo, pa makar se u..... do Subatice naše bile!«

• Inženjer R. iz stare Zorke zatekao se u Lisabonu službeno kad je u Portugalu izbila revolucija! Strance, ugledne goste, potrpaju u najbolji hotel s »frei« pićem i kockarnicom koja nije bila »frei«, a dapače rulet! Gospodin R. je uredno pio bocu od sedam decija svakodneвно američke prave votke Smirnoff, svjetski kvalitet br. 1. I tako prođu dva tjedna, revolucija se uspješno svršila i demokracija zakoračila u Portugal! A barmen tužnim glasnom priopći g. inženjeru R. da u podrumu više nema ni jednu bocu Smirnoff votke i reče: »A sinjor popili ste sve – nek je na sreću našoj revoluciji, doprinjeli ste padu fašizma!«

Kad se vratio u Suboticu, a direktor Šana, dobar čovjek, mu reče: »Čuo sam da ćeš dobit nekakovo odličje od nove portugalske vlade, valjda se zove Orden Smirnoffa! Čestitam gospodine inženjeru!«

• Kad su se inženjer R. i ekonomist K. iz stare Zorke vraćali iz Hamburga, jednom zgodom upadnu u spavaća kola tj. Wagon-lit, lijepo se smjeste, jedan gore tj. ekonomist, a g. inženjer radi komunikacije sa stjuardom dolje.

Pred polazak vlaka inženjer R. već pomalo nervozan dozove stjuarda i zapita – ima li piva?

Ima dovoljno -odgovori stjuard. – A koliko je to – ne da mu mira »zorkaš«. Ne brinite ništa ima 16 kartona – ponosno odgovori stjuard-

E sad recite svima da nema više piva – reče mu inženjer R. tutnuvši mu u ruke par stotina dolara. Kupljeno je sve! I tako su lijepo do Beograda naši »zorkaši« potrošili šesnaest kartona hamburškog jakog piva, a već kod Zidanog Mosta je ponestajalo, borme, pa su smanjili »gas »!

Pribilježio: Milivoj Prčić

Recept Punjene lignje na dalmatinski način

Specijalitet dalmatinske kuhinje

Sastojci:

24 kom srednjih ili manjih liganja
250 g domaćeg kruha narezanog na kriške
250 g filea kirnje
4 slana incuna, 1 poriluk, 1 režanj češnjaka
4 žumanjka, pola litre mlijeka, crne masline, bosiljak, peršin, maslinovo ulje

Za umak:

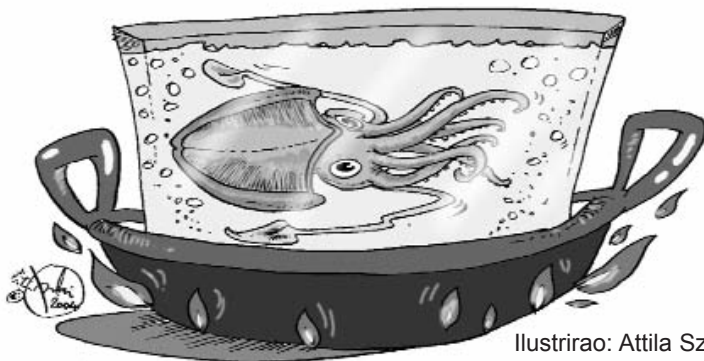
2.5 dl umaka od rajčica
1 luk, 1 režanj češnjaka, lovor, suho bijelo vino, maslinovo ulje

Opis:

Kruh namočite u mlijeko, pa ga nakon 10 minuta ocijedite.

Lignje očistite i usitnite im krakove. Usitnite poriluk i peršin, i popirjajte ih na 2-3 žlice ulja, dodajte krakove lignji, luk,

masline, kirnju i incune. Pustite da se ohladi. Zdrobite meso kirnje vilicom, pa smjesu izlijte u posudu, gdje ćete joj dodati žumanjke, nekoliko listova usitnjenog bosiljka, narezani češnjak, sol i papar. Dobro promiješajte, pa tako dobivenim nadjevom napunite lignje. Lignje ćete tada zatvoriti čačalicom ili zašiti kuhinjskim koncem. Luk i češnjak usitnite i pirjajte na 2 žlice ulja. Dodajte umak od rajčica, čašu vina i usitnjeni list lovora. Pirjajte umak 5 minuta. Izlijte umak u vatrostalnu posudu, na njega složite lignje i pecite 30 minuta na 190°C. Posljednjih četvrt sata jelo pokrijte aluminijskom folijom.

Ilustrirao: Attila Szalai

[illegible]

PETAK 14.5.2004.

HRT 1	HTV 1	HRT 2	HTV 2
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska 09.05 – Čudesne pustolovine kapetana Cousteaua 09.30 – Zvučnjak 09.50 – Patuljkove priče, crtani film 10.00 – Jezični petak 10.50 – Engleski jezik 11.00 – Hugo, TV igra 11.25 – Gusarski otoci 12.16 – TV kalendar 12.35 – Istinska ljubav 13.25 – Glazbena TV 14.05 – Res publica: Spajalica 14.50 – Jezični petak 15.40 – Engleski jezik 16.00 – U susret Radijskom festivalu 16.25 – Trenutak spoznaje 17.00 – Hrvatska danas 17.20 – Čudovišta iz prošlosti 18.15 – Među nama 18.45 – HR kod, glazbena emisija 19.30 – Dnevnik 20.05 – Zlatni vrč 20.50 – Coca-Cola Music Stars 21.50 – Coca-Cola Music Power 22.00 – Meridijan 16 22.30 – Sport danas 22.40 – Umrorstva u Midsomeru 5. 00.30 – The Hand, film 02.15 – Vizije, film 03.45 – Osobni portret, 06.25 – Vrijeme je za jazz (R) 07.25 – HR kod, glazbena emisija		07.00 – TV vodič 11.15 – Poslovni klub (R) 11.45 – Budućnost Zemlje, 12.15 – Znakovi vremena (R) 13.05 – Crno-bijelo u boji (R) 14.05 – Kinoteka – film četrdesetih: Mi, klinci 15.30 – Vijesti za gluhe 15.40 – TV kalendar (R) 15.50 – Deep Space 9 16.40 – Istinska ljubav 17.25 – EP u plivanju 18.10 – Panorama 18.50 – Prijatelji 7 19.15 – Upitnik, kviz 19.30 – Glazbena TV (R) 20.50 – Trinaesti ratnik, film 22.35 – EP u plivanju 23.35 – Coldplay, snimka koncerta 00.35 – Deep Space 9 01.20 – Prijatelji 7. 01.45 – Vatra, dokumentarna serija	

nova	NOVA TV
07.00 The Best of Nova TV 08.00 NOVA KIDS TV 10.15 Moja voljena, serija 11.05 Ukleta Mariana, serija 12.05 Vrijeme danas 12.20 Top speed, emisija o automobilima 13.05 Drugo lice – Petar Vlahov show 14.05 Nirvana, igrani film 16.15 Vrijeme sutra 16.35 Yu-Gi-Oh 17.00 Moja voljena, serija 18.00 Ukleta Mariana, serija	19.00 24 sata na Novoj TV 20.00 Jackpot, kviz 20.30 Hoćeš, nećeš, zabavna emisija 21.00 Lude 70-e, serija 21.30 Licem u lice, igrani film 23.25 Vrijeme sutra 23.30 Hoćeš, nećeš, zabavna emisija 00.00 Lude 70-e, serija 00.35 Strasti Darklyja Noona, igrani film 02.25 Glazba

SUBOTA 15.5. 2004.

HRT 1	HTV 1	HRT 2	HTV 2
08.05 – Amerika – život prirode 08.35 – Dr. Vidra, crtani film 08.45 – Moj dragi planet, crtani film 08.50 – Farma balona, film 10.20 – Parlaonica 11.15 – Glazbena TV – TOP 10 12.00 – Podnevni dnevnik 12.15 – TV kalendar 12.30 – Duhovni izazovi 13.55 – Hit do hita 15.10 – Lapuh, dokumentarna emisija 15.35 – Diploma za smrt 16.30 – Briljanteen 17.25 – Uz Reebok na Olimp 17.35 – Zlatni vrč 18.45 – Po ure torture 19.30 – Dnevnik 20.05 – Večeras s Joškom Lokasom 21.00 – Eurosong 2004., prijenos 00.30 – Sport danas 00.50 – Teksaški graničar, film 02.25 – Sharkijev stroj, film 04.25 – Waco&Rhinehart, film 05.55 – Reprizni program		06.45 – Zemlja nade 09.05 – Među nama (R) 09.35 – Opera matineja 11.45 – Kruške i jabuke – kuharski dvboj 12.15 – Hrvatski dječji festival u New Yorku 12.45 – Deep Space 9 13.30 – Coca-Cola Music Stars 14.30 – ATP Challenger Open 16.55 – HNL – utakmica, prijenos 19.10 – EP u plivanju, prijenos 20.15 – Poruka u boci, film 22.20 – Prva HNL Ožujsko – emisija 23.30 – Deep Space 9 (5.) 00.15 – Deep Space 9 (5.) 01.00 – Deep Space 9 (5.) 01.45 – Po ure torture (R)	

nova	NOVA TV
07.00 The Best of Nova TV 08.00 NOVA KIDS TV 11.45 Final fight 12.50 Oliver's Twist, kulinarski show 13.30 Licem u lice, igrani film 15.20 SP u rallyu – XS magazin 15.55 Eng. nog. liga, prijenos 18.00 Hoćeš-nećeš, zabavna emisija	18.30 Lude 70-e, serija 19.00 24 sata na Novoj TV 19.25 NOVA KIDS TV 20.00 Hrvatski Idol, show 22.00 Smrtonosna zona, film 00.05 South Park, serija 00.40 OBN SuperNova 02.55 Hrvatski Idol, show 04.50 South Park, serija 05.25 Glazba

NEDJELJA 16. 5. 2004.

[illegible]

 NOVA	NOVA TV
07.00 The Best of Nova TV	kulinarski show
07.55 Hypo Ski report	19.00 24 sata na Novoj TV
08.00 NOVA KIDS TV	19.25 NOVA KIDS TV
11.20 Pustolovine Sidney Fox, serija	20.00 Story SuperNova
12.10 South Park, serija	22.00 Red Carpet, zabavna emisija
12.45 Smrtonosna zona, igrani film	23.05 Story SuperNova
14.40 Top speed, emisija o automobilima	01.05 Lovac na krokodile, dok film
15.15 Hrvatski idol, show	02.00 Red Carpet,
17.25 Lovac na krokodile, dok. Film	zabavna emisija
18.15 Oliver's Twist,	02.55 Eng. nog. liga, snimka
	04.55 Glazba

PONEDJELJAK 17. 5. 2004.

HRT	1	HTV	1	HRT	2	HTV	2
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska		07.00 – TV vodič		07.00 – TV vodič			
09.05 – Leteći medvjedići		10.20 – Hit do hita		10.20 – Hit do hita			
09.30 – Mali veliki svijet		11.25 – Talijanska nogometna liga		11.25 – Talijanska nogometna liga			
09.50 – Charly i Mimo, crtani film		13.20 – 400 udaraca, film		13.20 – 400 udaraca, film			
10.00 – Učilica		15.00 – Antoine et Colette, film		15.00 – Antoine et Colette, film			
10.10 – Predškolski odgoj i razredna nastava		15.30 – Vijesti za gluhe		15.30 – Vijesti za gluhe			
11.00 – Hugo, TV igra		15.50 – Deep Space 9		15.50 – Deep Space 9			
11.25 – Gusarski otoci		16.40 – Istinska ljubav, serija		16.40 – Istinska ljubav, serija			
12.00 – Podnevni dnevnik		17.25 – Zlatna krila 3., serija		17.25 – Zlatna krila 3., serija			
12.35 – Istinska ljubav		18.10 – Panorama		18.10 – Panorama			
13.25 – Glazbena TV		18.50 – Prijatelji 7., humoristična serija		18.50 – Prijatelji 7., humoristična serija			
14.00 – Vijesti		19.15 – Upitnik, kviz		19.15 – Upitnik, kviz			
14.05 – Res publica		19.30 – Glazbena TV (R)		19.30 – Glazbena TV (R)			
14.50 – Učilica		20.05 – Petica – europski nogomet		20.05 – Petica – europski nogomet			
15.00 – Predškolski odgoj i razredna nastava		21.10 – Ekipa za očevid 3., serija		21.10 – Ekipa za očevid 3., serija			
16.00 – TV izložba		22.00 – Goli pištolj 1, film		22.00 – Goli pištolj 1, film			
16.20 – Planet Internet							
17.00 – Hrvatska danas							
17.15 – Šetnja s dinosaurima							
17.55 – S. O. S. – oni nas trebaju							
18.30 – Najslabija karika, kviz							
19.30 – Dnevnik							
20.10 – Latinica							
22.00 – Meridijan 16							
22.30 – Sport danas							
22.40 – Alias, serija							
23.30 – Dobro ugođena večer							
01.05 – Moj najdraži neprijatelj, film							
02.40 – 400 udaraca, film							
04.20 – Antoine et Colette, dokumentarni film							
04.50 – Latinica							
06.25 – S. O. S. – oni nas trebaju							

 NOVA TV	
07.00 The Best of Nova TV	17.00 Moja voljena, serija
08.00 NOVA KIDS TV	18.00 Ukleta Mariana, serija
10.40 Moja voljena, serija	19.00 24 sata na Novoj TV
11.30 Ukleta Mariana, serija	19.25 NOVA KIDS TV
12.35 Vrijeme danas	20.00 Jackpot, kviz
12.50 Red Carpet, zabavna emisija	20.30 Ally McBeal, serija
14.00 Story SuperNova	21.30 K-Pax, igrani film
16.15 Vrijeme sutra	23.55 Ally McBeal, serija
16.35 Yu-Gi-Oh, crtani film	00.45 K-Pax, igrani film
	03.00 Glazba

UTORAK 18. 5. 2004.

HRT 1	HTV 1	HRT 2	HTV 2
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska 09.05 – Cy, kiber djevojka 09.30 – Ruke, ručice 09.45 – Brum, crtani film 10.00 – Učilica 10.10 – Prirodoslovlje 11.00 – Hugo, TV igra 11.25 – Gusarski otoci 12.35 – Istinska ljubav, 13.25 – Glazbena TV 14.05 – Res publica 14.50 – Učilica (R) 15.00 – Prirodoslovlje (R) 16.00 – Iz jezične riznice 16.30 – Govorimo o zdravlju 17.00 – Hrvatska danas 17.15 – Živjeti zdravlje 17.20 – Šetnja s dinosaurima 17.55 – Mliječni put 18.30 – Najslabija karika, kviz 19.30 – Dnevnik 20.05 – Globalno sijelo 20.40 – Forum 22.00 – Meridijan 16 22.30 – Sport danas 22.35 – Čigrom oko svijeta 23.05 – Transfer 23.35 – Videodrom 00.10 – Ponoćni art-express 00.25 – Nora, film 02.10 – Ukradeni poljupci, film 03.40 – g'lamur: kafé 04.45 – Globalno sijelo 05.15 – Čigrom oko svijeta		07.00 – TV vodič 11.10 – Latinica (R) 12.50 – Petica – europski nogomet (R) 13.55 – Ukradeni poljupci, film 15.25 – Vijesti za gluhe 15.35 – TV kalendar (R) 15.45 – Deep Space 9 16.35 – Istinska ljubav, serija 17.20 – U odvjetničkom krugu 5 18.10 – Panorama 18.50 – Prijatelji 7. 19.15 – Upitnik, kviz 19.30 – Glazbena TV 20.30 – Peti element, film 22.25 – Miris straha, film 23.55 – Vučje jezero, serija 00.40 – Deep Space 9 (5.) 01.25 – Prijatelji 7. 01.45 – U odvjetničkom krugu 5. 02.35 – Frasier 7.	

nova	NOVA TV
07.00 The Best of Nova TV 08.00 NOVA KIDS TV 10.45 Moja voljena, serija 11.35 Ukleta Mariana, serija 12.35 Vrijeme danas 12.40 TV prodaja 12.50 Ally McBeal, serija 13.55 K-Pax, igrani film 16.15 Vrijeme sutra 16.35 Yu-Gi-Oh, crtana serija 17.00 Moja voljena, serija 18.00 Ukleta Mariana, serija	19.00 24 sata na Novoj TV 19.25 NOVA KIDS TV 20.00 Jackpot, kviz 20.30 Modelle 21.10 Na rubu zakona, serija 22.10 Varianov rat, igrani film 00.30 Eng. Nog. Liga – Sažeci 01.30 Modelle 02.00 Na rubu zakona, serija 02.45 Varianov rat, igrani film 04.50 Eng. Nog. Liga – sažeci 05.55 Glazba

SRIJEDA 19. 5. 2004.

HRT 1	HTV 1	HRT 2	HTV 2
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska 09.05 – Tristan i Izolda 09.30 – Kokice 09.50 – Charly i Mimo, crtani film 10.00 – Učilica 10.10 – Likovna i glazbena umjetnost, književnost 11.00 – Hugo, TV igra 11.25 – Gusarski otoci, 12.00 – Podnevni dnevnik 12.16 – TV kalendar 12.35 – Istinska ljubav, serija 13.25 – Glazbena TV 14.05 – Res publica 14.50 – Učilica (R) 15.00 – Likovna i glazbena umjetnost, književnost (R) 16.00 – Kućni ljubimci 16.30 – Boje turizma 17.00 – Hrvatska danas 17.15 – Crveni koralj, dokumentarni film (26') 17.55 – Split: More 18.30 – Najslabija karika, kviz 19.30 – Dnevnik 20.05 – Brisani prostor 21.00 – S nekim riječ podijelit' 21.40 – Pola ure kulture 22.15 – Meridijan 16 22.45 – Sport danas 22.50 – Internacional, vanjskopolički magazin 23.20 – Znanstveno sučeljavanje 00.30 – Zajednički stol i postelja, film 02.05 – Konačna uvreda, film 03.25 – Brisani prostor (R) 04.15 – Pola ure kulture (R) 04.45 – Internacional, 05.15 – S nekim riječ podijelit'		07.00 – TV vodič 09.30 – Reprizni domaći program 12.55 – Zajednički stol i postelja, film 14.30 – Tragom baštine 15.00 – Vijesti za gluhe 15.10 – TV kalendar (R) 15.20 – Deep Space 9 16.10 – Istinska ljubav, serija 16.55 – Walker, teksaški rendžer 17.40 – Panorama 18.10 – Nogometni Kup, Dinamo – Varteks, 20.05 – Svi gradonačelnikovi ljudi 3. 20.35 – Nogometni Kup UEFA – finale, prijenos 22.35 – Konačna uvreda, film 00.00 – Vučje jezero 00.45 – Deep Space 9 (5.), 01.30 – Walker, teksaški rendžer 4., 02.15 – Svi gradonačelnikovi ljudi 3.	

nova	NOVA TV
07.00 The Best of Nova TV 08.00 NOVA KIDS TV 10.10 Moja voljena, serija 11.00 Ukleta Mariana, serija 12.00 Vrijeme danas 12.05 Modelle 12.40 TV prodaja 12.50 Na rubu zakona, serija 13.55 Varianov rat, igrani film 16.15 Vrijeme sutra 16.35 Yu-Gi-Oh, crtana serija 17.00 Moja voljena, serija.	18.00 Ukleta Mariana, serija 19.00 24 sata na Novoj TV 19.25 NOVA KIDS TV 20.00 Jackpot, kviz 20.30 Leteći start, zabavna emisija 21.25 Dharma i Greg, serija 22.00 Iza zidina, igrani film 00.00 Leteći start, zabavna emisija 00.45 Dharma i Greg, serija 01.20 Iza zidina, igrani film 03.15 Glazba

ČETVRTAK 20. 5. 2004.

HRT 1 HTV 1	HRT 2 HTV 2
07.05 – Dobro jutro, Hrvatska 09.00 – Vijesti 09.05 – Majstor Munja 09.30 – Športerica 09.45 – Cipelice litalice (R) 10.00 – Učilica 10.10 – Povijest i zemljopis 11.00 – Hugo, TV igra 11.25 – Gusarski otoci 12.35 – Istinska ljubav 13.25 – Glazbena TV 14.05 – Res publica 14.50 – Učilica (R) 15.00 – Povijest i zemljopis (R) 15.50 – Vijesti 16.00 – TV izložba (R) 16.20 – Heureka 16.50 – TV raspored 17.00 – Hrvatska danas 17.15 – Dobre priče – 18.10 – Savršeni svijet 18.45 – Poslovni klub 19.30 – Dnevnik 20.05 – Tko želi biti milijunaš? 21.05 – Znakovi vremena 22.00 – Meridijan 16 22.30 – Sport danas 22.35 – Zlatna kuna 23.05 – Crno-bijelo u boji 00.00 – Vrijeme je za jazz 01.05 – L'amour en fuite, film 02.35 – Ima li pilota u avionu, film 04.10 – Savršeni svijet 04.40 – Znakovi vremena 05.30 – Poslovni klub 06.00 – Crno-bijelo u boji	07.00 – TV vodič 09.30 – Reprizni domaći program 11.00 – Nogometni Kup UEFA 13.00 – L'amour en fuite, film 14.35 – Deep Space 9 15.20 – Vijesti za gluhe 15.30 – TV kalendar (R) 15.45 – Istinska ljubav, serija 16.30 – Interpol 17.20 – Porota, serija (12) 18.10 – Panorama 18.50 – Prijatelji 7. 19.15 – Upitnik, kviz 19.30 – Glazbena TV (R) 20.05 – Sutkinja Amy 3. 20.55 – Francuska – Brazil, prijenos 22.55 – Seks i grad 6. 23.50 – Ima li pilota u avionu?, film 01.20 – Vučje jezero, serija 02.05 – Deep Space 9 (5.), serija 02.50 – Prijatelji 7. 03.10 – Porota, serija (12) (R) 04.00 – Sutkinja Amy 3. serija (12)

NOVA TV

07.00 The Best of Nova Tv	19.00 24 sata na Novoj TV
08.00 NOVA KIDS TV	19.25 NOVA KIDS TV
10.45 Moja voljena, serija	20.00 Jackpot, kviz
11.35 Ukleta Mariana, serija	20.30 Kralj Queensa, serija
12.40 Leteći start, zabavna emisija	21.00 Drugo lice
13.35 Dharma i Greg, serija	22.00 Lantana, igrani film
14.05 TV prodaja	00.20 Kralj Queensa, serija
14.15 Iza zidina, igrani film	00.50 Drugo lice
16.15 Vrijeme sutra	01.55 Lantana, igrani film
17.00 Moja vojena, serija	04.10 Glazba
18.00 Ukleta Mariana, serija	

FILMSKI HIT TJEDNA

SMRTONOSNA ZONA

(Striking Distance), 1993., akcija, SAD

Redatelj: Rowdy Herrington

glume: Bruce Willis, Sarah Jessica Parker, Dennis Farina, Tom Sizemore, Brion James, Robert Pastorelli

Pittsburghom ordinira serijski ubojica, a Hardy (Bruce Willis) okorjeli izdanak u dugoj liniji pit-sburških policajaca, uvjeren je kako je ubojica netko od njegovih kolega. Istragu će prekinuti obiteljska tragedija i činjenica kako ga kolege smatraju izdajnikom zbog svjedočenja kojim je prekinuo karijeru jednog od njih. Dvije

godine kasnije Hardy radi u riječnoj policiji, razočaran i sklon alkoholu, da bi ga iz letargije probudila tek nova ubojstva koja se događaju upravo na njegovoj rijeci.

THE HAND

(THE HAND, 1981.) američki film

Horor. Crtač stripova Jonathan Lansdale (M. Caine) živi u obiteljskoj kući sa ženom Anne (A. Marcovici) i kćeri Lizzie (M. Hobel). Njegovi su odnosi sa suprugom u posljednje vrijeme prilično zahladnjeli te mu ona kaže kako bi voljela s Lizzie otići živjeti u New York. Prilikom jedne prepirke u automobilu njih dvoje dožive prometnu nesreću u kojoj Jon ostane bez ruke. Ta im nesreća svima radikalno mijenja život. Nakon što se obitelj preseli u New York, stvari se nimalo ne poboljšavaju. Brak Jona i Anne zapada u sve veću krizu, a kako više nikada neće moći crtati i njegova je profesionalna karijera uništena. Jonovo psihičko propadanje intenzivirano je stravičnim halucinacijama i morama u kojima mu se priviđa njegova odsječena ruka koja nikad nije pronađena na mjestu nesreće...

Danas je Oliver Stone poznati filmski autoritet čija impozantna filmografija (Vod Smrti, Wall Street, Rođen 4. srpnja, JFK...) najviše govori o njegovoj osebujnoj stvaralačkoj snazi predanoj razotkrivanju društvenih tabua i pomicanju konvencionalnih granica u filmskoj umjetnosti. Rezultat je zanatski korektno napravljen film u kojem su elementi klasičnog horor filma na zanimljiv način začinjeni finesama tipičnim za žanr psihološkog trilera. Krasi ga i prilično jezovita atmosfera postignuta uspješnim kombiniranjem slabo osvijetljenih interijera i dojmive glazbene podloge hvaljenog skladatelja filmske glazbe Jamesa Hornera. Glumačku postavu predvodi slavni Britanac Michael Caine, a valja istaknuti i nastup karizmatične glumice Viveca Lindfors čija je epizodna uloga nominirana za nagradu Saturn američke Akademije za filmove znanstvene fantastike, fantazije i horor filmove. Specijalni su efekti djelo Carla Rambaldija koji je bio odgovoran i za vizualnu uvjerljivost mnogih znanstveno-fantastičnih filmova među kojima su i »Alien«, »Dina – pješčani planet« i »E. T.«.

Uloge: Michael Caine, Andrea Marcovici, Annie McEnroe, Bruce McGill, Viveca Lindfors, Rosemary Murphy, Mara Hobel, Pat Corley, Nicholas Hormann
Scenarist i redatelj: Oliver Stone

Previše politike

Poštovani Zvonimire Perušiću! Ponekad kupim Hrvatsku riječ ili je pogledam na internetu. Ne sviđa mi se koncepcija. U tjedniku ima puno žalopojki i savjeta političarima iz Srbije. S tim treba prestati jer to Srbi ne čitaju izuzev možda udbaša. Njima savjeti ne trebaju jer misle da su najpametniji.

Ima dosta priloga o Subotici i Mađarskoj, a to nije list za Bunjevce i Mađare već za Hrvate u Srbiji. Želio bih više priloga o životu Hrvata u užoj Srbiji, Beogradu i ostaloj Vojvodini. Ako to izostane onda će list kupovati samo Subotičani.

Da ne bih samo kritizirao, spreman sam surađivati iz oblasti povijesti i književnosti. Politika me ne zanima, pa možda moj interes ne odgovara koncepciji tjednika. Ako se niste naljutili, odgovorite mi preko e-maila.

Mladen Šimić
Petrovaradin

Nisu predmet Apatinci, nego Sončani

Mjesna organizacija DSHV Sonta, a ne samo autor priopćenja, se distancira od izjave Ivana Andrašića u prošlotjednoj Hrvatskoj riječi, str. 24, da »ne misli kao autor priopćenja da je suradnja s oficijelnim organima SO Apatin i korištenje općinskih proračunskih sredstava rasprodaja strateških nacionalnih interesa za plaćeni autobusni prijevoz ili sponzorstvo Grožde bala.«

Poznato je da je glavni sponzor KPZH »Šokadija« Mjesna zajednica Sonta iz sredstava samodoprinosu građana i da ova organizacija ima najviše utjecaja na rad »Šokadije«. Mi u svom priopćenju uopće nismo spomenuli SO Apatin! Sve što smo priopćili, mi smo jasno adresirali! Do-

gađanja koja su bila predmetom našeg priopćenja nisu radili Apatinci u Apatinu, nego Sončani u Sonti. A na adresu SO Apatin možemo samo reći: Mnogo vam hvala što nam pomažete, ali niste vi krivi što smo mi ovakvi kakvi smo!

Mjesna organizacija DSHV-a Sonta

Napušteni i razočarani

Postovana goaspodo! Zašto nitko i nigdje ne pokrene pitanje nas Hrvata iz Vojvodine koji strpljivo čekamo već dugi niz godina na dobivanje Domovnice, na što nam je pravo dala naša matica Hrvatska, a što nama puno znači. Svi šute, a naš glas se ne čuje, niti ovdje a kamoli u Zagrebu. Osjećamo se napušteno i razočarano. To što nama Zagreb radi je sramotno. Ako nas se odriče i ako nismo potrebni, neka se kaže i točka. No, vjerojatno će i ovaj moj glas naići na zid šutnje kao i obično. Uz puno poštovanje, srdačan pozdrav.

Zoran Cisar
Pančevo

Triba misliti na mlade

Krajem 80-tih godina u Bačkom klasju napisao sam tekst u svezi pristanka rada poznate nam Znanstvene u Subotici, za one mlade koji to ne pamte neka pitaju svoje roditelje, oni će im sve lipo objasniti da su se kadgod naši, »salašari« i »varoščani« sva-ke nedilje kupili na igranku u Znanstskoj. Sićam se kako se pogotovo na blag dane skupilo tušta mladi da se bunjevačko kolo igralo u više kola. To je bila opća gužva. No, na žalost, broj oni koji je dolazio u Znanstsku bio je sve manji i Znanstska se zadržala.

Nakon ovogodišnjeg prela mladi, a pogotovo uspale uskrne igranke u HKC »Bunjevačko Koli« nadam se da će organizatori ovogodišnje uskrne igranke sa svima onima koji su pomogli oko njenog organi-

ziranja, ostat ustrajni u organiziranju igranki i zabava za mlade kao kadgod u Znanstskoj, što češće, po meni svake druge nedilje, tako da se naši »salašari« i »varoščani«, naši mladi imaju di okupiti, vidati, izdivaniti, igrati, plesati...

Mislim da kod mladi postoji veliko interesiranje za ovake zabave, a to se moglo i čuti u TV Divanima koji su emitirani 18. travnja 2004. godine, di su svi mladi kazali da bi tribalo češće organizirati ovake zabave a ne samo na blag dane.

Ako nemož uvijek bit živa muzika, neka bude disko, kako narodna tako i zabavna. Imamo orkestre Ravnicu, Kerske bisere... Kad ima žive muzike uvijek igranku i zabavu triba započinjati bunjevačkim kolom i ostalim našim plesovima – momačkim kolom, babačkom... a onda ostalo, pa do rock 'n' rolla, tvista, tanga...

Nadam se da će ovo moje pismo makar malo potaknuti organizatore da se mladima izađe u susret. Važno je da ulaz bude besplatan ili simboličan i na taj način svim mladima pristupačan i da se na organiziranju zabava ne gleda kao mogućnost zarade već u prvom redu da to bude zabava za mlade, da se skupe u što većem broju. Triba misliti na naše mlade, da se imaju di okupljati i zabaviti.

Ivan Ivković Ivandekić
Bajmak
»Salašar iz Znanstske«

Najveći um

Molim vas da potpuno prepisete tekst o Gaji Alagi, najvećem umu bunjevačkih Hrvata, iz Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca, s tim da bi trebalo dodati da je Gajo Alaga bio glavni osnivač europskog lista »Atomska fizika« i da je osnivač Nuklearnog instituta »Ruđer Bošković« u Zagrebu.

Dr. Istvan Levai
student i suradnik Gaje Alage

RADIO SUBOTICA
24000 Subotica
Put Jovana Mikića 12
Tel: 024/55-22-00
Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku
- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku
- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku

19,00 h

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH

19,30 h

»Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
»Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
»Razgovor s povodom« (utorkom)

»Otvoreni studio« (srijedom)
»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)
Vjerska emisija (petkom)
20,00 h
»Čarolije trpeze« (ponedjeljkom)
»Iz hrvatske povijesti« (utorkom)
»Putokazi« (srijedom)
»Rock vremeplov« (četvrtkom)
20,30 h
- Vijesti dana
- Pripovijetka Balinta Vujkova
- Hitovi hrvatskih izvođača
- Minute za ljubitelje jazza (petkom)

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

TippNet

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

- Pula, Poreč, Opatija, Crikvenica, Rabac, Lovran, Novi Vinodolski, Medulin...

Iz ponude:

- Hotel "Amfora" u Rapcu - polupansion za 2 osobe u prosjeku 60 eura po danu

- Apartman u Rovinju za 4 osobe u prosjeku 58 eura po danu

Autobusni prijevoz do odredišta - 30 eura povratna karta

Za više informacija javite se na : 024/ 568-243

Čekamo Vas